

3

લોડન રાજ-રાહસ્ય

અથવા

મિસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

૧૨૩૫૪

રેનોલ્ડસ.

વગર ઈજાએ વાળ કાઢવા માટે

બાદશાહી સાબુ.

સકાલથી વાળ દુર કરવા માટેજ છે. ચામડીના વ્યસની રંગ રાખે છે. કાળી પડતી નથી હીંદુસ્થાનમાં હજારો દુકાનો પર મળે છે. વાપરનારાઓ સખુણ સતોષ પામ્યા છે. હર હપતે વાપરવાથી લુકશાન થતુજ નથી. ગુપ્તે ભાંગાના વાળ સારી રીતે કાઢે છે. ત્રણ સાબુના બોક્સ એકનો રૂ. ૧) પો. ચાર આના ત્રણ સાબુના બોક્સ ચારના રૂ. ૪ પો. માક.

દરેક ઢેકાણે વેચાય છે.

નકલી માલથી સાવચેત રહેજો ઉપરનો ટ્રેડ માર્ક તપાસી બોક્સ ખરીદ કરવું.

સી. સી. મહાજન એન્ડ કું.

શેખ મેમણ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૨.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૯૨૩૫૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ લંડન ૨૧૧ ૨૯૨૫

વિષય ૬૪૬૬:૩

લંડન રાજ-રહસ્ય

અથવા

મિસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

(ભાગ ૩)

મુળ લેખક:

સ્વર્ગસ્થ મી૦ જ્યોજ વીલીયમ રેનાલ્ડસ

અનુવાદક:

સાકરલાલ મગનલાલ કોપડિયા.

૭, કુભારટુકડા, મુંબઈ.

પ્રકાશક:

હરિલાલ વલ્લભદાસ બ્રહ્મકર્તી

૯૮, હોળીચર્ચ, કોટ, મુંબઈ,

આવૃત્તિ પહેલી

(સર્વ હક્ક સ્વાધીન)

સને ૧૯૨૫

કિંમત: રૂ. ૦-૧૪-૦

આ ચોપડી કોટ હોળી ચકલામા આવેલા આ હરિ-હર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં હરિલાલ વલ્લભદાસે છાપી છે.

અનુક્રમણિકા

૧૨૩૪૫

૧૨૩૪૫

પ્રકરણ

વિષય

પાન

૩૨ મું.	...	પાપ પર પ્રકાશ	...	...	૧
૩૩ મું.	...	ગુન્દા પર ગુન્દો	...	...	૧૦
૩૪ મું.	...	ભયકર સાહસ	...	...	૧૪
૩૫ મું.	...	આછા અગડી ગાથ...	...	...	૨૦
૩૬ મું.	...	એસ અને મવાલી...	...	...	૨૫
૩૭ મું.	...	આશક માશૂક	...	...	૩૩
૩૮ મું.	...	મેઘાના ઘરની મોટી પોત્ર	...	...	૩૮
૩૯ મું.	...	પ્રિન્સનો નવો શિકાર	...	...	૫૧
૪૦ મું.	...	એ જેરીક્ષ રમણી...	...	...	૫૯
૪૧ મું.	...	ઝેરનો ઉતાર	...	...	૬૫
૪૨ મું.	...	પ્રિન્સની પત્ની કે રખાત ?	...	...	૭૫
૪૩ મું.	...	નાયની પાર્શ્વ	...	...	૮૨
૪૪ મું.	...	ગુલીયાની ચાલાકી...	...	...	૮૬
૪૫ મું.	...	પોલીસ ઓફીસર...	...	...	૯૨
૪૬ મું.	...	ખુનની તૈયારી	...	...	૯૬
૪૭ મું.	...	અદમાસો ગીરફતાર	...	...	૧૦૦
૪૮ મું.	...	રંગમાં ભગ	...	...	૧૦૫
૪૯ મું.	...	પાપનો ઘડો	...	...	૧૧૫

તમારા લાભ માટે.

પ્રભુ કૃપાથી અમે “લંડન રાજ રહસ્ય” અથવા ગોરા વિધાયતના કાળાં બોપાળાં ખુલ્લાં કરનારો મરહુમ મીઝ રેતોલ્ડસની જગવિખ્યાત નવલકથા “ધી મીસ્ટરીઝ ઓફ ધો કોર્ટ ઓફ લંડન” નો ત્રીજો ભાગ પ્રગટ થાય છે. અતે હવે પછીના ભાગો ઝડપથી પ્રગટ થતાજ રહેશે. મહેરબાન વાંચકોએ અમારા આ સાહસને વધાવી લઈ અમને ઉત્તેજન આપ્યું છે તે માટે અમે તેમનો દિલોગ્ગન આભાર માનીએ છીએ.

જેઓ આ વારતા સમ્પૂર્ણ વાંચવાની અનુપમ મોજ મેળવવા માગતા હોય તેમના લાભ માટે નીચેની યોજના પર ધ્યાન આપવાની અમે અમારા વાંચકોને અરજ કરીએ છીએ. જેઓ દર અડવાડિયે આ વારતા વાંચવા ચાહતા હોય અને પુસ્તક પ્રગટ થાય ત્યાં સુધી રાહ જોવા ન માગતા હોય તેઓએ “વિલાસ” ના ગ્રાહક થઈ વર્ષે ફક્ત રૂ. ૩ ભરી એક અપ-ટુ-ડેટ અડવાડિક મેળવવા સાથે આ મહાન વારતાનો સ્વાદ ચાખવાની મહેરવાની કરવી. પણ જેઓ “વિલાસ” ના ગ્રાહક હોય વા ન હોય પણ આ ઉમદા નવલકથા પહેલેથી છેવટે સુધી સઘરીને પોતાની લાયબ્રેરીમાં એક અમૂલ્ય ઝવેરાત ઉમેરવા માગતા હોય તેમના લાભ માટે તેમને નીચેની યોજનાનો લાભ લેવાની અમે અરજ કરીએ છીએ:-

(૧) ફક્ત આઠ આના ભરી લંડન રાજરહસ્ય સીરીઝ ના ગ્રાહક તરીકે નામો નોંધાવી દેવા.

(૨) આવી રીતે નામ નોંધાવનારને દરેક ભાગ દશ આનાની કિંમતે (પાંચેજ જુદું) મળશે.

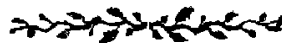
(૩) દરેક નવો ભાગ પ્રગટ થતાં તે આવા ગ્રાહકો પર વી, પી, થી મોકલવામાં આવશે ને જો વી, પી, સ્વીકાર-

વામાં ન આવે તો એવા આહુકે ભરેલા આઠ આના જપત કરવામાં આવશે.

(૪) તમે ત્રીજા ભાગથી આહુક તરીકે નામ નોંધાવશો તો પણ બાકીના ભાગે દશ દશ આનાની કિંમતે મેળવવાનો તમને હક રહેશે.

આ તકનો લાભ ગુમાવશો તો ભવિષ્યમાં બમણી કે ત્રણ ગણી કિંમતે પણ તમને આ વારતાના ભાગે મેળવતાં મુશ્કેલી પડશે એવી અમારી ખાતરી છે.

ટીકાણું:-
૯૮, હોળી ચકલા, કેટ
મુંબઈ. } વિલાસ ઓફીસ.

લંડન રાજ-રહસ્ય

અથવા

મિસ્ટ્રીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

(ભાગ ૩ જો.)

પ્રકરણ ૩૨ મું.

પાપ પર પ્રકાશ.

રામસેને ટેમ્સ નદીના અગાધ જળમાં ફેંકી દઈ હોર્સલી ડાઉનના મવાલીઓ ખીંગ બેગરમેન, કેરેટ્ટી પોલ અને કીમીન ગ્રેડ બેગર્સ સ્ટાફમાં આવ્યા. અરધો કલાક શરાબની પ્યાલી ઉડાવવામાં વડી ગયો એટલામાં અચાનક આગલુ દાર ખોલી મીગલ્સ અને એમેઝોન અદર દાખલ થયાં. તેમનાં પગ અંદર પડતાજ બધા ચીતના સાહુકારોની નજર તેમના પર પડી પણ મીગલ્સનો હસમુખો ચહેરો જોઇ બધા શાંત થઈ ગયા પછી લેડી લીટીશીઆ-એમેઝોન-પર બધાની નજર ગઇ તે મરદાના પોષાકમાં હતી પણ તેની ઉન્નત છાતીએ તેને દગો દીધો અને બધા મવાલીઓ સમજી ગયા કે તે કોઇ સુંદર યુવતી છે. બધા એ ઉમરાવ પત્નીને ફાટી આંખે જોઇ રહ્યા. આવી મનમોહક રમણી તેઓએ આ ઘરમાં કદી જોઇ નહોતી. રાતની ઠંડી હવા લાગવાથી એમેઝોનના મદીલાં નેત્રોની શોભા વધી ગઇ હતી. તેની કાળી કાળી ભમરો તેના ગોર પ્રશસ્ત લલાટની સુદરતા વધારી દેતી હતી. મંદ મૃદુ મુસ્કેરાટથી તેની દાડમકણિ જેવી દંત પકિતની બહુક અમણી થઇ જતી હતી. તેના કાળા ભોર વાળની લટો તેના ખભાં પર ઝુલી રહી હતી. તેના હાવભાવ એવા મદીલા હતા, તેના વસ્ત્રો એટલા કિમતી હતા તથા તેનું શરીર એવું સુડોળ હતું કે પુરૂષ વેષમાં પણ તેનામાં કામીનીસુલભ કમનીયતા સ્પષ્ટ જણાઇ આવતી.

બારણામાં પગ મૂકતાં જ ચારે તરફ જોતી એ મદમાતી રમણી એક પણ સ્થીર ઉભી રહી તેની રમણિય છટા જોઇ સધળા

હર્ષ પામ્યા અને એમેઝોને આગળ વધી ટેબલ પર પર ત્રણ ચાર ગીની નાખી બધાને મોજ ઉડાવવા માટે તૈયાર થવાનું કહી કેરોટી પોલને શરણ લાવવાનો હુકમ કર્યો ત્યારે તો બેગર્સ સ્ટાફના બધા મવાલીઓના આનંદનો પાર રહ્યો નહિ. આખો હોલ અપુર્વ આનંદના કોલાહલથી ગાજી ઉઠ્યો. બદમાસેને આ રીતે રાજ કરી લેડી લીટીશીઆ અને મીગલ્સ અંદરના ઝોરડામાં ગયાં. ત્યાં બીગ બેગરમેનને એક મીગલ્સ બોલ્યો: “કેમ સાહેબ ! મને ઝોળખો છો કે ?”

“કેમ નહિ ઝોળખુ ?” બેગરમેન બોલ્યો. “છ સાત મહિના પહેલાં તમે બંને કોઈ કાગળ માટે મેગ્સમેન પાસે આવ્યાં હતાં. એ કાગળ જુદા લાઈટકુટ પાસે હતો. મને એ કાગળની બધી વાત યાદ છે અને તમને બંનેને હું સારી રીતે ઝોળખું છું. તમારું નામ મી. મીગલ્સ અને આ બાનુનું નામ લેડી લીટીશીઆ લીડ છે. ખરી વાત ને ?” કહી તેણે લેડી લીટીશીઆને ઝુકી ઝુકીને સલામ કરી.

“તમારી સ્મરણ શક્તિ બહુ સારી છે હો !-” લેડી લીટીશીઆ હસીને બોલી. “અમે ફરીથી મેગ્સમેનને એજ કાગળ માટે મળવા આવ્યાં છીએ. વોરન મેગ્સમેન અહિંજ છે ને ?”

“હ નહિ, તે અહિં નથી અને આજે આવે એમ પણ નથી. આ વખતે તે નદીની પેલીપારના મકાનમાં છે...”

“અમે ત્યાં જઈને આવ્યા પણ તે મળ્યો નહિ ક્ષીગ્સને કહ્યા વિના તે ક્યાંક ચાલ્યો ગયો છે તેથી અમને બેગર્સ સ્ટાફમાં આવવાની ફરજ પડી. અમે જલદી આવત પણ એક બનાવને લીધે જરા ઢીલ થઈ ગઈ. હવે રાત બહુ વીતી ગઈ છે એટલે વધુવાર અમે થોભી શકીએ એમ નથી. હમણાં અમે જે કામ માટે મેગ્સમેનને મળવા આવ્યા છીએ તેની તમને ખબર છે એટલે મને આશા છે કે તમે અમને થોડી ખબર આપી શકશો.”

“જો મારાથી બની શકે એવું હોય તો સેવક તમારી તહેનાતમાં હાજર છે.” આ લોકોની ઉદારતા બેગરમેન સારી પેઠે જાણતો હોવાથી તે બોલ્યો.

“તમે જાણો છો કે લાષ્ટકુટની પાસે જે કાગળ છે તે માટે અમે છ સાત મહિના પહેલાં અહિં આવ્યા હતા. તે વખતે વેરન સાથે બીજાં દિને તે બુઢાને ઘેર મળવાની જોડવણ થઈ હતી અને અમે તે પ્રમાણે તેને મળવા ગયા હતા પણ અમારું કામ થયું નહોતું ત્યાર પછી લેડી લીટીશીઆએ એક પત્રમાં સવળી બીના સ્પષ્ટ લખી જણાવી હતી પણ એ પત્રનો જવાબ હજી સુધી મળ્યો નથી.”

“મેક્સમેને એ હીક ન કર્યું” એણે જવાબ તો આપવો જોઈતો હતો આવી અગત્યની બાબતમાં ફીલ કરવી ન જોઈએ. મને લાગે છે કે ટોઈ બીજા કામમાં ગુથાવાથી એ એ પત્રનો જવાબ લખવો જુલો ગયો હશે.”

“કેવાક કામમાં ગુથાયો હશે!”

“લેડી લીટીશીઆએ એ પત્રમાં લખ્યું હતું કે ગમે ને રીતે એ કાગળ મેળવવો જોઈએ. એપરથી હું, મેક્સમેન અને બ્રીગ્સ રાતે લાષ્ટકુટના ઘરની ઝડતી લેવા ગયા હતા પણ અમારું કંઈ વળ્યું નહિ. એ વાત મેક્સમેને તમને જણાવવામાં સાર ન જોયો હોય.”

“લાષ્ટકુટ એજ મકાનમાં હમણાં રહે છે?” લીટીશીઆએ પૂછ્યું.

“અરે! એ બુઢો તો મરી ગયો.”

“મરી ગયો!” લેડી લીટીશીઆ અને મીગલ્સ બંને એકી સાથે બોલી ઉઠ્યાં. બંનેના ચહેરા આ બીના સાંભળતાં ઉદાસ થઈ ગયા તેમને લાગ્યું કે એક સોનાની ચક્લી હાથમાંથી ઉડી ગઈ. ટીમ મીગલ્સ ધીમા સ્વરે બોલ્યો: “એ ક્યારે મરી ગયો?”

“એને મરી ગયાને આજે ચાર દિવસ થયા, એની છોકરી પણ નાસી ગઈ છે. મને લાગે છે કે બુઢા બાપની લાશ દફનાવવાનો બોલો સરકારપર નાખીને સવળા પત્રો લઈ તે નાસી ગઈ હશે!” મેગરમેને જવાબ આપ્યો.

“ત્યારે તો બધી આશાપર પાણી ફરી વળ્યું. બ્રીગ્સ પણ કેવો

માણસ છે ! તેણે આ બુઢાના મોતની જરા પણ વાત ન કરી.” ટીમ મીઠાસ વિરકત સ્વરે બોલ્યો.

“આપણા કામની એને શી ખબર હોય ? એની સાથે આપણને વાતચીત પણ થઈ ન હતી. ગયા જુન યા જુલાઈ મહિનામાં વેરને આપણને કહ્યું હતું કે તેને મળવાની જરૂર પડે તો બ્રીગસને પૂછી લેવું. અથવા અહિં આવવું. એ શિવાય બ્રીગસનું નામ પણ આપણે કદિ સાંભળ્યું નહોતું એટલે તે શા માટે લાછટકુટની વાત આપણને કહે ?” લેડી લીટીશીઆએ ટીમનો બ્રમ બાગ્યો.

“જી, તમારી વાત સાચી છે. બ્રીગસ અમારો વિશ્વાસ પાત્ર માણસ છે” બેગરમેન બોલ્યો.

“કદાચ તપાસ કરતા લાછટકુટની દીકરીનો પતો મળી જશે” ટીમે સૂચના કરી.

‘તમારો હુકમ હોય તો હું તેની તપાસ કરીશ અને પતો મળશે તો તમને તરત ખબર કરીશ.” પછા તેણે લીટીશીઆ તરફ જોઈ કહ્યું: “મેગસમેનને લાગ્યે આપી તમે જે બેદી શાહીની બનાવટ શીખી ગયા છો તે શાહીથી તમને પત્ર લખું તો કંઈ વાંધો નથીને ?”

“નહિ. પણ ક્વર પર શીરનામું એ શાહીથી ના લખતા” કહી લીટીશીઆ હસી

“નહિ. નહિ. હું એટલો બધો મુખં નથી.” બેગરમેન બોલ્યો.

“દીક લારે. હવે અમે જઈશું. તમે લાછટકુટની પુત્રીની તપાસ કરશે ખરા ને ? ચાલ એમેઝોન ! જતી વખતે પહેલાના જેવો બનાવ બની જાય તો વળા પચાત થશે.” કહી ટીમે બક્ષીસ આપતો હોય તેમ પાંચ ગીની ટેબલ પર મુકી દીધી.

“તમને રસ્તામાં અડચણ નડી હતી ?” બેગરમેને આ પ્રશ્ન કુતુહલથી ‘કયો’ નહોતો પણ શિષ્ટાચારને ખાતરજ કયો હતો. ટીમના મનમાં પણ કંઈ ખાસ શકા નહોતી એટલે તે બોલ્યો.

“સાંભળો, મેં તમને અસાર અગાઉ કહી દીધું છે કે મેગ્સમેનને મળવાને અમે નદિ પારના મકાનમાં ગયા હતા પણ ત્યાં તે ન મળ્યો ત્યારે અમે ફાંસીઘાટ પર નાવ બાંડે દરવા માટે ગયા હતા—”

“એ સ્થલ સાફ નથી.” બેગરમેન બબડ્યો.

“હા. અત્યંત ભયંકર સ્થળ છે. ત્યાં કોઇની લાશ દોરી પર લટકી રહી હતી. પવનમાં લાશ આમથી તેમ હાલતી હતી અને શબનો ચહેરો અતિ વિકરાળ લાગતો હતો. તે જોઇ અમને કંઈનું કંઈ ધન ગયું. જલદી જલદી હોડી બાંડે કરી અમે આ પાર આવતા હતા. ચારે તરફ ઘેર અધકાર છવાયો હતો. ભયાનકતાનું સામ્રાજ્ય વ્યાપી ગયું હતું...”

“પછી શું થયું ?” બેગરમેનની ઉત્કંઠા વધવા લાગી. હવે તેના મનમાં સંદેહ પેદા થયો.

“હજી હોડી છુટી ન છુટી એટલામાં કોઇની કંઈ ચીચીઆરી સંભળાઇ. જાણે નદીના મધ્ય ભાગમાંથી કોઇની ચીસ આવતી હોય એમ મને લાગ્યું.”

આ વાત સાંભળી લીટીશીઆ ચરચરી ગઇ. “ઓ રામ ! કેવે કંઈ આર્તનાદ ! કેવી ભયંકર ચીચીઆરી ! હજી પણ એ ચીસ મારા કાનમાં ગુંજી રહી છે.” તે બબડી.

“પછી શું થયું ?” બેગરમેનના કાનમાં પણ હજી રામસેની કંઈ ચીસ ગુંજી રહી હતી. તે મીગલ્સની કથા સાંભળવાને તલ પાપડ થઇ ગયો.

“અવાજ પરથી મને એમ લાગ્યું કે કાંતો કોઇ કુખી જાય છે या કોઇનું ખુન થાય છે.” મીગલ્સ બોલ્યો.

“ખુનનો ખ્યાલ શી રીતે આવ્યો ?” હવે બેગરમેનના સ્વરમાં ગભરાટની છટા આવી.

“ઓહ ! એ ભયાનક ચીસ તમે સાંભળી હોત તો કદિ ન જૂલત. મેં જલદીથી ખલાસીને જે દિશાથી અવાજ આવતો હતો

તે તરફ હોડી લઈ જવાનું કહ્યું પણ અંધારું એટલું ઘેર હતું કે કંઈ દેખાયું નહિ.”

“તમે કંઈ જોયું ?”

“અરે! અધકાર એવો ભયંકર હતો કે હું મારો હાથ લાખો કડ તો તે પણ ન દેખાયો! એવા અંધારામાં મેં ફારી ઘાટપરની લાશ જોઈ હતી. પરમાત્માની કરમન એવી છે કે બદમાશોના બુરા કામો અધકારમાં પણ છૂપા રહેતા નથી.” ટીમના સ્વરમાં તિરસ્કારની છાયા આવી. તે પરમાત્માની ગેમી શક્તિ પર બીજું વિવેચન કરવા જતો હતો એવામાં લેડી લીટીથીઆ વચ્ચે પૂરાઈ.

“ટીમ! તું પણ બલો માણસ છે આ મિત્રારો તારી વાત સાંભળવાને આતુર થઈ રહ્યો છે ને તું ભળતીજ લવારી કરે છે. તું ચુપ રહે. હું અધુરી વાત પૂરી કર .” ફક્ત તે બેગરમેન તરફ જોઈ બોલી: “સાંભળો, ખલાસીએ ત્યાર પછી જોસથી હોડી મારી મૂકી. હું અને મીંગલ્સ નદિની બંને બાજુએ મહો કરી બેઠાં. એટલામાં કંઈ સફેદ વસ્તુ મારી નજરે પડી નહીંના પ્રપંચમાં તે હોડીની પાસે આવી. અને મને જણાયું કે તે કોઈ મનુષ્યની લાશ છે.”

“મનુષ્ય!—” બેગરમેન ગભરાઈને બોલ્યો.

“હા તરત મેં તેના વાળ પકડી લીધા.”

“પછી તમે તેને હોડીમાં લઈ લીધો ને ?”

“હા. મીંગલ્સ તરત મને મદદ કરવા હોડી આવ્યા. ખલાસી પણ કામ લાગ્યો. અમે ત્રણે જણે તેને હોડી પર લઈ લીધો એ સમયે હોડી એટલી ઢાલી ગઈ કે અમને અમારા જાનતો ડર લાગ્યો. પણ પ્રભુકૃપાએ કંઈ થયું નહિ.”

“તે સખસ મરી ગયો હતો કે જીવતો ?” બેગરમેન અત્યંત આતુરતાથી પૂછવા લાગ્યો. તેના હોસકોસ ઉડી ગયા હતા. એ ઘડી પહેલાં તે સોના મહોરની લાલચે જે પાપ કરી આવ્યો હતો તે આમ અચાનક પ્રકાશમાં આવી જવાથી તેના ભયનો પાર રહ્યો.

નહોતો. મીગલ્સ અને લીટીશીઆ તેનો મનોભાવ હજી સુધી સમજી શક્યા નહોતાં.

“એ બિચારો તદ્દન બેહોશ હતો.” લીટીશીઆ બોલી: “અમે સમજ્યા કે તે નહિ જાયે. અમે માંજીને હોડી ફાંસીઘાટ પર લેવાનું કહ્યું. માર્ગમાં મા. મીગલ્સે અને હાથે પેલા સખસની હથેલી પર ચોખ્ખા અને હું તેની બંને નમો ધસવા લાગી. ઓટલામાં હોડી કિનારે જઈ પહોંચી. અને એ સખસની દેહ પણ કંઈક ગરમ થયું. તે મરી ગયો નથી તે જોઈને અમને આનંદ થયો.”

“તમ પુણ્યનું કામ ક્યું.” જેમ તેમ બેગરમેન બોલ્યો. જો એનું ચાલતું હોત તો રામસેને અચાવવા માટે તે ટીમ અને લીટીશીઆને આજ જગ્યાએ પુરા કરી નાખત.

“પછી અમે તેને નજીકના એક હોટલમાં લઈ ગયા.”

“મરીનર્સ આર્મ્સ હોટલમાં ?”

“હા અમે તેને એક રૂમમાં સુવાડ્યો ત્યાં સુધી તે બેહોશ પડી રહ્યો હતો. મીગલ્સ અને હોટલનો માલિક તેના કપડાં બદલી તેને ખીજાના પર નાખવાની કોશિષ કરવા લાગ્યા અને હું ડોક્ટરને બોલાવવા દોડી. હું કદિ એ મહોલ્લામાં ગયું નહોતી, કોઈને ખીજાનતી નહોતી; છતાં મેં એક ડોક્ટર શોધી કાઢ્યો.”

“પરમાત્મા તમારું બહુ કરશે. ડોક્ટરે તેને સારું કર્યો ને !”

“ડોક્ટર સાથે હું હોટલમાં ગયું ત્યારે તે સખસ કંઈક હોસમાં આવ્યો હતો. ઓરડામાં થતી વાતચીત તે સમજતો હતો પણ કંઈ બોલી શકતો ન હતો. ડોક્ટરે કહ્યું કે એક બે દિવસમાં તેની વાચા ખુલશે”

એ રોગી શીલીપ રામ્સેજ હતો એવી ખાત્રી થઈ ગયા છતાં બેગરમેને પુછ્યું: “એનો દેખાવ કેવો હતો ?”

“ફાંકડો, ખુબસુરત અને આકર્ષક ! બાંધે એકવડો અને આકૃતિ

લાંબી! ભાગ્યે ત્રીસ વર્ષની ઉમ્મર હશે! બિચારો અચી જાય તો સાફ—”

“શું એ બચે એમ નથી?”

“ડોક્ટરની વાત પરથી લાગે છે કે તે બચી જશે. પણ હજી ખાતરી નથી. અમારાથી જન્યુ તેરલું અમે કયું. અમે તેના ખર્ચ માટે હોટલવાળાને પૈસા આપી આવ્યા છીએ તેમાથી તેનો ખર્ચ ચાલશે. એક બે દિવસમાં હું પાછો તેની ખબર લઈ આવીશ.”

“તમે તેને પીછાતતા નથી?”

“નહિ. તેની પાસે કંઈજ નહોતું તેના નામનો કાર્ડ પણ નહોતો એટલે તેના નામ ટેકાણાની કંઈજ ખબર પડી નથી. ચહેરા અને વસ્ત્રપરથી કાંઈ ખાતદાન માણસ લાગે છે.”

રામસે બચી ગયો એ વાત સાબળીને બેગરમેન મનમા ને મનમા બળી જળી ગયો. હવે શું કરવું તે માટે તેણે થોડીવાર વિચાર કર્યો અને પછી કહ્યું; “અજબ જેવી વાત છે સાહેબ! આવી અધારી રાતે તમે ભારી તકલીફ વેડી આવ્યા. જરા નાસ્તો કરીને પછી જાઓ.”

“નહિ. નાસ્તાની જરૂર નથી. હવે અમે જઈશું. ચાલો લીટીશીઆ!” ટીમ બોલ્યો.

તેમને જવા માટે દરવાજો ખોલવાને બહાને બેગરમેન દરવાજા સુધી ગયો અને તરત પાછો ફરી બોલ્યો.

“લો, મેગસમેન આવી પહોંચ્યો.”

“તો તેને મળાનેજ જઈશું” મીગસ પુશી થઈ બોલ્યો.

“પધારો—” કહી બેગરમેને લાથમાં બતી લીધી અને અમે અગાઉ જે સાંકડી સીડીની વાત કરી ગયા છીએ તે સીડી દ્વારા બન્નેને ઉપર લઈ ગયો. ત્રણે જણ ગુપ્તગુપ્ત ઉપર જવા લાગ્યા. અતે ત્રણે જણ સૌથી ઉપરની ખોલીમાં ગયા ત્યાં પડેલું ઘાસ બેગરમેને

દૂર ક્યું તો નીચે ઉતરવાની બીજી સીડી જણાઈ તે જોઈ મીગલ્સ બોલ્યો: “શું? પાછા નીચે જવા માટે અમે ઉપર આવ્યા છીએ ”

“જુઓ સાહેબ! મેગ્સમેનને પકડાવી આપવા માટે ભારી ધનામ જાહેર કરવામાં આવ્યું છે. કોન્સ્ટેબલોને ખબર છે કે તે કોઈ કોઈ વાર આ મકાનમાં આવે છે તેથી તે પોતાનું સ્થાન અત્યંત ગુપ્ત રાખે છે. જો તમારા પર મને વિશ્વાસ ન હોત તો આ છૂપી જગ્યા તમને કદિ પણ ખતાવત નહિ.” બેગરમેન હસીને બોલ્યો.

“અમારાથી તમારે લેશમાત્ર ડરવાની જરૂર નથી.”

“તે હું સારી પેઠે જાણું છું તેથીજ તમને આ દાદર ઉતરવાની અરજ કરું છું. નીચે મેગ્સમેનની બોલી છે.”

ટીમ અને લીટીશીઆને કંઈ પણ શક ન હોવાથી બંને દાદર ઉતરી ગયા. નીચે જઈ બેગરમેને એક ઝોરડી બોલી અને બંનેને અદર જવા દીધા. તેણે બતી જરા ઉપર પકડી. મેગ્સમેન ત્યાં ન જણાવાથી ટીમ બેગરમેનને કંઈ પૂછવા જતો હતો પણ એજ પળે ઝોરડીના બારણા બંધ થઈ ગયા અને આગળથી સાડળ વાસી દેવામાં આવી. ત્યાર પછી બંનેએ બેગરમેનના પગલાંનો અવાજ સાંભળ્યો. ધીમે ધીમે તેના પગલાંનો અવાજ બંધ પડ્યો અને બંને તે અંધારી કોટડીમાં કેદ થઈ ગયા.

“ટીમ ! આ તો દગો થયો.” અંધારામાં ટીમનો હાથ પકડી લીટીશીઆ બોલી.

“હા. પણ તારે ડરવાની જરૂર નથી. જો એ બદમાસને એના પાપનું ફળ કોઈ દિવસ ન ચખાડું તો માફ નામ મીગલ્સ નહિ—” ટીમ દાંત કચકચાવી બોલ્યો.

પ્રકરણ ૩૩ મું.

ગુનહા પર ગુનહો.

લેડી લીટીશીઆ અને ટીમ મીગલસને પેલી ભેદી ઓરડીમાં દગાથી કેદ કરી બેગરમેન નીચે આવ્યો અને પોતાની બદમાશ દીકરી કેરોટીપોલને રામસે બચી જવાની બધી વાત કહી સંભળાવી. છેવટે તે બોલ્યો. રામસે બચ્યો તો ખરો. પણ તે જીવશે એવી આશા છે.

“ત્યારે હવે શું કરવું ?” કેરોટીપોલ ગંભીર થઈ બોલી.

“મામલો ભયંકર થઈ ગયો છે. પણ મને એક સુકિત મળે છે. જો તું મદદ કરે તો બધું ઠીક થઈ જશે.”

“જો એમ હોય તો હું ગમે તે કરવાને તૈયાર છું. પણ હું તમને એક વાત પૂછું. રામસેની આપણે કરવાની યા જરૂર છે ? એ આપણી વિરૂદ્ધ એક પણ પગલું ભરી શકે એમ છે ? જો એ આપણી વિરૂદ્ધ જશે તો આપણે એની પોલ ખોલી એના હાથ જાડરથી જકડાવી લઈશું. એણે માર્ટિન સાથે મળીને જે દગાબાજી કરી છે તેનો છત્રકાર એ કરી શકે એમ નથી. એણે અનેક બનાવટી ગીનીઓ ચલાવી છે તે જાંતા એનાથી ડરવાની મને કંઈ જરૂર જણાતી નથી.”

“દીકરી !—” કેરોટીની વાત લક્ષ્યપૂર્વક સાંભળી લઈ બેગરમેન ગંભીરભાવથી બોલ્યો : “મને ઘણી જાતની બીક લાગે છે. હાર કે રામસે બચી જાય અથવા મરવા પહેલાં બાનમાં આવી પાદરી સમક્ષ એકરાર કરી દે તો નકલી ગીનીઓ, સર રીચર્ડને કેદ કરવાનું કાવતું અને આજે રાતે આપણે નદીમાં કરેલું કામ—એ સર્વ બીના ખુલ્લી થઈ જશે ને આપણા ખાર વાગી જશે.”

• ‘તમારી વાત સાચી છે.’

“વળી ધારી લે કે એવું ન થાય. અને એ બચી જાય તો પહેલી તકે એ આપણી વાત મેગસમેનને કહ્યા વિના રહેવાનો છે ?

અને મેગ્સમેન કહી જાતનો માણસ છે તે તો તું સારી રીતે જાણે છે આપણે એની રજા શિવાય આજે રાતે રામમે સાથે દગો કર્યો હતો તે માટે એ આપણને છોડી દે એવો નથી મેગ્સમેનને શુભી પર લટકવું પડે તો પણ તે આપણને આ દગાખાજી માટે સજા કરશે અને જો તેમ ન થાય તો આપણો સાથ છોડી દેશે. પછી આપણે એકલા શું કરીશું? એની મદદ વિના આપણું ગુજરાન થાય એમ નથી. બીજી વાત એ છે કે કાલે મીગ્સ અને લીટીશીઆ રામસેની ખબર લેતા જશે. તે વખતે તેઓ તેને બંધી હકીકત પૂછી શેશે અને તે વાત તેઓ કોઈ માણસને નહિ કહે પણ મેગ્સમેનને તો જરૂર કહેશે.”

“તો હવે શું કરવું છે?”

“એજ કહું છું. કાલ રહવાર સુધી મીગ્સ અને લીટીશીઆને કેદ રાખવા પડશે—”

“ને એટલામાં મેગ્સમેન આવી પોતાની ઝોરડીમા જવા ચાહે તો?” કેરોટીએ વચ્ચે પૂછ્યું.

“તો તેને ભય બતાવીશ કે બે ત્રણ દિવસ સુધી ત્યાં નહિ જાય કારણ કે પોલીસ તેની પાછળ ખાધ પીને છુમી રહી છે.”

“વાર. પછી?”

“પછી શું? તું ઝટપટ કપડાં પહેરી નદીની પેલી પાર જા. રામસે “મરીનસ આમ્સ” માં પડ્યો છે. ત્યાં તને કોઈ ઓળખતું નથી. ત્યાં જઈ તું રામસેની બહેન, બૈરી યા ગમે તે બની જઈ અને કહેજે કે ‘મારો ભાઈ યા પતિ શુભ થઈ ગયો છે. તપાસ કરતાં ખબર મળી છે કે એવા દેખાવનો એક આદમી ટેમ્સ નદીમાંથી મળી આવ્યો છે. તે સાંભળતાંજ હું પાગલ થઈ ગઈ છું કેમકે તે દિવાનો છે એટલે કદાચ એણે આપઘાતની કોશિષ કરી હશે.’

“સમજી ગઈ.”

“પછી તું રામસેને બ્રેહોશ બોલને બધા માણસોને દયા આપે

તેમ કદખાંત કરી મુકળે અને રાતે તેની સારવાર કરવા રહેજે. તેને વારંવાર દવા અને બ્રાંડી પાયા કરજે તથા જ્યારે સંધ્યા આવ્યા જાય અને તું એકલીજ હો ત્યારે “હેર્સકેન્ડ” ના બે ટીપા તેના મ્હોમાં નાખી દેજે એટલે ખેલ ખલાસ !” વાચનારને યાદ હશે કે પેલા યુદ્ધ લાઇટકુટે “હેર્સકેન્ડ” નામનું કાતિલ ઝેર બનાવ્યું હતું કે જેની ભયંકર અસર ગુલિયાએ પેજ સમક્ષ વર્ણવી હતી. આ બદમાસ ટોળીમાં બેગરમેન પણ સામેલ હોવાથી તેની પાસે પણ એ ભયાનક ઝેર હતું.

“પછી ?”

“રહવારે તું ખૂબ રાખતે કકળાટ કરી મુકળે એટલે હોટલવાળા દોડી આવશે અને જોશે કે રામસેના આત્મા ઉડી ગયો છે. એ જોઇ તેઓ ડોક્ટરને બોલાવશે તે ડોક્ટર ગમે તે અભિપ્રાય આપશે પછી કોરોનરની તપાસ ન થાય તેની ખાસ કાળજી રાખજે. પાચ ગીની પકડાવી દેશે તો કામ થઈ જશે પછી કોર્ટની મગાવી, તેમા લાશ નાખી તે બ્રીગ્સ પાસે લઇ જજે તે સાવધાનીથી લાશને દફનાવી દેશે. આટલું થઇ જાય કે બેઠો પાર ! પછી મીગદસ અને લીટીશીઆ બંને તેની ખબર લેવા જાય !”

“હીક છે પણ તમે એ બે જણને શા બહાને રોકી રાખશો ?”

“આપણે જે કામ માટે એ લોકોને કેદ કર્યા છે તેની તો તેઓને કદપના પણ નથી. એ લોકોને રામસેના ખૂનની કોશિષની જરા પણ ખબર નથી રામસે કોણ છે ? એ જાતે નદીમાં પડ્યો હતો કે કોઇએ તેને ફેંટી દીધો હતો ? તે તેઓ જાણતા નથી. કાલે રાતે હું તેમની પાસે જઈશ કે તમારા પર મને કંઈક શક આવ્યો હતો. તમે મેક્સમેનને ફસાવવા માટે જાળ બીજાવી રહ્યા છો એમ લાગવાથી મારે તમને ઓરડીમા પૂરવા પડ્યા હતા પણ વિચાર કરતા હવે મારી ખાત્રી થઇ છે કે તમે દગો કરવા માગતા નથી.” બસ, આટલો ખુલાસો કરતાં તેઓને સતોષ થશે. ચાલ, હવે ઉતવળ કર. સંભાળી સંભાળીને કદમ ભરજે ને બનીકનીને જજે કે જથી કોઇને શક ન જાય.”

“તેની તમે ચિતા ન કરો. તમે ક્રીચીનગ્રેંડને કહો કે બહાર ન જાય” એટલું કહી તે વસ્ત્રો બદલવા ગઇ અને બેગરમેને ક્રીચીનગ્રેંડને હોડીમાં કેરેટીપોલને નદીની પેલી પાર લઇ જવાની વાત કરી.

અરધા કલાકમાં કેરેટી સુશોભિત વસ્ત્રોમાં સજ્જ થઇ નીચેના ઓરડામાં આવી. તેનો આપ તેના શણગાર જોઇ ખુશ ખુશ થઇ ગયો. કેરેટીએ આખા શરીર પર પાઉડર લગાવી દીધો હતો. માથાના વાળ ફેશનથી ઓળ્યા હતા અને લવડરથી તેના વસ્ત્રો બહુક બહુક થતા હતા.

“સાચાશ ! દીકરી !—પેલી શીશી સાથે લીધીને ?” બેગરમેને કહ્યું.

“હા. છાતીમાં છૂપાવી દીધી છે. મને ઓવર કોટ પહેરાવો. આઠલી રાતે હું બની હતીને બહાર ગઇ છું તે કોઇને કહેતા ના ક્રીચીનગ્રેંડ કયા છે ?”

“એને મે કિનારે મોકલ્યો છે. તે હોડી લઇ ઉભો હશે !” કહી બેગરમેને તેને ઓવરકોટ પહેરાવી દીધો.

“સારું કર્યું.” કેરેટીએ કહ્યું ઓવરકોટને લીધે તેનું મોઢું જરા ઢકાઇ ગયું એટલે તે કોઇની નજરે પડ્યા વિના બેગસ સ્ટાફમાથી બહાર નીકળી ગઇ અને તેનો દુષ્ટ આપ બ્રાંડીની પ્યાલી ઉડાવી ચીરટ પીવા લાગ્યો.”

પ્રિય વાંચનાર ! બેગરમેનના દગાથી મેગસમેનની બોલીમાં કેટલાંક ટીમ અને એમેઝોને શુ કર્યું ?

પ્રકરણ ૩૪ મું.

ભયંકર સાહસ.

અધારી કોટડીમા બેગરમેને ટીમ અને લીટીશીઆને કેદ કર્યા એ ખીના વાતનાર જાણે છે. ટીમે લીટીશીઆને હૃદય સરસી ચાંપીને કહ્યું: ડરતી ના વહાલી ! ”

“ટીમ ! વહાલા તું મને ધીરજ આપે છે પણ ધીરજ રહેતી નથી. આખમ્ આંસુ નથી આવતાં તેમ હું નિરાશ પણ થતી નથી કેમકે તું મારી સાથે છે. પણ એ બદમાસે આપણને શા માટે કેદ કર્યા હશે તેનું કારણ સમજાતું નથી. તને શું લાગે છે ટીમ ? ” લીટીશીઆ ટીમને વહાલથી વળગીને બોલી.

“હજી એનો હેતુ સ્પષ્ટ સમજાતો નથી પણ જે થોડું ઘણું હું સમજ્યો છું તે પરથી મને લાગે છે કે અદ્ય સમયમા બધો ઘોરાળો ખુલ્લો થઈ જશે ”

“તને શો શક જાય છે ? ”

“આપણે પેલા નદીમાં ડુબી મરતા માણસની વાત કરતા હતા તે વખતે એ બદમાસ કેવી રીતે સાંભળી રહ્યો હતો તે તે જોયું હતું ? ”

“એક બે વાર મને એના મ્હેના લાવ પસંદાતા જણાતા હતા પણ આવી અદભૂત વાત સાંભળવાની ઉત્ક્રાંતે લીધે એમ જાણી મેં ધ્યાન આપ્યું નહોતું.”

“પ્રથમ હું પણ એમ માની બેઠો હતો પણ હવે જે બતાવ બન્યો છે તેનું પ્રથકરણ કરતાં મને એવો ભાસ થાય છે કે આપણો ખ્યાલ ભૂલ ભર્યો હતો. નદીમાંના ખુન સાથે બેગરમેનને કંઈને કંઈ સંબંધ હશેજ એમ મને લાગે છે. એ અત્યંત આતુરતાથી એ કમનસિખ માણસ વિષે જે પુછપરછ કરી રહ્યો હતો તે પરથી તેના પર મને શંકા આવે છે. મારી ખાત્રી છે કે જો એ બદમાસ પાછને નદિમાંથી બચાવેલા હતભાગીની વાત આપણે ન કરતો તો આ બધામા આપણે ન ફસત.” ટીમ બોલ્યો.

લીટીશીઆ આ સાંભળી જરા ગભરાઈને બોલી. “ટીમ !

જે બદમાસ એ સખસનું ખુન કરી આન્યો હતો અથવા જેણે ખુન કરવાની કોશિષ કરી હતી તે શુ નહિ કરે ? આપણા આ અંધારી કોટડીમાં આ હાલ થશે ? અહિં આપણુ કોણ બેસી ? ”

“વહાલી ! એ આપણને પણ પુરા કરી નાખે એ વાત હું માની શકતો નથી. “લીટીશીઆને વહાલથી છાતીએ લગાવી તેના માથાના વાળ પર હાથ ફેરવતો ટીમ બોલ્યો. હું તારી પાસે છું ત્યાં સુધી તને ડર શો છે ? તારી ખાત્રી હશે કે જ્યા સુધી મારા દેહમા પ્રાણ છે ત્યાં સુધી તારો વાંકો વાળ પણ થવા દમ્મશ નહિ.”

“તારે માટે મને પુર્ણ વિશ્વાસ છે, ટીમ ! વળા હુ પણ નમળી પોચી સ્ત્રી નથી. પુરૂષોના જેવી સાહસિક શક્તિ ખુદાએ મને પણ બક્ષી છે મહજમા મારો જન લખ જાય એવો પુરૂષ કોઇ માએ હજુ જણ્યો નથી.” અંધારામાં પણ તે આટલું કહી જરા હસી.

“લીટીશીઆ ! મને લાગે છે કે પોતાના કોઈ હેતુ માટે એ બદમાસ આપણને થોડીકવાર રોકી રાખવા માગે છે. કદાચ ત્રણ ચાર દિવસ પણ આપણે તેના મહેમાન થઇ રહીએ તે સંભવિત છે પણ હું એની મુશ્કે પાર પડવા દેવાનો નથી.” તેનો અવાજ ધીમે થયો. ” જોઇએ તો ખરા. અહિંથી ભાગી જવાની કંઈ ખારી છે કે નહિ ? વહાલી ! આવા સાહસમાં પણ આશક માશુકોને મઝા પડે છે-નહિ ! ”

“હા મઝા તો છે. પણ જો હવે મસ્તી કરીને તો બે તમાચા લગાવી દમ્મશ, અને તમાચા મારવાની વાત કરતી વખતેજ તે ટીમને વળગી પડી. ટીમ ખડ ખડ હસી પડ્યો:-તું નાસી જવાની વાત કરે છે પણ અહિં તો ઘેર અંધારું છવાયું છે. આ કોટડીમાં શું બળ્યું હશે તે પણ જણાતું નથી.”

અંધારામાં હાથ લંબાવતો લખાવતો ટીમ. બે ચાર કદમ આગળ ગયો અને પછી બોલ્યો: “આ બાજુ એક ખારી છે બારણા આગળ ઉભા રહી બેગરમેને ફાનસ ઉંચું કર્યું ત્યારે મેં ખારી જોઈ

હતી. હા. જો આ બારી!" બારી પર હાથ પડતાંજ ટીમે તે પરતો પરદો દુર ખસેડી નાખ્યો. અંધકાર જરા કમી થયો. હવે એકમેકની છાયા દેખાવા લાગી. પણ કોઈનું મ્હો સ્પષ્ટ દેખાતું નહોતું.

“સખુર કર લીટી!" ટીમ બોલ્યો: હું એક ખુરશી શોધી કાઢું. તું મારી જોદમાં બેસી રહેજે એટલે હું ભલ ભલી યુક્તિ શોધી કાઢીશ...લે, આ ખુરશી! બેસી જા. અને મને એક ચુંબન આપ—“લીટીશીઆને ખુરશી પર બેસાડી ટીમે તેના હોઠ પર હોઠ દાબી દીધા. પ્રથમ ઇચ્છા શક્તિવાળો પુરુષ આફનમાં પણ પોતાની માથકનો અધરરસ પીવાનું ભૂલતો નહોતો. અધર રસના પાનથી તેનામાં બેચકું જોર આવ્યું. તેનું મગજ ખીલી ગયું અને તેની કુશાચ બુદ્ધિ ઝડપથી કામ કરવા લાગી. તે બોલ્યો: પ્રથમ આ બારી મકાનના કયા ભાગમાં છે તે જાણવું જોઈએ.”

“આ મકાનનો પાછલો ભાગ છે.” લેડી લીટીશીઆ લીડ બોલી: “આપણે જે રીતે આમ તેમ ફરીને દાદરો ઉતરી આવ્યા છીએ તે પરથી એ બીના સાબીત થાય છે.”

ટીમ જરા વાર વિચારમાં પડ્યો.

“હા. તારી વાત સાચી છે. હવે આપણે કેટલામાં માળ પર છીએ તે જાણવું જોઈએ બહારથી આ ઘર બહુ ઉંચું જણાતું નહોતું આપણે બે દાદર ચઢી ઉપર જે ઝોરડીમાં ગયા હતા તે પરથી તે બીજો માળ હતો. પછી એક લેડી દાદર ઉતરી અહિં આવ્યા એટલે આ પહેલો માળ છે એમ લાગે છે પરમાત્માની કૃપા તો આપણે જરૂર છટકી જઈશું. જોઈ, બારી પર સળીઆ છે કે નહિ?"

ટીમ ઉભો થયો. બારી ખોલી અને તેના મ્હોં પર આનંદની છટા આવી. બારીને મળીઆ નહોતા. રસ્તો સાફ હતો. કંઈ નડતર નહોતી. અંધારામાં આંખ ફાડીને મીગલ્સે જોયું કે આસ-પાસના મકાનોના પાછલા ભાગની દીવાલો નજરે પડતી હતી અને

લીડીશીઆ ડીમને વ્હાત્રયા વજગીને બોલી.

(પા. ૧૪.)

સહેલાઈથી વાળ કાઢવા માટે
જગપ્રસિદ્ધ અસલી

રાજરાણી સાબુ વાપરો.

નકલી માલથી
સંભાળજો.

ત્રણ ગોટીના
ફ્રેન્સી બાક્સ ૧
ની કી. રૂ. ૧-૦-૦
પોસ્ટ જુદું.

મળવાનું

ઢેકાણું-

ટી. પી. લાલની કું.

આય-ન. ૪૬, ઈનરા સ્ટ્રીટ, કલકત્તા.

૬૧, પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ નં. ૨.

દાવાલો પાસે થોડી થોડી ખાલી જગ્યા હતી. તેને લાગ્યું કે આ મકાનની પાછળ પણ થોડી ખાલી જગ્યા હશે પણ અંધકારને લીધે તે તે જોઈ શક્યો નહિ. પણ નીચે જતાં ખાલી જગ્યા પરથી તે ઘેરી રસ્તા પર જઈ શકશે ? નીચે કંઈ આફત તો નહિ નડે ? ગમે તેમ થાય પણ તેણે સાહસ ખેડવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો. ખારીમાંથી નીચે ઉતરી જવાની તેણે પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી. એ કામ માટે એક દોરડાની જરૂર હતી. પણ દોરડું ક્યાંથી લાવવું ?

“એમેઝોન ! જોને, ખીછાનામાં આપણને ખપ લાગે એવી કંઈ ચીજ છે ?” ટીમે કહ્યું.

અને જેમ તેમ લથડતા ખીછાના પાસે ગયાં. ખીછાના પરથી ચાદર, ધાખળી વિગેરે કામની વસ્તુઓ મળી ગઈ બન્ને ને આનંદ થયો. મીગદસ પાસે એક ચપ્પુ હતો તેણે ચાદર અને ધાખળી કાપવા માડી અને લીટીશીઆએ તેના ટુકડા એક ખીખ સાથે જોડથી બાંધી દોરડું બનાવવા માડ્યું. થોડીવારમાં જોડએ તેટલું લાંબુ દોરડું તૈયાર થઈ ગયું. પછી બંનેએ એ ખાટલા ખારી પાસે ખસેડી મુક્યા અને તેની સાથે દોરડું બાંધી લીધું.

“જો બહાલી ! હું પ્રથમ ઉતરી જઈ છું. પછી હું દોરડું પકડી ઉભો રહીશ એટલે તને ઉતરવામાં સુગમતા થશે.”

લીટીશીઆએ આ વાત મંજૂર રાખી. તરતજ ટીમ દોરડા પરથી ઉતરવા લાગ્યો. થોડીવારમાં તે જમીન પર પહોંચી ગયો. ત્યાં જઈ તેણે દોરડું હલાવ્યું એટલે લીટીશીઆ સમજી કે ટીમ સલામત ઉતરી ગયો છે ટીમ દોરડું પકડી ઉભો રહેતાં લીટીશીઆ એ પોતાના કામળ હસ્તે દોરડું પકડી ઉતરવાની શરૂઆત કરી. તે હિમ્મતવાન સ્ત્રી હતી. થોડીવારમાં તે પોતાના ખારાની પાસે જઈ ઉભી.

એક ધણ પણ ત્યાં ચોભાય એમ નહોતું. બંને એ જોયું કે આ જગ્યા મકાનની સામેના રસ્તાથી ઘણી નીચી છે. એગર્સ

સ્ટાફમાંથી દાંડીઆઓનો અવાજ મભળાવા લાગ્યો. જો મુખ્ય દરવાજા શિવાય કોઈ બીજો રસ્તો ન મળ્યો તો મારામારી કર્યા શિવાય બીજો કોઈ રસ્તો નહોતો. બંને એ બીજા કોઈ રસ્તાની શોધ કરવા માંડી પણ બીજો રસ્તોજ નહોતો.

ટીમની નજર આ વખતે રસોડાની ખારી પર પડી. તેમાં બની ન હોતી તે પરથી તેમાં કોઈ માણસ નહિ હોય એવી તેણે કલ્પના કરી. બંને હિમ્મતથી રસોડામાં ગયા ત્યાંથી બંને એ પોતાના બચાવ માટે લોખંડના બે સળાઆ ઉપાડી લીધા બચાવ માટે તૈયારી કરી ઉભય ધીમે પગલે આગળ વધ્યા. રસ્તામાં એક ખારણું આવ્યું અને તેની બાજુમાંજ નિર્લજ્જ મશ્કરી અને બીમત્સ ગાય-નોતો અવાજ સંભળાયો તેમની ખાત્રી થઇ કે આ ખારણુનો પાછળજ બેગરમેનનાં પીડાતો ઓરડો છે.

“જો, ખારણુમાંથી નીકળનાંજ જીવ લઇને રસ્તા તરફ નાસી જશે. મારી ચિંતા કરી એક પળ પણ પાછળ ન જોતી. નહિ તો બધી બાજુ ધુળમાં મળી જશે.” ટીમે લીટીશીઆના કાનમાં કહ્યું.

“હીક” જેસથી સળાઓ પકડી લીટીશીઆ ખોલી.

તરત ટીમે ખારણું ખોલી નાખ્યું. લીટીશીઆ વીજળીક વેગે નાસી ગઇ. ટીમ તેની પાછળ દોડ્યો. અચાનક બે હથીઆર બધ માણસોને નાસતા જોઇને અડામાંતા બદમાસો વિસ્મીત થયા. પણ બીજીજ પળે તેઓ બંનેની આસપાસ ફરી વળ્યા.

“રસ્તો છોડો.” મીગહસ બરાડ્યો.

“પકડો. પકડો.” બેગરમેન દોડતો આવી ખોલ્યો અને તેણે લીટીશીઆનો ઓવરકોટ પકડી લીધો પણ આ બાજુ લેડી લીટીશીઆ હતી તેણે જેસથી બેગરમેનના માથા પર લોખંડનો સળાઓ મારી તેને જમીન પર પછાડ્યો.

“શાઆશ ! શાઆશ !” કેટલાક જણ ખોલી ઉઠ્યા.

“આ સ્ત્રીની શી હિમ્મત ?” એક જણે ટીકા કરો.

“જો તમે આ દગાખાજ માણુસના ઘરમાંથી અમને જવા દેશો તો તમને મોજ ઉડાવવા હું ખુબ પૈસા આપીશ.” બેગર-મેન તરફ આગળી કરી લીટીશીઆ કોંધીત સ્વરે બોલી અને ગજવામાંથી મુઠી ભર સીકકા બહાર કાઢી બદમાસો વચ્ચે ફેંકી દીધા. થયું અડામાંના બધા બદમાસો સીકકા છુટવામાં ચુંથાઈ ગયા. આ તકનો લાભ લઇ દીમ લીટીશીઆનો હાથ પકડી બેગર સ્ટાફમાંથી બહાર નીકળી ગયો. તેઓને રોકવાની કોઇની હિમ્મત ન આવી. બન્ને રસ્તા પર જઈ પુગ્યા અને હોર્સલી ડાઉન પસાર કરી ગયા, કોઇ પાછળ આવતું ન જણાયું. અમે બન્નેએ સળીઆ ફેંકી દીધા અને હાથમાં હાથ નાખી, લંડન બ્રીજ અને હોર્સલી ડાઉનની વચ્ચેના રસ્તા પરથી માગ કાપવા માગ્યા. સાઉથપાર્ક રોડ પર તેમને ગાડી મળી ગઇ. દીમે તરત ગાડી બાંહે કરી અને રાતે એક વાગ્યા પછી બંને દીમનાં જરમીન સ્ટોટમાંના મકાનમાં આવ્યાં. ત્યાં સગડી સળગતા હતી, ડીનર તૈયાર હતું બંનેના પેટમાં કુરકુરીયાં બોલતાં હતા, એટલે ઉભય તરત ખાવા બેસી ગયા. પેટપૂજ કરી ઉભયે સુવાની તૈયારી કરી. બહુ મોડું થવાથી લીટીશીઆ પોતાને ત્યાં ન ગઇ. તેણે આખી રાત દીમની સાથેજ ગાળી.

પ્રકરણ ૩૫ મું.

બાળ બગડી ગઈ.

બેગસે રટાકમાંના મવાલીઓ લેડી લીટીશીઆના સીકકા લૂટવાની પડાપડીમાં જમીન પર એમેઝોનના ડંડાથી બેહોશ પડેલા બદમાસ બેગરમેનને ભૂલી ગયા. બધા સ્ત્રી પુરુષો ગીનીઓ ઉઠાવવા માટે હોહો કરતા એક બીજાને ધક્કા મુકકા મારતા હતા. અતે એક યુદ્ધીના હાથમાં ફક્ત એકજ ગીની આવવાથી તેને બેગરમેનની બપર લેવાનું મન થયું. પીઠાના એક નોકરની પણ તેના પર નજર ગઈ. એ બંને જણે બેગરમેનના મ્હો પર પાણી છાટી તેને થોડી બ્રાંડી પાછા અને થોડીવારમાં બદમાસની આંખો ઉઘડી. તેનું મગજ સ્થિર થતાં તેને બધી વાત યાદ આવી અને ટીમ તથા મીગલ્સ છટકી જવાની વાત સાંભળી તે બધાને ગાળો દેવા લાગ્યો. પણ મવાલીઓને તેની દરકાર નહોતી. તેઓ બેગરમેનની ગાળો સાંભળી તેની મસ્કરી કરવા લાગ્યા. તેણે ફરી બ્રાંડી પીધી પણ તેના મગજ પર ભારી જખમ થયેલા હોવાથી તેનું દર્દ કમી થયું નહિ. ટીમ અને લીટીશીઆ અધારી ઓરડીમાંથી કેરી રીતે બહાર નીકળ્યા તે તે જોઈ આવ્યો અને બારી પરથી નીચે લટકતી ચાદરની દોરી જોઈ તે તાજુબ થઈ ગયો. નીચે આવી તેણે મવાલીઓને આ ભયકર સાહસની વાત કરી, આથી મવાલીઓ વધુ પ્રસન્ન થયા અને લીટીશીઆના પૈસા ખરચી શરાબ પી ધૂમ મચાવવા લાગ્યા. કોઈ હસતા હતા, કોઈ નાચતા હતા તેા કોઈ બીભત્સ ગીતો ગાતા હતાં વચમાં વચમાં કોઈ શરાબીઓ વચ્ચે મારામારી પણ થઈ જતી હતી. આખી રાત પીઠાના ધુમ મચી રહી લીટીશીઆએ લુટાવેલા બધા પૈસા મવાલીઓએ દારૂમાં ગૂમાવી દીધા અને સહવારે ચારેક વાગે બધાને બેગરમેને જેમ તેમ હાંકી કાઢ્યા. બધા ગયા પછી બપરચી દરવાજા બંધ કરી બતી બુઝાવી સુવા ચાલ્યો ગયો. અને બેગરમેન એક ઓરડામાં બેસી ચીરટ તથા શરાબ પીતો પોતાની નીચ પુત્રીની રાહ જોવા લાગ્યો એ ગમે તેટલો શરાબ પીતો પણ કદિ ગટર માપતો નહોતો. મગર આજની વાત જુદીજ હતી આજે એણે હદ કૂદાવી હતી. વળી રાતે

બનેલા બનાવથી એતુ મગજ ચિંતાતુર થયું હતું અને તેમાં લીટીશીઆ એનું માથું ફેાડી ગઈ હતી. શરાબ પીતાં પીતાં એને અત્યંત કેફ ચઢી ગઈ. આંખોની આસપાસની નસો ફુલી ગઈ. ડોળા લાલ ધુમ થઈ ગયા અને કપાળ ગરમ આગ જેવું થઈ ગયું. છ વાગે કોઈએ જોસથી ખારણા ખખડાવ્યા. બેગરમેન લથડતો લથડતો દાર ખોલવા ગયો. કેરોટીજ આવી પુગી હતી. અંદર આવતાં વાર એક ગ્લાસ દાર પી તે પોતાના બાપની પાસે જઈ એક ખુરશી પર બેસી ગઈ. કેરોટી હાંશી રહી હતી. હેટ મુકતાં તેનો ચહેરો અત્યંત વિકરાળ અને એડોળ દેખાવા લાગ્યો.

“શું છે પેલ ?”

“સનાનના સમાચાર છે, બધી બાજી બગડી ગઈ ને મેગસમેન બધું જાણી ગયો.” તે ચચળ સ્વરે બબડી.

“પાજી ! એ તારીજ બદમાસી હશે.—” બેગરમેન દારની ઝૂમમાં ગુસ્સે થઈ બરાડ્યો.

“ચુપ રહો.” કેરોટી ફાટી. “શરાબની ધૂનમાં તમે ગમે તેમ બકો છો—”

“હી હી હી હી !—” દારડીઓ હસ્યો. “હશે હશે. મેં બહુ દાર પીધો છે. ખોલ, બધી વાત કર. મેગસમેન તો બહુ ગુસ્સે થઈ ગયો હશે !”

“એના દેખાવ પરથી તો એને કંઈ દરકાર હોય એમ લાગતું નહોતું પણ એણે ટીમ અને લીટીશીઆને તરત છોડી દેવાની તાકીદ કરી છે.”

“એ લોકો તો પોતેજ ભાગી ગયા—”

“ભાગી ગયા ?”

“હા.” કહી બેગરમેને બધી વાત કરી. પોતાના બાપને માર પડવાની વાત સાંભળી તે મનમાં ને મનમાં ખુશી થઈ બોલી: “લેડી લીટીશીઆ બહાર આવી છે !”

“હીક હીક. તું તારી વાત કર. આજી શી રીતે બગડી ગઈ?”

“સાંભળો. ટ્રિચિનગેડ મને પેલે કિનારે લઈ ગયો અને તેને છોડી હું મરીનર્સ આર્મ્સમાં મારો નાટક કરવા ગઈ. ત્યાં જઈને મેં રેતાં રેતા મારા “પતિ”ની ખબર પૂછી. રામસે તે વખતે બોલી શકતો નહોતો. તેના ઓરડામાં એક નર્સ બેઠી હતી તેને જોઈને મારો જીવ ખાટો થયો. તો પણ રામસેને મેં સુખી લીધી. એ છે તો ફ્રાંકડો હો! લેડી સ્ટેમ્પર્ડ એના પર મોહી પડી હોય એમાં નવાઈ નથી. રામસે હોસમા તો હતો પણ તેનામાં બોલવા ચાલવા કે હાલવાની તાકાત નહોતી. તે મને પીછાની શક્યો નહિ પણ મારી ચોંટા જોઈ અજબ થયો અને મને તાકી તાકીને જોવા લાગ્યો. અતે તેણે આખો બધ કરી લીધી અને વિચારમાં પડી ગયો. મેં નર્સને કહ્યું કે એનું મગજ બગડી ગયું છે તેથી મને પીછાની શક્યો નથી. નર્સ મારા હાવભાવથી કંઈક વહેવાઈ હતી પણ તે સ્પષ્ટ બોલી શકી નહિ. આ કર, તે કર એમ કહીને હું તેને દૂર કરવાની કોશિષ કરવા લાગી પણ રાડ એક ડગલું પણ ન ખસી. મને એવો શુસ્સો ચઢ્યો કે એનું ગળું ફાપી મારી નાખું પણ લાચારીથી મારે શ્વાત રહેલું પડ્યું. થોડીવાર પછી રામસે જાગ્યો અને કંઈ અસ્પષ્ટ બબડી અને તાકી તાકીને જોવા લાગ્યો. હું તેને પુનઃ સુખી લેવા ગઈ પણ તેણે મ્હો ફેરવી લીધું. આ વખતે તેને શુધ્ધ હતી અને તે જરા જરા હાથો હલાવી શકતો હતો. હજી એને શુધ્ધ આવી નથી એમ મેં નર્સને કહ્યું પણ તે એવી રીતે હસી કે મારી વાત તે માનતી નથી એવો મને ખ્યાલ આવ્યો. એટલામાં ડોક્ટરે દવા મોકલી આપી મારો હેતુ પાર પાડવા માટે હું ટેબલ પાસે ગઈ અને નર્સની તરફ પીઠ રાખી વીજળાક વેગે દવામાં ઝેરમેળવી દીધું. પછી મેં બિજાના પાસે જઈ નર્સને કહ્યું આને જરા ઉઠાડો દવા પાઈ લઉં. નર્સે મારી વાત માની ને રામસેને ઉઠાડ્યો. પણ તેજ પેળે મને જોઈને રામસેનો ચહેરો અજબ તરેહનો થઈ ગયો. એ ચહેરો હું કદિ બૂલી શકીશ નહિ. તે થોડીવાર મને એકી ટસે

જોઈ રહ્યા અને પછી મને પીછાની જમ કરતી કંપવા લાગ્યો—”

“એ કંઈ બોલ્યો?”

“નહિ. પણ તેના મ્હો પરના ભાવથી મારી ખાત્રી થઈ ગઈ કે તે મને પીછાની ગયો હતો મેં તેના મ્હો સમક્ષ દવાતું ગ્લાસ ધર્યું પણ તેણે ન-ન-ન- કહી, ચીસ પાડી મ્હો ફેરવી લીધું. આથી નર્સે તેને સુવાડી દીધી અને તે સૂતા સૂતા છાતી ફાટ રોવા લાગ્યો. ‘હજી એનું મગજ ઠેકાણે નથી’ એમ કહી મેં દવા સમડીમાં ઢોળી દીધી. આ જોઈ નર્સ અત્યંત ગુસ્સે થઈ બોલી: ‘દવા કેમ ફેંકી દીધી?’ હું ઝંખવાણી પડી ગઈ. મારાથી કંઈ બોલી શકાયું નહિ. નર્સે મને આંખો ફાડી ફાડીને જોઈ રહી હતી તેથી હું એકદમ ઓરડામાંથી બહાર ચાલી ગઈ.”

“તારી જીલ હશે. એને કઈ શંકા ગઈ નહિ હોય પણ એનો દેખાવજ એવો હશે.”

“હશે. પણ મને તે વખતે વિચાર કરવાની પુરજાદ નહોતી. બહાર જતાંજ મારા જીવમાં જીવ આવ્યો. નર્સે કંઈ યુમરાણું કરી મેલે અને હોટલવાળો મને પોલિસને સ્વાધીન કરી દે એવો ભય મને ઉપજ્યો હતો. આથી હું હોટલમાંથી બહાર નીકળી કે તરતજ મેંસમેન સામેથી ત્યાં દારૂ પીવા આવતો જણાયો.”

“તેણે તને ઓળખી?”

“ત્યારે ન ઓળખે? તે મને તરત ઓળખી ગયો.” મેં તેને ચૂપ રહેવાને આંખ મારી પણ તેટલા તો તે બોલી ઉઠ્યો કે “રમત શી છે?” હડકરી તે મને પીઠામા લપ ગયો. ત્યાં પીઠાવાળાએ મને રામ્સેની પત્ની જાણીને તેની ખચર પૂછી. હવે મેંસમેનથી કોઈ વાત છૂપી રખાય ખરી? મેં શરાબ પી બહાર આવી તેને બધી વાત કહી દીધી. એ સાંભળી તે બોલ્યો. રામ્સેનું શું થાય તેની મને પરવા નથી; મને કરાર પ્રમાણે લૂંટમાં મારો ભાગ મળવો જોઈએ મેં તેને તરત કહી દીધું કે ‘આપાએ તમારો ભાગ જીતે કાઢી રાખ્યો છે,’ પછી તેણે કહ્યું કે ‘અહિંથી જઈ ટીમ મીંગલ્સ અને લીટીશીઆને છોડી દેજે. રામ્સેની ચિંતા કરવાની જરૂર નથી. હું તેની પાસે જઈ

હું. આજે સાંજ પછી એકવાર પોલ મેલમાં જવું છે ' ક્યાં તે તમે જાણો છો. કદાચ કાલ રાત સુધી તે પાછો નહિ આવે. મેગ્સમેનથી છૂટી પડી હું નદી કિનારે ગઈ અને કીચીનગ્રેડ મને હોડીમાં ઘેર લઈ આવ્યો.”

“આ તો સારી વાત છે. એમાં રનાનના સમાચાર શા છે ? મેગ્સમેન જો વિરૂધ્ધ થતો ન હોય તો રામ્સેનું મ્હો બધ કરવાના અનેક રસ્તા છે” બેગરમેન હસીને બોલ્યો

“હશે. તમેજ ટીમ અને મીગ્સ સાથે દગાગાળ કરીને બાળ બગાડી મેલી છે. એ લોકો કામના માણસ છે.”

“તો પહેલાથી બસી મરવું હતું ને ?” બેગરમેનનો શરાખી મીઝળ ગયો.

“હીક. હવે ચવાતું તે થઈ ગયું. હું બહુ થાકી ગઈ છું.”

“તો ઓરડામાં જઈને ઘોઘાઈ જા—”

તરત કેરોટી પોતાના ઓરડામાં ચાલી ગઈ. બેગરમેન પણ પોતાનું જાડુ શરીર ખીછાના પર નાખી પડ્યો અને મવાલીઓના અડા-બેગર્સ સ્ટાફમાં નિરવતાનું રાજ્ય સ્થપાયું.

પ્રકરણ ૩૬ મું.

ઝેસ ને મવાલી.

આજે રવિવારનો દિવસ હતો. સાંજે મિસીસ ઝેસ એક સુસજ્જિત દિવાનાખાનામાં બેઠી બેઠી એક બીલત્સ છાપું વાંચી રહી હતી. તેની દુકાનમાંની યુવતીઓ સ્નેહીઓને મળવા ગઇ હતી. કેટલીક પોતાના આશકોના વાયદા પૂરા કરવા ગઇ હતી. મિસીસ ઝેસ-પોલમેલ સ્ટ્રીટની એ મશહૂર દલાલા બની ઠની બેઠી હતી. તેની વય આઠીસ વર્ષની હતી તો પણ કિમતી વસ્ત્રોથી અત્યંત મોહક લાગતી હતી. ઘડીઆળમાં છ ના ટકોરા થયા. આ પળે તેની ખાનગી દાસી હેરીઅટ તેની પાસે આવી બોલી: “મીઠા હાર્લી આવ્યા છે.”

ઝેસ હસીને તરત ઉભી થઇ મીઠા હાર્લીનું સ્વાગત કરવા ગઇ. પ્રિન્સ અંદર આવી લાગ્યો. તેને જોઇ ઝેસ નખરા કરતી બોલી: “આપ નામદારે—”

“ચૂપ !—” ઝેસનો હાથ પકડી પ્રિન્સ બોલ્યો: “હું આ જગ્યાએ મી. હાર્લી છું એ વાત જૂલી ગઇ? જો ફરી આવી જૂલ કરશે તો તને આવી સજ્જ થશે—” કામી પ્રિન્સે ઝેસની કમ્મર પર હાથ નાખી તેના અધરામૃત પાન કરી લીધું.

“જો આવીજ સજ્જ કરવાના હો તો તો હું વારંવાર આવી જૂલો કરીશ.” ઝેસ હસતી હસતી બોલી.

પ્રિન્સ અને ઝેસ ખુરશી પર બેસી ગયાં.

“ફેની ! શું હજી પણ તું મને ચાહે છે?” પ્રિન્સે જરા વાર રહી પૂછ્યું.

“બહાલા ! તમને એકવાર ચાહનારી આ કદિ જૂલી શકે ખરી ?”

“હું રોજ નવી નવી કલીઓની શોધમાં ફર છું તે છતાં તું મને ચાહે છે?”

“હા. તમને સુખી જોવાથી મને ભારી આનંદ થાય છે.”

“વાહ ! આજ તો તું શુધ્ધિમતી સ્ત્રીની પેઠે વાત કરે છે ! પણ ફેની ! તું પણ કોઈ કોઈવાર પ્રેમ સાગરમાં ડૂબકી મારી લે છે નહિ ?” પ્રિન્સે હસીને પૂછ્યું.

“મીઠા હાર્લી, તમે જાણો છો કે હું સાધુડી નથી.”

“જો તને હું સાધુડી થયેલી જોત તો મારી અગમ્યમીનો પાર રહેત નહિ. ફેની ! મે તને પહેલી જોઈ ત્યારે તું જેટલી સુદર હતી તેટલીજ સુદર હજી પણ છે. જરા શરીર ખીદ્યું છે પણ તું જાણો છે કે મને ૩૭૫૭ સ્ત્રીઓ બહુ પસંદ છે.”

“તમે બરાબ પક્કા છો. જો હું પાતળી હોત તો તમે કહેત કે નાજુક અને પાતળી સ્ત્રીઓજ રમણિય હોય છે. તમારા આવા ગુણથી બધા તમારી ખૂબ તારીફ કરે છે.”

“મારી તારીફ ? મારી તારીફ કોણ કરે છે ?” પ્રિન્સ જાણે નવી વાત સાંભળી હોય તેમ ઉત્સુક થઈ બોલ્યો.

“છાપાના અધિપતિઓ, કવિઓ, નવલકથાકારો, વિગેરે તમારી ઘણી પ્રશંસા કરે છે.”

“ફેની ! ઈંગ્લેન્ડના સામાન્ય છાપાવાળાઓ અત્યંત નીચ, જીડા અને રાજાઓના ખુશામતી હોય છે.”

“શું ? તમે આવી વાત કરો છો ? પોતાના ભાવી રાજાની તારીફ કરવામાં તેઓ જાહેર શું કરે છે ? તમેજ એક દિવસ આ રાજ્યની ગાદી પર—”

“ચૂપ ! ફરી બૂલ કરી-ફરી પેલી સજ્જ કરે છું.” કહી બ્રેસને પ્રિન્સ ચુપી પર ચુપી લેવા લાગ્યો. પ્રિન્સના હાથથી બગડી ગયેલા વાળ સમારતી બ્રેસ બોલી.

“તમે ચુપી લઈને તમે જેને મળવા આજે અહિં આવ્યા છો તેને ગેરમનસાફ કરો છો.”

“નહિ. બહાલી ! આવા નિર્દોષ વિલાસથી મારો પ્રેમ વધુ ઉન્નેષ્ટ થાય છે તને ચુંબન લીધા પછી હું ઓકટેવિઆના આલિગન માટે ઐર વ્યય થઈ ગયો છું. એણે સાત વાગે આવવાનું લખ્યું હતું પણ તું મારા પર જે મહેરબાની રાખે છે તેથી જરા તને પણ રાજી રાખવી જોઈએ એમ ધારીને હું છ વાગે આવી પહોંચ્યો—”

“તમારો આભાર ! તમે ઓકટેવીયા સાથે શી રીતે પત્ર વહેવાર કરો છો ? મારી મારફતે તો પત્રો જતા આવતા નથી.”

“નહિ. એ બિચારી મને ગામડાનો રહીશ સમજે છે. એ જાણે છે કે હું કેન્ટ પરગણાનો રહીશ છું અને ધંધાસર લંડન આવું છું. મેં એને બોંડ સ્ટ્રીટમાંના “લગ્સ હોટલ” તું શીરનામું આપ્યું છે એટલે ત્યાં એ પત્ર લખે છે ને હોટલવાળા મને પત્રો આપી દે છે.”

“તમે એને માસ ધરમાં મળ્યા પછી પાછા મળ્યા નહોતા ?”

“નહિ. એનો બાપ આવી પુગ્યો છે એ વાત તો તેં મને કહી હતી. ઓકટેવીયાએ પણ ગઇ કાલની ચીકીમાં લખ્યું છે કે એ લોકોની સ્થિતિ સુધરી ગઇ છે તેથી થોડા વખતમાં મી. કલેરંડન કવેન્ડીશ સ્કવેરમાં કોઈ સારા મકાનમાં રહેવા જશે હવે ઓકટેવીયાને આવવા જવામાં સરળતા થશે કેમ કે થોડા ધરની કન્યાઓ ગમે તે બહાને બહાર જઈ શકે છે. વળી તું કહે છે કે તેની બહેન પોલિન પણ પ્રેમમાં ફસી પડી છે.”

“હા. પણ તે દગાથી વશ થઇ નથી. એણે પોતાના સહચારિન્યથી લોડ ફોરેમલને જુદાજ માર્ગ પર લઈ લીધો છે.”

“હજી એ યુવાન અમીરનો મનોદશા એવીજ છે ?”

“હા. એમ લાગે છે. એ કલેરંડન કુટુંબ સાથે પીછાન કુરવાને આવુર થઇ ગયા છે અને પ્રસંગ મળતાં પોલીનના હાથની માગણી કરનાર છે.”

“નહિ, ફેની ! એ કદિ બનશે નહિ. જે ફ્લોરેમલ પોલિન સાથે પરણ્યો તો એ ઓકટેવીયાની આબરૂનો બચાવ કરવા બહાર પડશે ને ઓકટેવીયા સાથેનો મારો સંબંધ તૂટી જશે. ફેની ! ગમે તે રીતે એ ઉમરાવનું દીલ પલટાવવું પડશે.” પ્રિન્સ નીચતાની હદ કૂદાવી ગયો.

“એ તો ગુણવતી પોલિનનો યોગ્ય પતિ થવા માટે સદાચારી જીવન ગાળવા માગે છે” એસે જવાબ આપ્યો.

“જો બહાલી ! શરમાવાની જરૂર નથી. હું પૂછું તેનો સાચો જવાબ આપજો. લોડ ફ્લોરેમલ સાથે બોલવા ચાલવા શિવાય તને કંઈ બીજો વહેવાર છે ?”

“નહિ. તમારા સમ !—”

“તો એને તારી જાળમાં ફસાવ. સમજી ગઈ ને ? એ ઓકટેવીયાનો બનેલી થશે તો મારું સ્વર્ગ સુખ ધુળમાં મળી જશે.”

“તમે કહેશો તેમ કરીશ.”

“શાખાશ ! મારી બહાલી !” કહી પ્રિન્સે તેના અધર પર પોતાના ઓઠ દાખ્યા. એજ પળે દાસી ગભરાયલી ગભરાયલી સાં આવી પહોંચી.

“કેમ ?” એસ ગુસ્સે થઈ બરાડી.

“માફ કરો, બાઈ ! એક ભયંકર ચહેરાનો માણસ પોલમેલ સ્ત્રીના દરવાજા પર—”

“ભયંકર માણસ ?” એસ ચમકી.

“હા. એ કહે છે કે તે દિવસે આપણે ત્યાં થયેલી ચોરી વિષે એ તમને મળવા માગે છે હાય ! હાય ! એ તો આવી લાગ્યો. એના પગલાં સંભળાય છે.”

“આ તો ખોટું થયું પ્રિન્સ !” એસ બોલી.

“જાણ થયો. હું ઝોળખાઈ જઈશ.” આટલું બોલી તે તરત ઉભો થયો અને એક પરદાની પાછળ છૂપાઈ ગયો. હજી પરદો

હાજતો બધ થયો ન્હોતો એટલામાં એસની સામે મવાલી મેગ્સમેન આવી ઉભો રહ્યો. હેરીઅટ બહાર ચાલી ગઇ ને એસ ગભરાઇને ખુરશી પર ફસડાઇ પડી. મેગ્સમેનના હાથમાં એક જાડી ડાંગ હતી. તેના વસ્ત્રો ગદા હતા અને તેમાંથી બહુઓ નીકળતી હતી. એસના આ માથાસને જોઇ હોસ કોચ ઉડી ગયા. પ્રિન્સની સામે આ મવાલીને મળવાની ફરજ પડવાથી તેને ભોંય ભારી પડી ગઇ. આંતે જેમ તેમ શુધ્ધિ ઠેકાણે રાખી તે નત્ર સ્વરે બોલી: “ચાલો, આપણે બીજા ઓરડામાં જઇએ. અહિં કેટલાક મહેમાનો આવનાર છે.”

“કંઈ શીકર નહિ. માફ કામ પૂરું થશે ત્યાં સુધી એ લોકો થોભી જશે.” કહી મેગ્સમેન પ્રિન્સ જે ખુરશી પર બેઠો હતો તે પર બેસી ગયો એસ તેનાથી ડરી દૂર જઈ બેઠી.

“કેમ ? મારી હવાથી તું બીમાર થઇ જશે ? હમણા મારો ચહેરો તને નહિ ગમતો હોય પણ—”

“તમે શા માટે આવ્યા છો તે જલદી બોલોને !” એસ વચ્ચે બોલી ઉઠી.

“પૈસા જોઇએ છે પૈસા !”

“કેમ ! મેં તે દિવસના કરાર પ્રમાણે પાંચસો પાઉંડ તો મોકલી આપ્યા હતા—”

“હા. પણ મને જુગારમાં હારી જવાની આદત પડી ગઇ છે.”

“કેટલા જોઇએ છે ?”

“પાંચસો ગીની હમણાં બસ થશે.”

“હમણાં બસ થશે એટલે તમે મને વારંવાર સતાવ્ય કરશો એમ ?”

“એ ભવિષ્યની વાત છે વ્હાલી ! તું એટલી બધી બે શરમ થઇ ગઇ છે કે તારા—”

“બસ, બસ ! કાલે મોકલી દઇશ. હવે મહેરબાની કરી જાઓ.”

“જાઉં ? તને કમ શરમ આવે છે ? હું આટલી તકલીફ લઇ અહિં આવ્યો ને તું મારી મહેમાનગીરી કર્યા વિના વિદાય કરવાની વાત કરે છે ? તારે મન હું બહુ નીચ અને હલકો માણસ છું ખરું ?”

મહેરબાની કરી બસ કરો. જોઇએ તો કાલે રાતે તમે આવીને પૈસા લઇ જાઓ. તે વખતે બધી વાત થશે.”

એસે વિનિત સ્વરે કહ્યું.

“આજે મહેમાન આવવાના છે તેથી ?—આટલા વર્ષોની જૂદાઈ પછી—પંદર સોળ વર્ષના વિયોગ પછી—”

“તમને પગે લાગું—ચૂપ રહો.”

“તું મારું અપમાન કરે છે. હીક, જરા આંડી લાવ—”

લાચાર થઇ એસે કપાટમાંથી એક ખાટલી અને નાના ગ્લાસ કાઢ્યા.

“આવા નાના ગ્લાસમાં મારાથી નહિ પીવાય ? મોટું ગ્લાસ કાઢ.” મવાલીએ હુકમ કર્યો.

દલ્લાજાએ યુપયુપ મોટું ગ્લાસ કાઢી તેમાં શરાબ નાખ્યો અને મેગ્સમેન એક છુટ્ટો તે પી ગયો.

“મેગર્સ સ્ટાફના શરાબથી આ શરાબ ઘણીજ સ્વાદિષ્ટ છે. ફેની ! સોળ વર્ષ પહેલાં તું જેવી હતી તેના કરતાં હમણાં ખુબસુરત થઇ ગઈ છે હવે એક ચુંબન આપ તો ચાલ્યો જાઉં.”

એક્ક ગભરાઇ : “નહિ. નહિ. હવે ન સતાવો જાઓ—”

ટેબલ પર ડાંગ મૂકી બન્ને હાથ લાંબા કરી મેગ્સમેન એસની પાસે ગયો ને બોલ્યો : “એકજ ચુંબન !”

“નહિ. હું આપઘાત કરીશ” ભારી ગભરાટથી એસ પરદા તરફ જોવા માગી.

“કંઈ દાળમાં કાણું છે.” મેગ્સમેનને સંદેહ જવાથી તે જોલ્યો અને સીધો પરદા તરફ ગયો.

“સચુર, ત્યાં ન જતા—” એસે તેનો હાથ પકડી વીનવણી કરી.

“મને ગુસ્સો ચઢવાનો નથી. હું ફક્ત તારા આજ્ઞાને જોવા માત્ર છું.” કહી મેગ્સમેને પરદા હઠાવી દીધો. એસે ચીસ પાડી મેગ્સમેન પ્રિન્સને જોતાં પીછાની ગયો. પ્રિન્સના ગુસ્સાને પાર નહોતો. મેગ્સમેન પોતાને ઝાળખી ગયો છે તે જોઈ બે ચાર ડગલાં આગળ આવી તે હુકમ બજાવતો બોલ્યો: “અહિંથી તારું કાણું કર; નહિ તો તારા ધુરા હાલ થશે.”

પણ મેગ્સમેન—કંડનનો દાદો-પ્રિન્સથી ડરે એવો નહોતો.

“હું તમારી દાદીથી ડરું એવો માણસ નથી. ભોંકા તમને હુર્ત, વ્યભિચારી અને ઐયાશી કહે છે તેનું આજે મને પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ મળ્યું—” કહી મેગ્સમેન હિંમતથી પ્રિન્સ તરફ ડોળા કાઢી ઉભો રહ્યો.

“જો સાંભળ ! તારી વાત તદ્દન જૂઠી છે. આ રમણી માટે મને ધણું માન છે. મારી સામે હું તેનું અપમાન થવા દઈશ નહિ. સીધો સીધો રસ્તો માપ; નહિ તો જાળજાળસ્તીથી પૈસા કઢાવવાની તકસીર માટે હું તને કોન્સ્ટેબલને સ્વાધીન કરીશ.—”

“વાહ ! તમે પણ ફાંકડી રસુજ કરી રહ્યા છો. તમને ખબર છે કે આ જીની સઘળી મીલકતમાં મારો હક છે.”

“બસ, બસ !—” એસ પાગલની પેઠે બોલી ઉઠી.

“સાંભળો પ્રિન્સ ! આ જી મારી પરણેતર છે. પારકાની જી સાથે પ્રેમ કરવા માટે હું તમારા પર ફેજાદારી આરોપ મૂકું છું—” મેગ્સમેનના આ શબ્દો સાંભળતાંજ મિસીસ એસના હોંસકોસ ઉડી ગયા અને તે ખુરશી પર બેભાન જોવી થઈ પડી.

“નરાધમ ! હું તને સુળીએ લટકાવીશ.” પ્રિન્સ ક્રોધથી બગી જઈ બોલ્યો.

“એ પછીની વાત છે. હમણું તો તમેજ મારા પંજમા છો. કાલે મારી જી અને પાંચસો ગીની આપવાની છે, તેની સાથે તમે પણ પાંચસો ગીની મોકલી આપજો સમજ્યા ? કહી મેન્સમેન ડડો હાથમાં લઈ તે ઝોરડો છોડી ગયો.

તે ગયા પછી થોડીવાર પછી એસ આંખો ખોલી ગદગદ સ્વરે બોલી ઓ મારા જ્હાલા પ્રિન્સ ! હવે તમે મારે માટે શું ધારશો ?

“જે પહેલા ધારતો હતો તેજ—” પ્રિન્સ તેના માથા પર હાથ મૂકી બોલ્યો : તારો પરફ્યો પતિ પાછળથી નાપાક થઈ ગયો તેમાં તારો શો વાક ?”

એસ મદમાતી નજરે પ્રિન્સને જોઈ રહી. પ્રિન્સ પાગલ થયો અને તેણે એસને ગાઢ આલિંગન દીધું.

“કાલે એ બદમાશ પર મોકલવાને હું એક હજાર પાઉંડ મોકલી આપીશ.” પ્રિન્સે એસને ધીરજ આપી. એજ પળે હેરીએટ અદર આવી અને મિસ ઓક્ટેવીઆના આગમનની પ્રિન્સને ખબર આપી.

“બહાલા જ્યોર્જે હું પણ નિરંતર તમારોજ ખ્યાલ
કરતી રહી છું.”

(પા ૩૪.)

•

પેશાબના ભયંકર છુપાં દરદો.

પરમા. (સુબક, પ્રમેહ. પરમીઆ) નો

ચમત્કારીક-ઈલાજ.

રજીસ્ટર્ડ 'ગોનો કીલર.'

પેશાબમાં જતી રસી, થતી બળતરા. (જલન. આગ.) પેશાબ ટીપુ ટીપુ તથા અટકી અટકીને આવવો ગુપ્ત ભાગમાં થતો દુખાવો તથા થએલા જખમ, ત્યાં સુજ તેને લીધે થતુ દરદ અત્યંત પરમાના ઉત્પન્ન થએલ "ગોનો કોકસ" નામના જતુઓ, વગેરે સ્ત્રી તથા પુરૂષો બેડિના જુનાં તથા તથાં પેશાબને લગતાં જડ કરી બેડેલાં તમામ દરદોનો નાશ કરી બગડેલી ધાતુને સુધારી થક કરે છે. ૫૦ ગાળીની આટલીની કીમત રૂ. ૩-૦-૦ વી. પી. અર્થ જુદું. ત્રણ આટલી મગાવનારને વી. પી. અર્થ માફ.

એકલા બનાવનાર:—

ડૉ. ડી. એન. જસાણી,

૧૪૦, ગુલાલવાડી, મુંબઈ નં. ૪.

પ્રકરણ ૩૭ મું.

આશક માશક.

મિસ કલેરંડન—હાલીની માશક ઓકટેવીયા સીસીસ પ્રેસની દાસી હેરીયટની સાથે માળ પર જતાં જતાં મનમાં વિચાર કરવા લાગી કે “આ લોકો મને હાલીની રખાત સમજે છે. તેમને ખંખર નથી કે હું તેની ભાવી પત્ની છું” આ વિચારથી ભોળા કુચલીને આપત દુઃખ થયું. શરમને લીધે તે હેરીયટને કંઈ કહી શકી નહિ જે ઓરડામાં તે હાલીને અગાઉ એ વાત મળી ગઈ હતી ત્યાં જતાંજ હેરીયટ તેને ત્યાં મૂકી આવી મહ. દાસી મયા પછી ઓકટેવીયાની આંખમાં આંસુ ભરાઈ આવ્યા. તે જે ઓરડામાં બેઠી હતી તેની બાજુમાંજ શયનગૃહ હતું. ભાત ભાતના વિલાસની સામગ્રીઓ ત્યાં મૈળુદ હતી. ઓકટેવીયાના પ્રથમ પ્રેમનું આ સ્મારકભવન હતું. ચોતરફ પ્રેમની નિશાનીઓ હતી પણ તેને તે જોઈ આને આનંદ થયો નહિ. તે મી. હાલીને તેની પત્ની મધને પ્રેમમાં રસપ્રમ કરી નાખવા માગતી હતી. ચોરની પેઠે મળવાનું તેને પસંદ નહોતું. લોકોની નજરમાં તે પોતાના ચારિત્ર્યને કલક લગાડવા માગતી નહોતી. એ બિચારી ઘણીજ દિલગીર થઈ. આવી રીતે લગ્ન પહેલાં પોતાના પ્રિયતમને એકાંતમાં મળવાની ઘોષણા કરવા માટે તે પરતોવા લાગી. પણ ખીણીજ પળે પ્રિયતમ મિલનની આતુરતા બળવતી થતાં તેના હૃદય પર સ્ખિત છવાઈ. એજ પળે બારણાં ઉઘડ્યાં અને ઓકટેવીયા મી. હાલીના વિશાલ વક્ષસ્થલ પર જઈ પડી.

જાણી ઓકટેવીયા ! તું મને કેવું સ્વર્ગીય સુખ આપી રહી છે ? પ્રિયા ! જ્યારથી તું જુદી પડી ત્યારથી તારી મોહિની મૂર્તિ મારા હૃદયમંદિરમાં વીસજી રહી હતી. તારા રૂપ માધુર્યનો વિચાર કરતાં મારું દીલ આનંદથી નાચી રહેતું હતું. અને હવે તારો પ્રત્યક્ષ મેળાપ થતાં હું મહોન્મત પ્રેમમાં પાગલ થઈ ગયો છું. મી. હાલીએ ઓકટેવીયાને અનેક સુખનો તથા આલિંગનોથી વધાવી લઈ કહ્યું.

પ્રિયતમની આવી મધુર વાણી સાંભળતાં કંઈ રમણી ઉન્માદને વશ થતી નથી ? ઓકટેવીયાના સપ્તમા કોમળ આવેશો જાણત થઈ ગયા.

“હાલા-જયોર્જ ! હું પણ નિરંતર તમારોજ ખ્યાલ કરતી રહી છું.”

“હાલી ! તારી લાવણ્યમયી પ્રતિમાનું રમણ કરતાંજ મેં રાત દિવસ કાઢ્યા છે. જ્યારે તું મારી નજીક નથી હોતી ત્યારે મને લાગે છે કે મારી પાસેથી એક મધુર સંગીત લહરી ઉડી ગઈ છે અને તેનો જલ્પકાર મારા કાનમાં ગુંજી રહ્યો છે.” કહી પ્રિન્સે ઓકટેવીયાને સોદ્ધા પર બેસાડી અને તેની હેટ ઉતારી બાજુએ મૂકી દીધી. ઓકટેવીયા કંઈ ન બોલી મંત્રમુગ્ધ નાગણુની પેઠે તે ગ્રુપ ગ્રુપ બેસી રહી. તેની પ્રેમ ભરી વાત, મદભરી આંખો અને મધુર હાસ્યથી હાલાર્નાનું કામી હૃદય બળી ઉઠ્યું.

“હાલી !-” તે ઓકટેવીયાના ગાલને ગાલ અડાડી બેલ્યો : “તારો પત્ર મળતાં મને જે અપૂર્વ આનંદ થયો હતો તેનું હું વર્ણન કરી શકતો નથી.”

“હાલા ! તમારા આટલા બધા પ્રેમથી હું પાગલ થઈ ગઈ છું. તમે જાણ્યું હશે કે મારા પિતાજી ઘેર આવી ગયા છે. હવે તમે તેમની સાથે જલદીથી પીછાન કરી મને સુખી બનાવોને ?”

“જ્યારે તમે નવા મકાનમાં જશો ત્યારે તારા પિતા પાસે હું તારા હાથની માગણી કરીશ. હવે તો તારા પિતા શેર્ડ માર્ચમેન્ટના વારસ થવાના છે ને !” પ્રિન્સે વાત ઉઘાડી હજી સૂધી ઓકટેવીયા તેને “મી. હાર્લી”જ સમજતી હતી.

“જો એનરેબલ આર્ચર ઇટન ન જીવે તો એમ થવાનો સંભવ છે. બિયારો ઇટન રોજ સૂકાતો જાય છે—”

“એને શું થયું છે?”

“આજે રહવારે બાપા કહેતા હતા કે એનરેબલ આર્થર છટન થોડાક સમય પર કોઈ ધનવાન અમીરની લગ્નગીત પર મેહી પડ્યો હતો. પ્રથમ તો એ તેના પર પાગલ થઈ ગયો. પણ પછી અચાનક આર્થર એ પ્રેમ મુગ્ધ રમણીને તણ ગયો. શા માટે તે કંઈ જાહેર થયું નહિ. આમ થવાથી એ યુવતીના કાકા તેને ડર્બી શાયરથી લંડન લઈ આવ્યા. એ આવી ત્યારથી આર્થર ગંભીર માંદગીને બિછાને પડ્યો છે. પિતાજી કહે છે કે આર્થરનો રોગ માનસિક નહિ પણ શારિરિક છે. એનું શરીર દિનપ્રતિદિ ખવાતું જાય છે અને ખસવાની આશા નથી.” ઓકટેવીયાએ કહ્યું.

“હવે એ વાત જવા દે—” તેને એક યુમી લઈ પ્રિન્સ બોલ્યો; “હું તને એક વાત પૂછતો પૂછતો બૂલી જઈ છું. જે રાતે તને મળવાનું સફળાચ્ચ મને મળ્યું હતું તે દિને તારા મકાનની સામે જે માડી તૂટી ગઈ હતી તેમાની બે સ્ત્રીઓ કોણ હતી?”

“કેમ મેં તમને કહ્યું હતું ને કે એકે મિસીસ સ્મીથ અને બીજીએ મિસીસ મોરડોટ નામ જણાવ્યું હતું. અને એ નામો ખરાં છે એમ તમેજ સાક્ષી પુરી હતી, પોલીસ અને મને શક હતો કે એ બે જણીએ પોતાનાં અસલ નામો છૂપાવ્યાં છે. અને હવે પિતાજી પણ એ વાતને ટેકા આપે છે.”

“તારા બાપને પણ એ વાતની ખબર પડી ગઈ?”

“એમને કહ્યા વિના કેમ ચાલે? વળી એ ગુપ્ત બેઠ પિતાજીને કહેવાની મિસીસ સ્મીથે પણ મના કરી નહોતી—”

“કયો ગુપ્ત બેઠ?”

હવે ઓકટેવીયા ચોંકી.

“અરે પ્રભુ! હું શું બકી ગઈ?”

“બહાલી! એવું તે શું છે કે જે તું મને કહી શકતી નથી? ઓકટેવીયા! પ્રભુની સમક્ષ તું મારી પત્ની થઈ ચૂકી છો.

હવે મારાથી કોઈ પણ વાત છૂપાવવી મોઝ્ય નથી.” પ્રિન્સે ઓકટેવીયાને ભોળવવા માંડી.

“એ મારો ભેદ નથી. એ ભેદ ખુલ્લો થશે તો એ બિચારીની આત્મર—”

“હાહી ! મારા પર વિશ્વાસ રાખ. હું કોઈને એ વાત જાણવા દઈશ નહિ.”

“હાલા ! તમારા પર મને પૂરો વિશ્વાસ છે.” કહી ઓકટેવીયાએ પોતાનો કોમળ હસ્ત પ્રિન્સના બળામાં નાખ્યો.

“શું એ બીના જાહેર થતાં એ સ્ત્રીની આખરને કલંક લાગે એમ છે ?” પ્રિન્સે મધુર સ્વરે પૂછ્યું.

“હા. જો એના લગ્ન થયા ન હોય તો. જો એ અઠાર વર્ષની યુવતીનું નામ ખરેખર મિસીસ મોરડોંટજ હોય તો કંઈ વાધો નથી. પણ તેના બાળકને—”

“બાળક ?”

“હા. જ્યોર્જ ! મિસીસ મોરડોંટજે અમારા ઘરમાં છોકરો આણ્યો હતો.”

“છોકરો થયો ? તેજ રાતે ?” પ્રિન્સના સ્વરમાં સ્પષ્ટ આતેગ આવવા લાગ્યો.

“હા.”

“એ બાળકનું શું થયું ?”

“અમારી બાજુમાં રહેતા ડોક્ટર થર્સ્ટનને છોકરો સોંપી દેવામાં આણ્યો—”

“ત્યારે મારી-અરે ! મિસીસ મોરડોંટજની ડોક્ટર થર્સ્ટનને સારવાર કરી હતી ?”

“હા. પણ તમે આવા ગમ્મરાયલા કેમ લાગે છો? તમે મિસીસ મોરડોંટને પીછાનો છો. વહાલા! તમે તેને મળો તો આ વાત કહી તેને શરમાવતા ના—”

“હું એવો નીચ નથી. મિસીસ મોરડોંટને પ્રસવ થયો તેમાં કંઈ કલંક પણ નથી. એણે એના માતૃપિતાની મરણ વિરુદ્ધ કોઈ સાથે ગુપત્યુષ લગ્ન કર્યા હતા તેથી તેણે આ પ્રસવની વાત છુપાવી હશે.”

“એમ હોય તો એના મા બાપ ઘણાં નિષ્ઠૂર હોવાં જોઈએ. વહાલા! આવી સુંદર કામળ અને સ્નેહાળ છોકરી પર શી રીતે ગુસ્સો થઈ શકે?”

“પ્રિન્સ કંઈ ન જોલ્યો. થોડીવાર પછી તેણે કહ્યું:

“જો તું તેને કોઈ જગ્યાએ જુએ અને તેની સાથે કામ હોય તો કદિ તેના તરફ આંગળી ન કરતી—”

“વારં મને તમારા સિવાય બીજા કોઈ તરફ જોવાની મંજૂરી ન થતી નથી. જ્યોત્સના! તમે ઉદાસ કેમ થઈ ગયા?”

“ઉદાસ?” પ્રિન્સ હસ્યો: “વહાલી! તારી સાથે હું હોઉં છું ત્યારે ઉદાસી ને ગમગીની મારી પાસેથી નાસ્તી જાય છે. તું જોઈ પછી સમજીતી પાછી આવશે.”

ઝોકટેવીયા પ્રિન્સને વહાલથી ભેટી પડી: પ્રિયતમ! હું આજે અગીઆર વાગે ઘેર ચાલી જઈશ, અગીઆર વાગે પછી મને ન રોકશે; નહિ તો પિતાજીને જવાબ દેવો પડશે.

“મારી વહાલીને હું ખૂબ પ્રિય એવું કંઈક હું કરવા માંખતો નથી.” કહી પ્રિન્સે ઝોકટેવીયાના વાળની સુંકર ઘટો સાથે રમત કરવા લાગ્યો.

પ્રકરણ ૩૮ મું.

મોટાના ધરની મોટી પોલ.

પ્રિય વાંચનાર, તેં બદમાસ દબાવ મિસીસ બ્રેસના છળ પ્રપંચો જોયા નિર્દોષ ઓકટેવીયા સાથે ઇંગ્લેન્ડના પ્રિન્સે કરેલી શયનાની દગલબાજી જોઇ, પેલી નીચ ધાધના ધરમાં થતા ગર્ભપાતો અને મિસીસ બ્રેસની દુકાનમાં થતી અમારી પિશાચ લીલાઓ જોઇ લાધી. હવે અમારી નવલકથાની રંગભૂમિ પર એક નવાજ પાત્રને અમે દાખલ કરીએ છીએ.

આ નવું પાત્ર તે એલીનર—કાઉન્ટેસ ઓફ ડેસબરો! બર્કેલી રકવેરમાં રાજમહેલને ટકકર મારે એવા આલીશ્વાન મકાનમાં એ પોતાના અમીર સ્વામી સાથે રહેતી હતી. એક સુસજ્જિત ઓરડામાં સગડી પાસે સોફા નાખી તે આડી પડી હતી. તેની ઉમ્મર આશરે અઠ્ઠાવીશ વર્ષની હતી. ચામડીનો રંગ ગોરો હતો અને પૂરી તદુરસ્તીને લીધે જાણે તેનું રક્ત બહાર કુટી નીકળવા માગતું હોયની એમ લાગતું હતું તેનામા અપૂર્વ લાવણ્ય હતું અને તે સાથે આરોગ્યસૂચક કોમલતા પણ હતી. તેનાં નેત્રો કાળા અને મોટા હતા. એની આંખોની પ્રતિબા પરથી તેનો સ્નેહાળ અને તેજસ્વી સ્વભાવ પ્રતીત થતો હતો. તેના વાળ કાળા અને રેશમ જેવા મુલાયમ હતા અને તે તેના પ્રશસ્ત કપાળની ઉપર એ ભાગમાં વહેંચાઇ ગયા હતા. વયમાં બારીક સેથી શોભી રહી હતી. તેની ભમ્મર ધનુષ્યાકાર હતી અને બારીકાથી જોતાં તેના વદન પર પુરુષોત્તીત ગૌરવ જણાતું હતું. તેના કાન નાના, અને મુલાયમ હતા. ગરદન લાંબી, ઉરોજ ઉન્નત અને શરીર નાજુક અને ધાટીનું હતું. જાણે વિધાતાએ ખાસ યંત્રમાં એને ઘડી હોયની એવો એને જોઇને ભાસ થતો હતો.

એણે અત્યારે અત્યંત ઢીલો ગાઉન પહેર્યો હતો અને તે પર એક ખંશ કીમતી શાલ ઓઢી હતી. તેના નાજુક પગમાં સુંદર સાટીનની રેલીપરો નજરે પડતી હતી.

આ એલીનર-આ ૩૫૩૫ની સ્વામિનિ અર્લ ઓફ ડેસબરોની પત્ની હતી. તેના સ્વામીની ઉમ્મર આઠીશેક વર્ષની હતી. એલીનર અર્લને સ્વેચ્છાથી વરી નહોતી પણ તેના માળાપે લક્ષ્મીની લાલચથી એલીનરનું શરીર અર્લને વેચી દીધું હતું. હર્ટફર્ડ શાયર અને ડર્બીશાયરમાં અર્લની મોટી જમીનદારી હતી. બન્ને જગ્યાએ તેનાં રાજમહેલ જેવા મહેલો હતા. લંડનમાં બર્કલીસ્કવેરમાં તેનું એક અમીરી ભવન હતું અને તે શિવાય લંડનના અનેક મહોલ્લાઓના મકાનોનો તે માલિક હતો. આવા માણસને સાં કન્યા નાખવાને માનપિતાઓ લલચાય એમાં કંઈ નવાઈ છે ? અભયબીની બીના એ હતી કે અર્લ મોટી ઉમ્મર સુધી કુંવારો રહ્યો. આ વારતા શરૂ થયા તેની પૂર્વે છ વર્ષ પર એલીનર ઇંગ્લંડની રાજકુમારી સોશીયા સાથે રહેતી હતી. એ વખતે તેની ઉમર ૨૨ વર્ષની હતી. અર્લનું દીલ એ સમયે તેના પર ચોંટી ગયું. એલીનરે હજી સૂધી કાંઈને દીલ દીધું નહોતું તેથી તે અર્લની માગણીનો વિચાર કરવા લાગી. તેના દીલે સાફ ના પાડી પણ તેના સ્વાર્થી માળાપે જબરજસ્તીથી એલીનરને અર્લ ઓફ ડેસબરો સાથે પરણાવી દીધી અને મિસ એલીનર સેફ્ટર કાઉન્ટેસ ઓફ ડેસબરો બની ગઈ છ વર્ષ વીતી ગયા પણ હજી કાઉન્ટેસે પુત્ર યા પુત્રીનું મ્હો જોયું નહોતું દુનિયા આ અમીરી જોડાને અત્યંત ભાગ્યશાળી માનતી હતી. પણ ખરી વાત જુદીજ હતી. એલીનર જેવાં દુઃખી ઓ તે વખતે ઇંગ્લંડમાં ભાગ્યેજ બીજી કોઈ હશે ! એ પરણી હતો પણ એના પતિ સાથે એક રાત પણ શયનગૃહમાં રહી નહોતી. અલ્લના નોકરો પોતપોતાના મિત્રોને કોઈ કોઈત્રાર કહી દેતા કે લગ્ન થયા પછી અર્લ અને એલીનર કદિપણ એક ઓરડામાં સૂતાં નથી !

અર્લે પોતાની એક અનાથ ભત્રીજાને બાળપણથી પાળી પોષી મોટી કરી હતી. તેનું નામ ફરનાન્ડા એમર હતું. હમણાં તેની ઉમ્મર અઠારેક વર્ષની હતી. હાલમાં તે પોતાના કાકા કાકી સાથે બર્કલી સ્કવેરમાં નહોતી. તેમ હર્ટફર્ડશાયર કે ડર્બીશાયરમાં • પણ નહોતી. તે કોઈ જુદીજ જગ્યાએ ગઈ હતી. લોકોમાં એવી અફવા

ચાહતી હતી કે તે કોઈના પ્રેમમાં પડી હતી પણ તેણે પ્રેમ તેને તણ જવાથી તેની મનોદશા વિરકત થઈ જવાને લીધે તે પોતાના કાકા સાથે છટાવી હવાફેર કરવા ગઈ હતી. ફરનાન્ડાનો સ્વભાવ અત્યંત ઝેરીલો અને ક્રૂર હતો. એ ચાહતી તો ચાહ માટે પ્રાણ આપી દેતી-ધિકારતી તો સામા માણસનો જીવ લેવા તૈયાર થતી. એ જેટલી સુંદર હતી તેટલીજ આવેગવાળી અને હડીલી હતી. વાંચનાર, તે એ હડીલી રમણીને મિસીસ લીડલીના ભયંકર પ્રમુત્તી ગૂઢમાં જોઈ છે? જોઈ તો હશે. પણ હવે થોડા સમયમાં હું એ બેઠી રમણીના પરાક્રમેથી પરિચિત થઈ જશો.

હાલમાં આપણે એલીનરની જ ખબર લઈએ. બપોરે એ વાગ્યા હતી. આજસને લીધે એ ઉમરાવ પત્ની સોફા પર આડી પડી હતી. બાલ્કનીમાં એક મનનીય પુસ્તક પડ્યું હતું. અત્યાર સુધી તે ઉંઘી રહી હતી. ગઈ રાતે તે પોતાના સ્વામી સાથે હર્ટફર્ડશાયરથી આવી હતી તેથી મુસાફરીના ચાકને લીધે તે જરા સુસ્ત થઈ ગઈ હતી. એ પંડોળ રહી. આ સમયે અમીર ઉમરાવોને ત્યાં ઘણા સ્ત્રી પુરુષોની જાવ-આવ થવા લાગે છે પણ એલીનરને વસ્ત્રો બદલવાની કે શ્રંગાર સંજવાની કુરશદજ નહોતી તે આજસમાં તે આજસમા પડીજ રહી.

જોત જોતામાં વખત વહી ગયો. ઘડિયાળમાં છ નાં ટકોરા થયા અને અર્લ દ્વાર ખેલી એલીનર બેઠી હતી તે દિવાનખાનામાં દાખલ થયો. અર્લ ક્રાંતિવાન, સ્નેહાળ અને સંસ્કારી હતો. એની પાસેથી કોઈ યાચક કદિ ખાલી હાથે ન જતો. એના ખેડૂનો એને પોતાના બાપ જેવો માનતા. એલીનરના પ્રેમને એ સમ્પૂર્ણ ચોખ્ખો હતો. ત્યારે એલીનર એને ચાહતી કેમ નહોતી? આ પ્રશ્નજ ભારી ભયંકર છે. એલીનરનો ચહેરો તેને જોતાંજ શીકકો પડી ગયો.

“એલીનર!” જરા ધ્રુજતા અવાજે અર્લ બોલ્યો: “હું રજા લેના અંદર આવી પહોંચ્યો તે માટે ક્ષમા કરજો. તને એકલી જોવાથી હું અત્રે આવવાની લાલસા દાખી ન શક્યો.”

“સ્વામી ! તમને ગમે ત્યારે, રમ માગ્યા !વના મારી પાસે આવવાનો હક્ક નથી ?” એલીનરના સ્વરમાં ઉદાસીનતા આવી. તેણે “હક્ક” શબ્દ પર ભર મૂક્યો. પણ તેથી અર્લની છાતી વીંધાઇ ગઇ.

“હક્ક ? આવી વ્યગમય વાતો શા માટે કરે છે એલીનર ! હું જાણું છું કે મે મહા મુર્ખ જેવું પગલું ભરી તારી જીદગી બરબાદ કરી છે-તારું લગ્ન એક અચેત મુરદા સાથે થયું છે તે હું સમજી છું. શું એ માટે મારા આત્માને દુઃખ નહિ થતું હોય ? મારા જીગરનો ડંખ એ મારી મૂર્ખાઇનું જેવું તેવું કડવું ફળ છે ?” અર્લ દર્દભર્યા અવાજે બોલ્યો.

એલીનર આ સાંભળી કપી ગઇ. તેનું મોઢું ઉતરી ગયું. તે જેમ તેમ શાંત થઇ બોલી : “તમે આ શું બોલો છો ? આવી વાત તમને શોભતી નથી. ક્રાન્સીસ ! ઉભા કેમ રહ્યા છો ? એસો—”

“ઓ પ્રભુ !” અર્લ મનમાં બબડ્યો ને એલીનરની પાસે જઇ બેઠો : “એલીનર ! આજે તે મારાપર જેવી કૃપા કરી તેવીજ કૃપા અખંડ રહે તે માટે હું શું કર ?” તે આ રમણીને પૂજતો હતો-તેને માટે પાગલ થઇ ગયો હતો. તેના પ્રેમનો આભાસ માત્ર મળતાંજ એ હીનભાગી અમીરનું હૃદય ગદગદ થઇ ગયું.

“મુશ્વર મને બળ આપે ને હું મારું મન વશ કરી શકું” અત્યંત સ્નેહાળુ નજરે અર્લ તરફ જોઇ એલીનર બોલી : “સ્વામી ! તમે બહા અને આદર્શ પુરૂષ છો. મારે તમને પૂજવા જોઇએ પણ હું પાપીણી નીચ, અકૃતસ છું, ક્રાન્સીસ ! હું જાણું છું કે હું ઘણીજ એકદર અને અકૃતસ છું.” એલીનર અધીર થઇ ગઇ તેની કર્તવ્ય બુદ્ધિ જાગ્રત થતાં ઉચ્ચ ભૂમિકાપર જતાં તેનું દીલ વ્યાકુળ થઇ ગયું. અંતે તે બોલી : “તમે મારા આનંદ માટે લાખો ચીજોના ઢગ ખડકી દીધા છે, મારા કલા વિનાજ મારી સર્વ પ્રત્યાજ્ઞો અગાઉથી ચેતી જઇ તમે તૃપ્ત કરી છે; તમારી દૈવતથી મારા આત્મીય સ્વજનો ત્રીમંત થઇ ગયાં છે; પણ હું તમારાથી દૂરની દૂર રહી છું. હું તમારી સાથે અત્યંત દૂર વર્તન ચલાવી રહી છું

પણ બહાણ ક્રાન્સીસ ! મારા બધા અનુચિત આવરણો તમે શાંતિથી સહી લીધાં છે.” એલીનરની છાતી ભરાઈ આવી તેને હુમો આવ્યો. તે પોતાના પતિના ચરણપર પડી અને રોતી રોતી પુનઃ બોલીઃ “બહાણ ! મારા બધા ગુન્હા માફ કરો—મને માફ કરો—તમે જેવા બહા મહાત્મા છો તેજ પ્રમાણે હું તમારી વફાદાર દાસી થવાની હવેથી કાશેષ કરીશ.”

એલીનરને પગે પડેલી જોઈ અર્ધ એકદમ ઉભો થઈ ગયો. તે હતપ્રુધ થઈ ગયો. શું કરવું તે તેને સ્પષ્ટ નહિ કેટલીક વાર તે રડતી એલીનરની વિચિત્ર મનોમુગ્ધકર સુદરતા જોતો ગૂંપચૂંપ ઉભો રહ્યો. અંતે તેણે તેનો હાથ પકડી તેને સોફાપર બેસાડી પણ તેને સુખન લીધું નહિ તેમ આશ્વિંગન લેવાની હિમ્મત પણ તે ન કરી શક્યો.

“ક્રાન્સીસ ! તમે મને માફ કરશો ?” એલીનર કંપિત સ્વરે બોલી.

“એલીનર ! મારી તો મારે માગવાની છે.”

“નહિ ક્રાન્સીસ ! મારે મારી માગવી યોગ્ય છે. મેં તમારી સાથે અનુચિત વહેવાર કર્યો છે. પણ હું તમારી ઉદારતા તથા સન્નતતા સમજતી નથી એમ નથી. હું તમારા ગુણોની પ્રશંસક છું. પરમાત્મા જાણે છે કે મેં કેટલીય વાર મારા મનને અનેક તર્કવિતર્કથી સમજાવી લેવાની કાશેષ કરી હતી પણ મારું મૂઠ મન કોણ જાણે કેમ સમજતું જ નહોતું. મારું મન કેમ શાંત થતું નથી તે માટે મને આશ્ચર્ય થાય છે. કોઈ કોઈ વાર મને મારી જાત પર ભારી ગુસ્સો ઉપજે છે. કદાચ તમે એમજ માનશો કે મેં અગાઉ થોડા સમયને માટે મનોવ્યથા ખમી લીધી હતી અને પાછી જેવી ને તેવી થઈ ગઈ હતી તેમ અભારે પણ હું તમને છેતરવાની કાશેષ કરતી હોઈશ. તમે મને અસ્થિર અને જૂઠી માનતા હશો. ક્રાન્સીસ ! પણ તેમાં તમારો દોષ નથી. હુંજ પાપીણી...” કહી કાઉન્ટેસે મૂન્ને હાથોએ પોતાનું મ્હો હાંકી દીધું અને તે સાથેજ એની ચંપાની કલીઓ સમી આંગળીઓની વચમાંથી મોતી જેવા આંસુઓ

૥ લાગ્યા. ક્ષણભર દિવાનખાનામાં મૌન છવાઇ રહ્યું. બીજી કાઉન્ટેસે એક દીર્ઘ નિશ્વાસ સાંભળ્યો. એલીનરે ચોંકીને તો અર્લ ટેબલ પર બંને હાથોની કાણી મૂકી, મ્હો પર નાખી જેમ તેમ રૂદ્ધ ખાળવાની પેરવી કરી રહ્યો હતો તેનો પ્રયાસ સફળ થયો નહિ. હૃદયની દારણુ વ્યથાને લીધે તે ૬ પેટે છૂટે મ્હોડે રોવા લાગ્યો.

એલીનરનું ઉદાર હૃદય હવે નિર્દય થઇ શક્યું નહિ તે તરત થઇ અર્લ પાસે ગઇ અને અર્લના હાથો ચુમી લઈ બોલી: સીસ ! મને માફ કરો. હું તમારા દુઃખનું કારણ થઇ પડી છું.”

“પ્રાણુધારી ! તારી દયાથી મારું હૃદય આજે હર્ષધેલું બની છે.” કાઉન્ટેસને છાતીએ લગાવી અર્લ બોલ્યો. તે ખુરશી પર ગયો. એલીનરે એક હાથ તેના ગળામાં નાખ્યો અને બીજા અર્લનો હાથ પકડી તેપર ચુમી લેતી લેતી તે અર્લનું મનોહર જોવા લાગી.

એલીનર ! હવે કદિ પણ મારી ક્ષમા ન માગતી કેમકે હું અપરાધી છું. જે પ્રેમની પ્રચંડ આંધીના જોસથી, મેં પણ વિચાર કર્યા વિના સ્વાર્થોની પેટે તારી સાથે લગ્ન કરી તને દુઃખીઆરી કરી મૂકી છે એ પ્રેમનો તને ખ્યાલ આવે નથો. જે મંગળ પળે તું પહેલ વહેલી મારી નજરે પડી તે હું કદિ પણ બૂલી શકાશ નહિ. હું તને જોતાં એકદમ થઇ ગયો હતો—તારૂં મોહક હાસ્ય જોઇ મારું આખું પ્રભવ થઇ ગયું હતું—અંતરાત્મા પ્રેમ—સલિલમાં નિમગ્ન ગયો હતો. તને જોઇ ધૈર આબ્યો ત્યારેજ મને જ્ઞાન યુ અને મને લાગ્યું કે તું મારી નહિ થાય. ફક્ત તારી ની મૂર્તિજ મારા હૃદયમાં ધિરાજમાન રહેશે અને મારા બધા ભર્યા વિચારોને મધુર બનાવી દેશે. બીજાવાર તારે ને મારે ન થઇ. મરત કવિઓ જેને સ્વર્ગિય પ્રેમ કહે છે એવા પ્રેમનો અનુભવ થયો. જાણે દિવ્ય સુધામય રસનો મારા અંગ

પ્રત્યંગમાં સંચાર થવાથી હું મસ્ત થઇ ગયો અને તારી બાજુમાં બેસી મંત્રમુગ્ધની પેઠે એ નવીન દિવ્ય રસનું હું પાન કરવા લાગ્યો. તું કંઇ ખોલી. હું સમજ્યો કે મારાં કાનોમાં અમૃતના ઠીપાં પડ્યાં તારા શબ્દો મધુર સંગીતની પેઠે મારા કાનમાં ગુંજવા લાગ્યા, પછી એક અઢરથ તને “ડાન્સ” માં લઇ ગયો ત્યારે મને ભાસ થયો કે અત્યાર સુધી એક દિવ્ય તેજસ્વી કિરણ મારી બાજુમાં ચમકવું હતુ તે હડી ગયું. હું ઘેર ચાલ્યો ગયો અને આખી રાત તારા સ્મરણમાંજ વીતાવી દીધી. એ રાતે મને પાગલની પેઠે ફરીથી વિચાર આવ્યા કે વિશુદ્ધ સ્વર્ગિય પ્રેમ શારીરિક વાસનાથી પર છે-એ પ્રેમ આધ્યાત્મિક સંસ્કાર છે-પ્રદ્રિય તૃપ્તિ નથી. લાલસાના અભાવથી પ્રેમની સત્તા ઓછી થતી નથી. એજ વખતે મને વિચાર આવ્યા કે જો હું તારી સાથે લગ્ન કરું, તને દરેક રીતે સુખી કરવાનો પ્રયત્ન કરું, તારી દરેક આબલાયા તૃપ્ત કરું, તને હૃદયની અધિષ્ઠાત્રી સમજી પૂજ્યા કરું, તનેજ મારું જીવન સર્વસ્વ માની લઉં તો કદાચ કોઇ દિવસ તું મારી મનોદશા સમજી, મને મિત્ર ન સમજે તો મારા તરફ દયા તો બતાવશેજ એવી મને આશ્ના હતી. મેં તારા પ્રેમ પાત્ર થવાની આશ્ના નહોતી રાખી પણ તારી અમીબરી નજરનો હું ભુખ્યો થયો હતો.”

અર્ક્ની વાતે એલીનરનું હૃદય પીગળાવી નાખ્યુ. હૃદય ખોલી અર્ક્ જેમ જેમ પોતાનો મનોભાવ વ્યક્ત કરતો ગયો તેમ તેમ એલીનર નમ્ર થતી ગઇ. અતે તેને અર્ક્ની નિષ્કામ ભાવના જ્ઞેતાં લાગ્યું કે આ મહાપુરુષની ઉચ્ચતા આગળ તેની સુંદરતા કોડી કામની નથી. તેને શરમ આવી અને નીચુ મ્હો કરી તે ખોલી: “ફાન્સીસ ! આટલે દિવસે આજે મારો ગર્વ ગળી ગયો છે. મને અત્યંત લજ્જા ઉપજે છે. મારા હૃદય પર તમારી વાતની શી અસર થઇ છે તે તમને હું શી રીતે સમજાવું ? તમે મારી આખો પરના પડળ ખોલી નાખ્યા. મારું મન કેટલું સ્વાર્થી વિપરીત અને લાલસા-મય છે તે તમે આજે મને બરાબર સમજાવી દીધું. પણ તેથી મને દગાખાજ ન સમજાશે. હું હીલી છું એ વાત ખરી;

આવેશભરી પણુ છું કોમ કોમ વાર સંસાર વાસનાની તૃપ્તી માટે માફ હૃદય પાગલ થઈ જાય છે; તે વખતે કશાયતો વિચાર કર્યા વિના અંધારામાં ભુસકો મારવાને માફ મન પ્રમત્ત બની જાય છે; પણ હું કસમ ખામને કહું છું કે માફ શરીર હજી તદ્દન પવિત્ર છે. જે પવિત્ર મનથી હું તમારી પત્નિ થઈ હતી તે મંત્ર ઉચ્ચારીને હું કહું છું કે હું પવિત્ર છું.”

“એલીનર ! તારા સતીત્વ પર મને કદિ અવિશ્વાસ આવ્યોજ નથી. વ્હાલી ! જ્યારે હું વિચાર કરું છું કે મેં ફક્ત સ્વાર્થને વશ થઈ તારા જેવી અપૂર્વ સુગંધમય ગુલાબની કલિને છુંદી નાખી છે ત્યારે મારા દુઃખનો પાર રહેતો નથી. વ્હાલી ! તારા ચારિત્ર્ય પર મને વિશ્વાસ છે. પણ ભવિષ્યમાં તારી વૃત્તિ ચંચળ થાય, તું તારી આસપાસ અનેક સ્ત્રીઓને બચ્ચાંઓ સાથે આનંદપૂર્વક ખેલતી જોઈ આસ્થર થઈ જાય ત્યારે મને ધિક્કારતી ના. પણ એટલો ખ્યાલ કરજે કે આ અભાગી પણુ અત્યંત દુઃખી છે.”

“ફ્રાન્સીસ !—” ધીમે કંપિત સ્વર આવ્યો: “આજે મારા મનમાં વિચિત્ર પરિવર્તન થયું છે એ તમે માની શકશો ? આજથી હું તમારી દાસી થઈ રહીશ. તમારી સાથે પત્ની પ્રમાણે વર્તીશ મને શરીર સુખની—કામવાસનાની દરકાર નથી. આજે તમારો ઉન્નત સ્વભાવ હું સમજી શકી છું તે રીતે અગાઉ કદિ સમજી નહોતી. શોક ન કરો. સ્વામી ! હું તમારીજ થઈ રહીશ—”

“એલીનર ! હું તારી જીવનભર પૂજા કરીશ. મને પિતા, મિત્ર, યા સગાભાઈ પેઠે પ્યાર કરજે અને હું તને મારી આરાધ્ય દેવી સમજી પૂજયા કરીશ—” કહી અર્લે એલીનરને પોતાની પાસે ખેંચી તેના ગાલો સુખી લીધા. આ સુખન ભાઈ બહેનના સુખન જેવું શુધ્ધ હતું. તેમાં પ્રેમોન્મત્ત પ્રેમીની મસ્તી નહોતા. છતાં એલીનર શાંત રહી શકી નહિ. તે અર્લેના ગળામાં હાથ નાખી તેની છાતીએ વળગી પડી. તેણે અર્લેને એવા જોસથી આલિંગન દીધું કે જાણે તે પળે તે પાગલ થઈ ગઈ હોયની !

અર્થે વહાલથી, ધીમે રહીને તેને અલગ કરી એક ઉડે। નીસાસો નાખ્યો અને એલીનર શરમાઇને સોફા પર બેસી ગઇ.

બન્ને થોડીવાર ગુપચુપ બેસી રહ્યા પછી અર્થે વાત ઉપાડી:

“આજે હું આપણી બત્રિજી વિષે તને કંઇ કહેવા આગ્યો હતો—”

“શું ? કંઇ ખરાબ વાત તો નથી ને ?” એલીનર તરત બોલી ઉઠી.

“નહિ. હવે એનો આટલો ખ્યાલ ન કર—”

“તમે એને પુત્રી જેવી ગણો છો અને હું આવી છું ત્યારથી હું પણ એને મારી દીકરીજ માની રહી છું”

“જો એ તારી શીખામણ પ્રમાણે ચાલત તો એને માથે કાણું કલંક ન લાગત. આહ ! જ્યારે મને એનો વિચાર આવે છે—એને મેં કેવા નીચ સ્થાનમાં મોકલી છે તેનો વિચાર આવે છે ત્યારે મને કંઇનું કંઇ થઇ જાય છે.”

“જે થવાનું તે થઇ ગયું. હવે તમને શી ખબર મળી છે તે તો કહો.

“આજે સહવારે મને એનરેબલ આર્ચર ઇટનનો પત્ર મળ્યો છે તે પરથી જણાય છે કે કાલે રાત્રે તે તેના બાપ સાથે લંડનમાં આગ્યો છે. અને આજે ત્રીજે પહોરે મને મળવા આવનાર છે...” અર્થેની નજર ઘડીઆળ પર ગઇ. તે બોલ્યો: અરધા કલાકમાં તે આવી પુગશે.”

“એ વિશ્વાસઘાતી હવે શા માટે અહિં આવવા માગે છે કે ? એલીનર વિસ્મીત થઇ બોલી.

“એના પત્ર પરથી લાગે છે કે એને કોઇ ભુરો રોગ થયો છે તે જયવાની આશા છે. મોત નજીક આવેલું જોઇ, એ ફરનાન્ડા

સાથે લગ્ન કરી તેને ન્યાય આપવા માગતો હોય એમ લાગે છે.”
અર્થે જવાબ આપ્યો.

“ ફરનાન્ડાનો સ્વભાવ જોતાં એ વાત શક્ય લાગતી નથી.
એક વાર એ આર્થર માટે જાન દેવા તૈયાર હતી—હવે એ પોતાના
વિશ્વાસઘાતી આશકનો જાન લેવાને તત્પર બની છે.”

“ તું ફરનાન્ડાને સમજાવી શાંત કરી દે. જો બને તો આજે
છૂપી રીતે તેને મળી આવ—”

“ હું જરૂર જમશ. ઇટન બે ચાર મિનિટમાં આવી પુગશે.
હું કપડા બદલી આવું.”

એલીનર ગઇ અને પંદર મિનિટમાં વસ્ત્રો બદલી પાછી ફરી.
સાદાં વસ્ત્રોમાં તે સુંદર દેખાતી હતી. હવે મખમલી ગાઉન પહેરી
આવી એટલે પૂછવું શું ? અત્યારે તેના વાળની તે ચોટી તેના
ખભા પર લટકી રહી હતી. ગરદનમાં મોતીનો હર શોભી રહ્યો
હતો. એની તીરછી નજર, પીન પરોધર, પતલી કમર, મંદ
ચાલ અને તેજસ્વી વદન જોતાં જોનાર પાગલ થઇ જાય એમાં
નવાઇ નહોતી.

તે આવી કે તરત નોકરે ઝોનરેબલ આર્થર ઇટનના આગમનની
ખબર આપી.

આર્થર લોર્ડ માર્ચમેન્ટનો એકનો એક છોકરો હતો. તેની ઉંમર ૨૩
વર્ષની હતી. તેનું કદ ઉંચું હતું પણ હવે તે સૂકાઇને સોટા જવે.
થઇ ગયો હતો. તેની એકે એક હાડકી પાંસળી દેખાઇ આવતી
હતી. તેના વાળ કાળા અને ધુંધરાળા હતા. આંખોમાં વિકારની
મોહક છટા હતી તેના ગાલ સૂકા, એઠ પાતળા અને દેહ દુબળી હતી.
જીવાનીનો આરંભ હોવા છતાં તે યુદ્ધ લાગતો હતો. તેની કમર
ભાગી ગઇ નહોતી, કપાળ પર કચ્ચલી પડી નહોતી, હજી એક વાળ સફેદ
થયો નહોતો, દાંતની બીજી સલામત હતી છતાં તેનું શરીર ખંવાઇ

મથું હતું અને તે મોતના જડામાં અવાઈ જતો હોય તેમ સ્પષ્ટ જણાઈ હતું.

તેણે અર્ધની બત્રીજ ફરનાન્ડાને પોતાના મોઢમાં ફસાવી તે કુંવારી કન્યાને માથે કલંક ચોટાડી તથા દીધી હતી. એ ફરનાન્ડા અત્યારે મિસીસ લીંડલીના છૂપા પ્રસુતીગૃહમાં પોતાના કુંવારા પાપનું પ્રાયશ્ચિત કરતી હતી. અર્ધ અને કાઉન્ટેસ આર્ચરના વર્તનથી ગુસ્સે થયા હતા પણ આર્ચરની હાલતની હાડપિંજર જેવી દશા જોઈ બંનેને દયા આવી. ઉભયે ગુપચુપ તેનું સ્વાગત કર્યું અને પોતાનો તિરસ્કાર વ્યક્ત થવા દીધો નહિ.

“તમે બંને મને મળ્યાં તે માટે તમારો હું જેટલો આભાર માનું તેટલો થોડો છે—” હાંફતો હાંફતો આર્ચર બોલ્યો. મારી ફુ.બી ફરનાન્ડાની હાલત કેવી છે ?”

“માં છટન ! તમ આબ્યા છે તેા હું ફુ.બી દીલે તમને કહું છું કે લગભગ વીસ દિવસથી ફરનાન્ડા એક ગુપ્ત સ્થાનમાં રહે છે. ત્રણ દિવસ પર તેણે એક મૃત બાળકને જન્મ આપ્યો હતો. એના કલંકની જીવતી સાબીતી હવે રહી નથી—”

“હું એ માટે હાલમાં દિલગીરી બતાવીશ તેા તે મશ્કરી રૂપ ગણાશે અને હું મહા નીચ મનાઈશ. પણ મારી આ હાલતમાં હું મેં કરેલા અન્યાયનો બની શકતો બદલો ચૂકવવાને હું તૈયાર છું.” આર્ચર બોલ્યો.

“એ તમારી સાથે લગ્ન કરવા તૈયાર થાય એ વાત મુશ્કેલ લાગે છે—” એલીનરે જવાબ આપ્યો: “એ તમને તનમનથી ચાહતી હતી-હવે તેનામાં તમારે માટે પ્રેમનું એક બુદ પણ રહ્યું નથી.”

“હા હવે તે મને તેટલાજ જોસથી ધિક્કારે છે. તમારી વાત હું સમજી શકું છું કેમકે ફરનાન્ડાનો સ્વભાવ હું સારી પેઠે જાણુ છું.” આર્ચર બોલ્યો: “એનો પ્રેમ જેવો પ્રબલ હતો તેવોજ એનો ધિક્કાર પ્રચંડ હશે. મેં એની સાથે અન્યાય કર્યો છે. પરમાત્મા

જાણે છે કે મારો પ્રેમ પણ કંઈ ઓછો નહોતો. મારા દીકરામાં કપડ નહોતું. મેં એને તજ દેવા માટે ચાહી નહોતી. કોઈ કાળ ચોંધડીએ અમે બન્ને જાન બૂલી ગયાં અને લગ્ન પહેલાં સંસારી થઈ એમાં તેનું આ પરિણામ છે. પણ મને એટલીજ ખીનાતું દુઃખ થતું નથી. એનો મીઠ્ઠાજ ખૂબ તેજ છે—એનું હૃદય અસંત કઠોર છે, એ કોઈની સત્તા માનતી નથી. એની બુદ્ધિ કદિ સ્થીર રહેતી નથી. એ હડીલી છે. એ કહે તેમ થાય તોજ એ રાજી રહે એવો એનો સ્વભાવ છે..” તે જરા થોભ્યો થોડીવાર દમ લઈ તે બોલવા લાગ્યો: “મારે ખુશ્લા દીકરી તમને કહી દેવું જોઈએ કે જો હું મારો હોત—મારી તબીયત પહેલાના જેવીજ તંદુરસ્ત હોત તો હું કદિ એની સાથે લગ્ન કરવા તૈયાર થાત નહિ. જેમ જેમ અમારી પીછાન ગાઢ થતી ગઈ તેમ તેમ અમને લાગ્યું હતું કે અમારા સ્વભાવમાં આસમાન જમીનનો તફાવત છે. અમે એક ખીજ માટે સરમથાંજ નથી. પણ હું મોતને કિનારે આવી પહોંચ્યો છું. મારી સાથે લગ્ન કર્યા પછી એ તરતજ વિધવા થઈ જશે અને પછી ગમે તેની સાથે લગ્ન કરી શકશે. મેં જો એક અન્યાય કર્યો છે તેના અલ્પ બદલાયે એની સાથે લગ્ન કરવાથી જો એની જીદગી સુધરતી હોય તો હું તૈયાર છું.”

“મીઠું ઇટન ! જો થઈ ગયું તે માટે વધુ ચર્ચા કરી અમે તમને ટપકો આપવા માગતા નથી. તમે જો ઉદાર માગણી કરો છો તે પૂરી કરવા માટે હું અને કાઉન્ટેસ અંતઃકરણ પૂર્વક કોશિષ કરીશું.”

“મારા લોર્ડ ! જો તમને કંઈ વાંધો ન હોય તો હું ફરનાન્ડાને એકવાર મળવા માગું છું. સંભવ છે કે મારી આવી દારણુ દશા જોઈ તેને દયા આવશે. હું તેને કહીશ કે જો, ફરનાન્ડા તારા આર્થરની આવી હાલત થઈ છે. મરતી વખતે તે તારી સાથે લગ્ન કરવાની બીજ માગે છે. શું એક બી મરતા માણસની એટલી ધનતી મંજુર નહિ કરે ?”

“સંભવિત છે—” અર્લ બોલ્યો. કાઉન્ટેસે આ વખતે અર્લ તરફ એક મર્મભરી નજર ફેંકી. અને તે અર્લનો મનોભાવ સમજી ગઈ.

“મીઠું છટન !—” એલીનર બોલી. “આજે રાતે આઠ વાગે તમે મારી સાથે ફરનાન્ડા પાસે આવજો. આપણે છૂપી રીતે જવાનું છે તેથી તમે મારી ગાડીમાં આવો. યા હું તમારી ગાડીમાં આવું તે ઇચ્છવા જોગ નથી. નોકર ચાકરોનો પણ આ રહસ્યની ખબર પડવી ન જોઈએ. આથી આજે સાત વાગે હું અર્ધ સાથે સેન્ટ જેમ્સ પેલેસમાં જઈશ. આઠ વાગે તમને હું પોલમેલમાં મળીશ. તમે એક બાડાની ગાડી તૈયાર રાખજો. આપણે તેમાં એસી ફરનાન્ડાને મળવા જઈશું.”

“હીક, તમારા હુકમ પ્રમાણેજ કરીશ.” કહી આર્થરે વિદાય લીધી.

પ્રકરણ ૩૯ મું.

પ્રિન્સનો નવો શિકાર.

લોર્ડ માર્ચમોંટેનો રાગી પુત્ર આર્થર છટન અર્લ ઓફ ડેસમરો તથા તેની પત્ની એલીનરને મળીને ચાલ્યો ગયા પછી અરધો કલાક વહી ગયો. અર્લ પણ કંઈ કામસર બહાર ચાલ્યો ગયો. એલીનર— ડેસમરોની ખુબસુરત કાઉન્ટેસ એકલી બેઠી બેઠી અર્લ સાથે થયેલી વાતચીતનો વિચાર કરી રહી હતી. અર્લે પવિત્ર આવેગથી, પ્રમત્ત દીક્ષથી પોતાનો ગાદ પ્રેમ વ્યક્ત કર્યો હતો. તે એલીનરને માટે પ્રાણુ ન્યેછાવર કરવા તૈયાર હતો. તેનો સ્વભાવ ઉદાર, સ્નેહાળુ અને સ્વર્ગીય હતો. એલીનર આવા સ્વામીના સહચારમાં સ્વર્ગ સુખ મેળવી શકત, પણ તેને નાસએ સંસાર સુખ લખાયું નહોતું. અર્લ નામદ હતો. પોતાનું નપુ પક્ત્વ જાણ્યા છતાં તે એલીનરને પરણીને તેની જીંદગી ધૂળમાં નાખી બેઠો હતો અને તે માટેજ તે મારી ચાહતો હતો. આવા ઉદાર પતિના પ્રેમને ખાતર ક્ષણિક શારિરિક વાસનાનો લાગ કરવાની એલીનરે અર્લને ખાત્રી આપી હતી. પણ અર્લે તેને પવિત્ર ભાવે ચુમી લીધી તેજ વખતે તે વિહવળ કામવ્યથાથી વ્યાકુળ થઈ ગઈ હતી એ ખીના યાદ આવતાં તેને શરમ ઉપજતી હતી. આસામાન્ય સંયમ અને દુર્દમનીય પ્રત્નિય લાલસાનું ધોર દ્રંદ યુધ્ધ એલીનરના હૃદયને હચમચાવી રહ્યું હતું. આવા વિચારોમાં તેના બંને ગાલો લાલ લાલ થઈ ગયા. તેની તેજસ્વી આંખોની પ્રભા જરા ઝાંખી પડી ગઈ અને તેના ઉન્નત ઉરજ ઉંચા નીચા થવા લાગ્યા. આ સમયે નોકરે આવી ખબર આપી કે પાટલી કુમાર પધાર્યા છે.

એલીનરે તરત શાંતિ ધારણા કરી અને બેચાર કદમ આગળ જઈ તેણે પ્રિન્સનું સ્વાગત કર્યું. પ્રિન્સે અગ્રેજી તરીકા પ્રમાણે તેનો હાથ પકડી તેને સોફા પર બેસાડી અને રાજેશ્રી ખુરશી પર બેઠા.

“અચાનક અર્લ આવી પહોંચે એવો સભવ તો નથીને ?” પ્રિન્સે બેસતાં વાર મંગળાચરણ કર્યું. આ વાત સાંભળી એલીનર જરા

વિસ્મીત થઇ પથ્થુ તે કંઇ જોશી નહિ “હું એક અતિ જરૂરી અને ખાનગી કામ વિષે વાત કરવા આવ્યો છું.” પ્રિન્સે કાઉન્ટેસની વિસ્મીતતા ઉડાવી દીધી.

“છ વાગ્યા પહેલાં અર્લ આવતા નથી અને હમણું સાડા ચાર વાગ્યા છે” એલીનરે જવાબ આપ્યો.

“મારી શરૂઆતની વાત સાંભળી તમે તાજુબ થયાં હશે. હશે! હું આશા રાખું છું કે હવે હું જે પૂછું તેનો તમે સાચો જવાબ આપશો.”

આ પહે જો એલીનરને રાજકુટુંબની “એક ભેદી વાત યાદ” આવી ગઇ ન હોત તો એલીનર એમજ માનત કે પ્રિન્સ એમની વાત છેડશે! પ્રિન્સના રંગદંડ જોતાં તેને પોતાની બહાલી સખી—રાજકુમારી સોફીઆનો વિચાર આવ્યો. તે જરા વિચાર કરી જોલી: “મારો સ્વભાવજ એક મગની એ ફાડ કરી નાખવાનો છે. વળી ઇંગ્લંડના ભાવી રાજા પાસે મારાથી અસત્ય વાત થાય પથ્થુ ખરી?”

“મારા આગમનનો અર્થ તો તમે સમજી ગયાં હશે.” પ્રિન્સનો અવાજ ધીમે ધીમે ગયો: “અહિં આપણી વાત કોઇ સાંભળી જાય એમ તો નથીને?”

“ નહિ નહિ. તમે નિશ્ચિંતપણે જે કહેવું હોય તે કહો. ”

“ઇંગ્લંડના રાજકુટુંબની કોઇ વ્યક્તિના ઘેર કલકથી તમે માહિતગાર છો?” આટલું કહી પ્રિન્સ એલીનર તરફ ભેદભરી નજરે જોઇ રહ્યો. એલીનરનો ચહેરો ઉતરી ગયો.

“એવી વાત પર પરદો નાખેલોજ સારો.”

“તમે શું એમ સમજો છો કે હું મારી સગી બહેનનું કલંક પ્રગટ કરવા ચાહું છું? નહિ. આદીથી અંત સુધી એ કીસ્સો હું જાણુવા માગું છું.”

“હવે એ કીસ્સો જોલવાનું કંઇ પ્રયોજન નથી કારણ કે બધું

એવી ચાલાકીથી કરવામાં આવ્યું છે કે કંઈ પણ ભેદ કુટવાનો સંભવ નથી.” એલીનર બોલી

“છતાં મારી બહેનની બદનામીની વાત મારે કાને આવી છે.”

પ્રિન્સનું આ વ્યંગમય વાક્ય સાંભળી એલીનર સમજી કે બધી ચતુરાઈ છુપામાં મળી ગઈ—બધો ખર્ચ પાણીમાં ગયો—અતે તેની પ્યારી સખીનું કલંક પ્રગટ થઈ ગયું. શી રીતે પ્રગટ થયું તે તે સમજી શકી નહિ. તે વિચાર કરતી ગુપ્ત્યુષ બેસી રહી.

“તમે માનો છો તેટલો એ ખીનાથી હું અજાણ્ય નથી. સાંભળો, એક દિવસ રાતને વખતે પ્રિન્સેસ સોશીયા અને કાઉન્ટેસ એક ડેસબરો ગાડીમાં બેસી ક્યાક જતી હતી—એજવર રોડ પર ગાડીને અકસ્માત થવાથી તે તુટી ગઈ હતી—સોશીયા અને કાઉન્ટેસે બાબુના એક મકાનમાં આશ્રય લીધો હતો. ત્યાં સોશીયા “મિસીઝ મોરડોન્ટ” બની હતી અને તમે કાઉન્ટેસ ! મિસીસ સ્મિથ નામ આપી આવ્યાં હતાં—આ બધો વાત હું જાણ્યું છું.”

“ત્યારે શું એ બંને બહેનો અમને પીછાની ગઈ હતી ? શું આટલી વાત તે પેટમાં રાખી ન શકી ? જો એ બે બહેનોએ આ વાત પ્રગટ કરી હોય તો હું આજથી હું કોઈના ચહેરાનો વિશ્વાસ કરીશ નહિ. બંનેના વદન કેવાં નિર્મલ અને સરલ હતાં !—” એલીનરને ઓકટેવીયા અને ચોક્લીન પર શક જવાથી તે બોલી.

“એ બે બહેનોને દોષ ન દો. હું તેમને ઓળખતો પણ નથી. ઉલટું મને જે વિશ્વાસુ વ્યક્તિએ ખબર આપી છે તેણે એમ પણ કહ્યું હતું કે એ બે બહેનો તો એ બનાવને પેટમાં જ ગણી ગઈ છે.”

“ત્યારે ડોક્ટર થર્સ્ટનની જીભ ચાલી ?”

“નહિ. એ બિચારો ડોક્ટર તદ્દન નિર્દોષ છે. મને આ વાતની ખબર કેમ મળી તે હું કહેવા માગતો નથી. ફક્ત એટલું જ કહીશ કે મને તમારા જેવાંજ એક વિશ્વાસુ સખસે એ વાત કહી છે.”

“હાં ! હવે સમજી ગાડી તૂટી ગઇ ત્યારે એક બલા ગૃહસ્થે રાજકુમારીની દાસીનો હાથ પકડી તેને નીચે ઉતારી લીધી હતી ત્યાર પછી તેણે અમને ઉતારવા માટે ગાડીનું બારણું ખોલ્યું હતું પણ કેાણુ જાણે કેમ બારણું ખુલતાજ તે એકદમ ચાલ્યો ગયો હતો. અમે બંને ગામરાઇ ગઇ હતી અને પાછળથી અનેક ચિંતા આવી પડી હતી એટલે એ સખ-સને તદ્દન બૂલી ગઇ હતી. કદાચ એ માણુસે તમને વાત કરી હશે.”

“ તમારી તર્ક શક્તિ પણ અજબ છે હો ! હા-એજ સખસે મને એ વાત કહી હતી.”

“ એ સખસને બધી ખીનાની શી રીતે ખબર હોય ? એણે અમને પીછાની લીધી હશે. પણ રાજકુવરી ગર્ભવતી છે તે એ શી રીતે જાણી શક્યો ?” એલીનર પ્રિન્સથી હારી જાય એ નહોતી.

“અરે ! તે આખી રાત તે રસ્તા પર ફરતો રહ્યો હતો ડોક્ટરનું આવવું, બાળકનો જન્મ થવો વિગેરે ખીના તેનાથી છૂપી રહી નહોતી. તમારે ગુપ્ત રીતે સૂવાવડ કરવા જવાનું કંઈ કારણુ નહોતું એટલે તે સમજી ગયો હશે કે મારી બહેનેજ—”

“હવે જવા દો એ વાત ! આવી ચર્ચાથી કંઈ લાભ નથી. તમે પોતેજ કહેો છો કે બેઠ કુટવાની ધારતી નથી તો પછી એ વાત

* લડન રાજરહસ્યના પહેલા ભાગના ત્રીજા પ્રકરણમાં મિસ ઓક્ટેવીયા અને પોલીનના ઘરમાં એક કુવારી કન્યાએ એક પુત્રને જન્મ આપ્યો હતો અને તે તથા તેની સંગિની ડોક્ટર થર્સ્ટનને બાળક સોંપી, દશ હજાર પાઉડ આપી, ગુપ્તગુપ્ત વિદાય થઇ હતી તે વિષે પ્રિન્સ આ વખતે એલીનર સાથે વાતચીત કરે છે, વાંચનાર સમજી ગયા હશે કે એ કુવારી કન્યા ઈંગ્લંડની રાજકુમારી પ્રિન્સેસ સોફીયા હતી અને તેની બેડીદાર એલીનર યાને કાઉન્ટેસ ઓફ ડેસબરો હતી. આ અદ્ભુત રહસ્યમય નવલકથા શરૂઆતથી ન વાંચવી એ જીવનનો એક મોંઘામાં મોંઘો લહાવો ગુમાવી દેવા બરાબર છે. પહેલો અને બીજો ભાગ તરત મંગાવી લો. દરેકની કિંમત ચૈદ્ર આના, વિલાસ એપીસ, હોળીચકલા કેટ, મુંબઇ.

જૂલી જવામાંજ ડહાપણ છે. કૃપા કરી આ વાત છોડી દો. હું પ્રિન્સેસ સોશીયાને મારી સગી બહેન જેવી સમજું છું તેથી મેં મારું કર્તવ્ય બજાવ્યું છે. મારી સખી અને તમારી બહેનની આજ્ઞાત વખતે મેં જે કામ કર્યું હતું તે માટે તમે મને ઠપકો આપવા આવ્યા છો ?”

“નહિ. હું તો તમારો આભાર માનવા આવ્યો છું.” પ્રિન્સ હસ્યો.

“જો એમ હોય તો મારી એક વાત માનશો ?”

“બોલો.”

“તમે એ બેઠ જાણો છો એ બીના પ્રિન્સેસ સોશીયાને ન જાણવા દેશો. તે તમારાથી બહુ ડરે છે. જો તેને જરા પણ શક જશે તો તે ભયથી છળી મરશે.” એલીનરે વિનંતી કરી.

“હીક. તમારી વાત મારે મંજૂર છે. કાઉન્ટેસ ! તમારે બીજું કંઈ કહેવું હોય તો તે નિઃસંકોચ કહો—” પ્રિન્સ એટલી નમ્રતાથી બોલ્યો કે એલીનર તેની વાત જાણે સાંભળીજ ન હોય તમ ચૂપ રહી પ્રિન્સ પુનઃ બોલવા લાગ્યો: “પણ મારે એક વાત જાણવી છે. એ વાત જાણ્યા પછી હું એ વિષે એક બોલ પણ બોલીશ નહિ.”

“એ વાત શી છે ?”

“જેના પ્રેમમા રસગ્રસ બનીને મારી બહેન પોતાનું સતીત્વ નષ્ટ કરી બેઠી હતી એ માણસનું નામ શું છે ?”

“એ તમે કદિ પણ જાણી શકશો નહિ. મારે મ્હોડે મારી સખીનો વિશ્વાસઘાત થશે એવી તમે આશા રાખતા હો તો તમે ખાંડ ખાઓ છો સમજ્યા !” એલીનરની તેજસ્વી આખોમાંથી અગ્નિ ખરવા લાગ્યો.

“ક્ષમા કરો, કાઉન્ટેસ ! ક્ષમા કરો—” કહી પ્રિન્સ એકદમ એલીનરની સામે ધુંટણીયે પડ્યો અને તેનો હાથ પકડી ચુમવા લાગ્યો. પ્રિન્સના આવા અચાનક વર્તનથી એલીનર ચક્રિત થઈ મઠ. તેને હાથ ખેંચી લેવાની શુદ્ધી ન રહી. પ્રિન્સને મન

ઝીનું સતીત્વ રમવાના રમકડા જેવું હતું. તે એલીનરના મૈનનો ઉધોજ અર્થ સમજ્યો. મૈન સંમતિ લક્ષણ ગણીને તે એલીનરના હાથ પર વારંવાર ચુંચન લેવા લાગ્યો એલીનરની નસોમાં વીજળી આવી. ક્ષણ બર તે અકચનીય આતંદથી વિહ્વળ થઇ ગઇ. બીજા જ પળે તેના ચારિત્ર્યશીલ હૃદયે તેને ચેતાવી. તે એકદમ હાથ ખેંચી લઇ દમામથી બોલી: “પ્રિન્સ ! તમે બૂલી જાઓ છો કે હું કાણ છું ?”

પ્રિન્સની જગ્યાએ કોઇ બીજો સપ્સ હોત તો તે એલીનરના ગંભીર તિરસ્કારથી શરમાઇ જત. પણ ઇંગ્લેન્ડના આ પાટવી કુવરને શરમ સાથે જનવુંજ નહોતું. શરમને એ ઘોળીને પી ગયો હતો રમણીઓને ફસાવવાના પ્રયાસોમાં એ કદિ હતાશ થતો નહિ. સ્ત્રીઓની પહેલી ના-નાનો એ કંઇ ઔરજ અર્થ કરતો. તે એલીનરના તિરસ્કારથી શરમાયો નહિ પણ ઉલટો સતો થઇ બોલ્યો: “સુદરી ! મને ક્ષમા કરો. તમે મને ક્ષમા નહિ કરો ત્યાં સુધી હું ઉઠવાનો નથી.”

“ઠીક આ વિચિત્ર દશાનો અત લાવવા માટે હું તમને માફ કરું છું. તમે જે દુઃખમય વાત કરતા હતા તે હવે લખાવવાની જરૂર નથી.”

“વાર—” પુરશી પર ખેસતો ખેસતો પ્રિન્સ બોલ્યો: “પણ કાઉન્ટેસ ! હું તમારા મનોમુગ્ધકર રૂપ લાવણ્યની પ્રશંસા કરતો હતો તેથી તમે જરા નારાજ કેમ થઇ ગયા ? તમે હાથ ખેંચી શા માટે લીધો ?”

“ભારે ખેંચી ન લઉં ? તમે શા કારણે એમ સમજ્યાં કે હું હાથ ખેંચી નહિ લઉં ?” એલીનરે સામો સવાલ પૂછ્યો પણ પ્રિન્સની માઠી વાતોથી તેનું મન અસ્થિર થવું જતું હતું.

“હું તમારી અમી નજરને લાયક નથી તે હું કયુલ કરું છું. પ્રભુએ તમને અસામાન્ય સુંદરતા બક્ષી છે. તમારી બુધ્ધિ તીક્ષ્ણ

છે. ગુણના પણ તમે ભંડાર છો. તમારા જેવી અદ્વિતિય રમણી સામે હું એક કગાળ પુરૂષ છું.”

“પ્રિન્સ ! તમે મસ્કરી કરો છો ?”

“હું સાચું કહું છું.” પ્રેમભીના સ્વરે પ્રિન્સે જવાબ આપ્યોઃ “મેં તમને રાજસભામાં જોયાં છે, મેં તમને વૃત્ત કરતાં નીહાળ્યાં છે અને આજે તમારા મકાનમાં તમારું સ્વરૂપ જોવાનું સદ્ભાગ્ય મને પ્રાપ્ત થયું છે. રાજભવનમાં યા નૃસ ભવનમાં મણિમુકતાથી તમે જેટલાં ચમકી રહો છો તેના કરતાં પણ આ સાદાં વસ્ત્રોમાં તમે અધિક સુંદર લાગો છો. મારા શબ્દો ખોટી ખુશામતના નથી. હું તમારા ચરણો પર પડી તમારી સેવા કરવા માણું છું પણ રખેને તમે મારો તિરસ્કાર કરી મારી પૂજા ન સ્વીકારો એવા ભયથી સાહસ કરી શકતો નથી.”

મસ્ત નજરે એલીનર તરફ જોઈ પ્રિન્સ આ વાત કરી રહ્યો હતો. પ્રિન્સની જવલત વાસના જોઈ એલીનરના હૃદયનો આવેશ પ્રત્યક્ષ થઈ ગયો. તે મધુર હાસ્ય કરી બોલીઃ “તમે એવો તિરસ્કાર બહારવાનું સાહસ કરી શકતા નથી ?”

“શી રીતે એવું સાહસ કરું ? તમે—તમે—” પ્રિન્સ વધુ ન બોલ્યો. તે તૃપ્તિ નેત્રોએ એલીનરના રૂપ માધુર્યનું પાન કરી રહ્યો.

“પ્રિન્સ ! તમે મારી જે પ્રશંસા કરો છો તે માટે હું તમારી આભારી છું.”

“જ્હાલી ! તો હવે નિરાશ ન કર. હું તારા પર પાગલ થઈ ગયો છું.” કહી પ્રિન્સે એલીનરના ગળામાં હાથ નાખ્યો અને તેને છાતીએ લગાવી ચુંબનોનો વરસાદ વરસાવવા લાગ્યો. એલીનર આ નવીન અભદ્ભૌ મસ્ત થઈ ગઈ. તણે પ્રિન્સના ચુંબનનો જવાબ વાળવા સામાં ચુંબન ન લીધું તેમ પોતાનું મોં પણ ફેરવી ન લીધું. પ્રિન્સના ઓઠ તેના ઓઠ પર ચોંટી રહ્યાં. હવે પ્રિન્સને કંઈ ડર ન રહ્યો. તેનું સાહસ વધ્યું. પણ એટલામાં એલીનર પાછી ભાનમાં આવી હતી. તે એકદમ ઉભી થઈ ગઈ અને બોલીઃ “તમે

એમ સમજી ગયા કે હું તમને વશ થઇ ગઇ છું? નહિ. નહિ. તમારા વતનથી અજાણ થઇ હું જાન ભૂલી ગઈ હતી. જુઓ, હવે પછી મારી સાથે આવી ચાલ ન ચલાવતા—” દમામથી આટલા શબ્દો બોલી કાઉન્ટેસે એક ધંટી વગાડી.

પ્રિન્સ તો આ જોઇને આભો બની ગયો. તેની અભયખીનો પાર રહ્યો નહિ. મ્હો સૂધી અમૃતનો પ્યાસો પોતાને હાથે લઇ જઇને પછી તે ટોળા નાંખનારી રમણી તેને આજ સૂધી મળી નહોતી: “એલીનર! આ તે શું કર્યું?”

“શાંત થાઓ—” એલીનર બોલી ને એ પળે નોકર ધંટીના જવાબમાં અદર આપ્યો: “પ્રિન્સની ગાડી દરવાજા પાસે લાવવાનું કહો.”

“ગાડી તૈયાર છે.” નોકરે જવાબ આપ્યો.

પ્રિન્સને જવા શિવાય ખીજે રસ્તોજ નહોતો. જતી વખતે સલામ કરવાને બહાને તેણે એલીનરને ધીમે સ્વરે કહ્યું: “એલીનર! હમણા તો જાઉં છું પણ યાદ રાખજો કે હવે હું તને મારી બનાવીશ ત્યારેજ જ પીશ.”

“આજે તમે મારું ઘર પાવન કરી મારા પર ઉપકાર કર્યો પ્રિન્સ!” એલીનર મોટે સ્વરે બોલી.

નોકર બારણુ બોલી ઉભો રહ્યો હતો. તેણે કંઈ અનુચિત વાત સાંભળી નહોતી કે કંઈ અનુચિત દેખાવ જોયો નહોતો.

પ્રિન્સ એલીનર તરફ વક્ર નજરે જોતો ચાલ્યો ગયો.

.

.

.

પ્રકરણ ૪૦ મું.

બે ઝરીલી રમણી.

પ્રિય વાંચનાર, પ્રિન્સને શરાબ પીતો છોડી દે. નામદં અમીરની છૂપાઈ અલીનરને દર્દ ભર્યા હૃદયે સડવા દે અને અમારી સાથે છૂપા મુર્ખપાત કરાવનારી મિસીસ લીંડલીના નીચ અડ્ડામાં-ફાર સ્ટ્રીટમાં ચાલ. તને યાદ તો હશે કે બદમાસ દલ્લાલા મિસ બ્રેસ-મવાલી મેગ્સમેનની પત્ની અને પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સની રખાત પોતાની દુકાનમાંની કેરોલાઇન નામની એક ગર્ભવતી રપેનીશ રમણીને આ દાયાના ઘરમાં મૂકી ગઇ હતી. તેણે તે મકાનના એક ઓરડામાં નાનાં નાનાં બચ્ચાંના હાડપિંજરો જોયા હતા અને મિસીસ લીંડલીએ એક દુધભર બાળકનું ગળું દાખી તેની લાશ ટેમ્સ નદીમાં ફેંકી દીધી હતી એ બીના પણ તે જાણતી હતી. કેરોલાઇને પોતાના દગા બાજ આશક પર વેર લેવાની અને બાળ હત્યા કરનારી દાયાને સજા કરાવવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી. બરાબર ત્રણ દિવસ સૂધી તે એજ વિચારમાં નિમગ્ન રહી. જેમ જેમ વિચાર કરતી ગઇ તેમ તેમ તેનો સંકલ્પ દૃઢ થતો ગયો પણ હમણાં તે લાચાર હતી. તે ગર્ભવતી હતી. તેને પ્રસવ થાય અને તે આ ઘરમાંથી છૂટી થાય ત્યાં સૂધી તેનાથી કંઇ થઇ શકે એમ નહોતું. આથી તે પોતાનો મનોભાવ છૂપાવી તે પાર પાડવાની યુક્તિ શોધતી રહી. તેના માબાપ કે સગા બહાલાં નહોતા. બદમાસ મિસીસ બ્રેસની તે આશ્રિતા હતી. લાચારીથી તેને ગર્ભ રહ્યો ત્યારે તે આ ઘરમાં આવી હતી. તે એવી રીતે રહેતી હતી કે તેની મનો-દક્ષાની કોઇને ખબર ન પડી પણ તેને જીવતું બાળક અવતરે તો તેને લીંડલીના કાતિલ હાથોથી ગમે તે ભોગે બચાવી લેવાનો તેણે નિશ્ચય કર્યો હતો.

સાંજ પડી ગઇ હતી. જાહેર વાગવાનો સમય હતો. કેરોલાઇન દિવાનખાનામાં પોતાના જેવીજ રમણીઓ સાથે વાત કરી રહી હતી એવામાં એક દાસી તેને બોલાવવા આવી. તે લીંડલી

થાસે ગમ્મ. ઓરડામાં પગ મૂકતાંજ લીંડલીએ તેને પગથી માથા સુધી તિક્ષણ નજરે જોઇ લીધી. એ જુદી બલતી સાપ જેવી આખો જોઇ યુવતી કપી ઉઠી. પેલી ભયકર રાત પછી જ્યારે જ્યારે તે લીંડલીને જોતી ત્યારે તેને સાક્ષાત યમનાજ દર્શન થતા.

“બેટી ! બારણાં બંધ કર...આહ ! આટલો બધો અવાજ ? બપોર નથી કે ઉપરના ઓરડામાં એક સ્ત્રી બીમાર છે ? આવ, મારી પાસે બેસ. મારે તને એક અગત્યની વાત કહેવાની છે ” મિસીસ લીંડલી ધામે સ્વરે બોલી.

“હાક ” કહી તે ખુરશી પર બેઠી અને જુદીનું મ્હો જોવા લાગી.

“જો દીકરી ! આટલી બધી છોકરીઓ અહિંયા છે પણ તેમાંથી એક કામ માટે મેં તને પસંદ કરી છે.” વ્હાલ બતાવતી ડોશી બોલી : “એ કામ કરવાથી તને પણ આનંદ થશે. તારી બાળુની ઓરડીમાંની યુવતીને હમણાંજ પ્રસવ થયો છે. સારે નસિબે મુઝેલું બચ્યું અવતર્યું છે..” બચ્યું મુઝેલું અવતરવાની તદ્દન જૂડી વાત સાંભળી કેરોલાઇન ચરચરી ગમ્મ. તે પોતાનો મનોભાવ દૂપાવી નાંચી.

“કેમ ? ક્યારે છે કેમ ? તબિયત ખરાબ છે ?”

“નહિ. આ વાત સાંભળી મને મારી દશાની યાદ આવી. મારા પ્રસવના દિવસ પણ નજીક આવ્યા છે—”

“ધીરે, છોકરી, ધીરે ! હિવાલોને પણ કાન હોય છે. ખેડી ના. હિમ્મત રાખ. તને કંઈ થવાનું નથી. મારા જેવી દાયા તને આખા લાંડનમાં શોધી મળવાની નથી. મિસીસ બ્રેસ તને મારે ત્યાં મૂકે ગમ્મ તે તારા સામાજ્યની નિશાની છે. હવે મારી વાત સાંભળી લે તને બપોર હશે કે તારી બાળુની ઓરડીવાળી યુવતી મોટા કુળન કન્યા છે. તેનું નામ તારે જાણવાની જરૂર નથી. તેને એક એવ સખી જોઇએ છે કે જે તેના નામ હામ વિષે કંઈ પૂછપરછ કરે નહિ અને અહિંથી ચાલી ગયા પછી કોઈ જગ્યાએ તે મળી જાય તે

તેના તરફ નજર ધુધાં ન કરે. તું શાંત, ચતુર અને શાણી છે તેથી એ રમણીનું હીસ બહેલાવવા માટે મેં તને પસંદ કરી છે—”

“હું એની સખી થવાને તૈયાર છું.” કેરોલાઈન ખુશી થઈ બોલી.

“હીક તો જા એની પાસે. પણ જોજો, કેમ બીજી સ્ત્રીને આ વાત ના કરતી; નહિ તો એ બલાઓ અદેખાધથી ખારી તારૂં માથું ખાઈ જશે. તારે એકાંતમાંજ એ રમણીને મળવું અને બીજી તરફ ઝાખીને જોવું પણ નહિ.”

“વાર.”

“હીક ત્યારે જા.”

કેરોલાઈન ઉપર ગઈ અને પેલી રમણીની ઓરડીમાં જતાંજ તેને જણાયું કે એક સુંદર, કોમળ, રૂપવતી યુવતી બિઠાના પર પડી હતી.

તેની ઉંમર અઢારેક વર્ષની હશે. તેની આંખો જરા નાની પણ અત્યંત ભૂરી હતી અને ભરમ કાળી બોર હતી. એની આંખો પળે પળે નિરનિરાળા ભાવો વ્યક્ત કરતી હતી. એ ગુસ્સે થતી ત્યારે એનાં નેત્રો ભયંકર થઈ જતા અને જાણે હમણાં અગ્નિ ખરશે એવો ભાસ થતો. એ નેત્રો જ્યારે સ્નેહાળ થતાં ત્યારે કોમળ અને સુમધુર થઈ જતાં. જાણે એ ગુસ્સા જેવી ચીજ જ ન જણતી હોયની તેમ! તેનું નામ ફરનાન્ડા હતું અને તે અર્ધ ઓફ ડેસમરોની ભત્રીજી હતી. આર્થર ઇટન નામનો સખસ તેનું શિયળ બ્રષ્ટ કરી તેને તણ ગયો હતો. એજ ઇટન હમણાં ક્ષય રોગથી મોતને કિનારે જઈ પહોંચ્યો હતો અને હવે મરતી વખતે તે ફરનાન્ડાને પરણવા માગતો હતો તે આપણે અગાઉ જોઈ ગયા છીએ.

ફરનાન્ડાના વાળ ભુરા અને સુંવાળા હતા. એના માથા પર દીવાનો પ્રકાશ પડતો ત્યારે પ્રકાશવાળા વાળ સોનેરી અને આંકીના કાળા જણાતા, તેની ત્વચા ખરફ જેવી સ્વચ્છ હતી. પ્રસવ વૈદનાને લીધે તેના ગાંધો પાંચ વાલી જરા ઉડી ગઈ હતી અને એક એ

જગ્યાએ સ્યામ ડાઘ પડ્યા હતા. પણ એ ડાઘ પણ એના વદનની સુદરતા વધારતા હતા. એના ઝોઢોની રતાશ હજુ કાયમ હતી. એની હંસણી સમી નાજુક ગરદન, પીન પયોધરો અને પાતળી કમર એની યુગ્મસુરતીમાં અજબ વધારો કરતાં હતાં. કેરોલાઇન આ પરમ રૂપવતી રમણીને જોઈ આશ્ચર્યચક્રિત થઈ ઉભી રહી.

“ આવ બહેન ! તારૂં નામ કેરોલાઇન વોલ્ટર્સને ? ” પેલી સુવાવડી રમણીએ રનેહાળ સ્વરે કેરોલાઇનને બોલાવી.

“ હા. ”

“ આવ, મારી પાસે આવ. ”

કેરોલાઇન તેના પલંગ પર જઈ બેઠી. ફરનાન્ડા થોડીક વાર તેના તરફ જોઈ રહી : “તને જોતાંજ તારી સાથે સહીયારૂં બાંધવાનું મને મન થઈ ગયું છે. સખી ! જો આપણે દીલોબન સખીઓ થઈશું તો મારી કોઈપણ વાત તારાથી છૂપી નહિ રહે. આપણે બંને એક બીજાને અત્રે દિલાસા દઈશું. કદાચ તું પણ મારી પેઠે કોઈ બદમાસની દગાબાજનો ભોગ થઈ પડી હશે અને કદાચ તે મારી પેઠેજ તારા આશરે જીવશે. ”

“ હા. બહેન ! હું તેને મારો પ્રભુ સમજતી હતી. પણ હવે ? ”

“ હવે શી ઇચ્છા છે ? નિરાશા કે વેર ? ” ફરનાન્ડાથી બોલાઈ ગયું પણ તરતજ તેણે વાત પલટાવી નાખી : “ બહેન ! પ્રેમાળ રમણીને મ્હોડે વેરની વાત સાંભળી કદાચ તને મારા પર અભાવ આવશે— ”

“ નહિ. નહિ. મારા દીલમાં પણ એવાજ ભાવ પ્રગટ થયા છે. બહાલી ફરનાન્ડા ! આપણે સ્ત્રીઓ પ્રરૂષોને પ્રભુ ગણી પૂજીએ, તેના ચરણ શુભીએ, તે જે હવામાં શ્વાસ લે તેને કુલોનો બગીચો ગણીએ, તે જે સ્થાને બેસે તેને તીર્થસ્થલ માની લઈએ; અને છતાં આપણા એવા પ્રગાઠ પ્રેમનો બદલો શો મળે છે ? બચકર,

નિર્દય, હૃદયહીન ત્યાગ !—” કેરોલાઇન બોલી. તેનો સ્પેનીશ સ્વભાવ ઉઘ્ર થઇ આવ્યો. ફરનાન્ડોનો સ્વભાવ પણ તેના જેવોજ હતો.

“કેરોલાઇન ! તારો સ્વભાવ મને બહુજ ગમે છે. હું વેર લેવા તત્પર થઇ છું અને મારી મનોકામના થોડીક સિધ્ધ પણ થઇ છે. તારું ને મારું દીલ એક થઇ જશે પછી તને પણ હું મારી પેઠે વેર લેતા શીખવીશ.”

“બહેન ! તમારી સાથે દોસ્તી થવાથી હું મારી જાતને ધન્ય સમજું છું. હવે વાત જવા દો. દાદર પર કોઇનો અવાજ સંભળાય છે.”

બંને તરત ચૂપ થઇ ગઇ. ફરનાન્ડો પલંગ પર શાંત બાવે પડી રહી. બે ચાર પગમા મીસીસ લીંડલી ત્યાં આવી બોલી: “કેરોલાઇન ! હવે તું જા. જો આ બાઇને તારો સહવાસ ગમ્યો હોય તો કાલે એની પાસે પાછી આવજો.”

“મને આ છોડરી ગમે છે. એનેજ મારી પાસે મોકલજો. કેરોલાઇન ! આવજો હો બહેન !—” કહી તે બીછાનામાં બેઠી થઇ અને કેરોલાઇનને નજીક બોલાવી તેને ચુંબન લઇ વિદાય કરી.

“ડેસમ્પરોનાં કાઉન્ટેસ તમને મળવા આવ્યા છે.” તે ગયા પછી લીંડલી ધીમેથી બોલી.

“વારૂ. આવવા દો.” જવાબ મળ્યો.

“મારે એક વાત તમને કહેવાની છે.”

“શી ?”

“કાઉન્ટેસ સાથે એક યુવાન પણ છે અને તેને જોતાંજ હું સમજી ગઇ છું કે તે તમારો...”

“બસ. બસ. તમે તેને જોયો ?”

“હા ”

“કેમ ઝેરની અસર ખરાબર થઇ છે ને ?”

“હા. ધીમે બોલો. તે કાઉન્ટેસની સાથે છે એ વાત તમને કહેવાની મને મના થઈ છે માટે કાઉન્ટેસ સાથે વાત કરતાં સભાળજો. બીજું તમારો આશક તમારી સમક્ષ રહે કકળે ને તેથી તમારૂં દીલ પીગળે તો પણ પેલી વાત પ્રગટ ન કરતા.

“વાર. તું શીકર ન કર. હવે મારું હૃદય પથર જેવું થઈ ગયું છે.”

“તે હું સારી પેઠે જાણું છું તેથી તો મેં તમને ઝેર મેળવવામાં મદદ કરી હતી. બીજી એ કે કાઉન્ટેસને એમ કહેજો કે તમને મુએશો છોકરો આવ્યો હતો અને તેને બીજે દિને લેમ્પે-થના કબ્રસ્તાનમાં દફનાવી દીધો હતો.”

“હીક.”

“હવે હું જાઉં છું. વિલંબ થશે તો કાઉન્ટેસને શક બશે.”

તે બદમાસ દાયા ગઈ અને થોડીવારમાં ફરનાન્ડાના ઓરડામાં કાઉન્ટેસ એક ડેસબરો આવી પહોંચી.

પ્રકરણ ૪૧ મું.

ઝેરના ઉતાર.

એલીનર ફરનાન્ડાને મળવા ગઇ ત્યારે તેની સાથે આર્થર ઉપર ગયો ન્હોતો. એલીનર આ એકવારના દગબાજ અને હાલમાં પશ્ચાત્તાપની મંગામા રનાન કરના આશક તથા તેની ઝેરીલી માશૂક વચ્ચે સધી કરાવવા માગતી હતી. હવે વાંચનારની ખાત્રી થઇ ગઇ હશે કે કેરોલાઇનની સખી ફરનાન્ડા અર્લ ઓફ ડેસમોરની ભત્રીજી હતી અને તે આર્થરથી રહેલો ગર્ભ છૂપાવવા દાવાના ઘરમાં આવી રહી હતી.

નીચેના ઓરડામાં આર્થર બેઠો બેઠો વિચાર કરી રહ્યો હતો. તેનાથી થોડે દુર સમડી પાસે બેસી પેલી બદમાસ બલા લીડલી પોતાની પાળેલી બીલાડીના શરીર પર હાથ ફેરવી રહી હતી. એક વાર તેણે આડી નજરે આર્થરને જોયો તો તેને બચ્ચાણું કે તેને ટીકા ટીકાને જોઇ રહ્યો છે તે ડરી ગઇ. તેનું લોહી ઠંડું થઇ ગયું. આર્થર તેના પાપી હૃદયનો તાગ કાઢી રહ્યો હતો એમ તેને લાગવાથી એ પિશ્ચાચીનીનાં ગાત્ર શીથીલ થઇ ગયાં. પણ તેનો એ ભ્રમ હતો. આર્થર કુતુહલ વશ થઇ એ ડોશીનો બેડોળ ચહેરો જોઇ રહ્યો હતો.

“મિસીસ લીડલી ! એને મુએલું બાળક અવતર્યું હતું ?” મ્હોં બંધ કરી બેસી રહેવાનું ન ગમવાથી આર્થરે પૂછ્યું.

“હા. સાહેબ ! તે માટે શોક કરવો નકામો છે.” ડોશીએ જવાબ આપ્યો.

“પ્રસવ વખતે ફરનાન્ડાને ભારી દુઃખ થયું હતું ?”

“ધીમે બોલો-સાહેબ ! ધીમે બોલો-” પોતાના સ્વભાવ અનુસાર ઓઠ પર આગળી મૂકી ડોશીએ ચેતવણી આપી.

“ ધીમે બોલો સાહેબ ! દીવાલોને પણ કાન હોય છે. હાં ! તમે પ્રસવ વેદનાની વાત પૂછતા હતા ? હા-એને બહુ વેદના થઇ હતી.

સારે નસિએ તે દિવસે ટેમ્સ નદીમાં ભારે ભરતી આવી હતી, વંટો-
ળીઓ તોફાને ચઢ્યો હતો તેથી પવનના સુસવાટામાં એની ચીસે
કોઇના સાંભળવામાં આવી નહોતી.”

આર્ચર ઇટન માટે પોતાની માશૂકની વેદનાતું આટલું ખ્યાન
પૂરતું હતું. તે કંપી ઉઠ્યો. તેનેજ લીધે ફરનાન્ડાને આટલું કષ્ટ
વેઠલું પડ્યું હતું. થોડીવાર બંને મૌન બેસી રહ્યા. તેની સામે
બેઠેલી પાપી દાયાને જોઇ તેને કંઇ કંઇ વિચાર આવવા લાગ્યા. આ
બદમાસ બલા કેવા કેવા અમીરી કુંટુબોના બચંકર બેઠો જાણતી
હશે ? આ સવાલે તેનું માથું ચમકાવી નાખ્યું.

“અર્ધને તમારા ધરની શી રીતે ખપ્પર પડી ?” આર્ચરે પૂછ્યું.

“એ વાત હું કહી શકતી નથી. મોટા માણસોને મારાપર
વિશ્વાસ છે અને તેમની કૃપાથી મારું ગરીબનું ગુજરાન ચાલે છે.”
લીંડલીએ જવાબ આપ્યો.

“મારે એ સવાલ પૂછવાની જરૂર નહોતી. માફ કરજો.”

“કંઇ શીકર નહિ સાહેબ ! તમારે ચિંતા કરવાની જરાપણ
જરૂર નથી. આવી વાત હું કોઇને કહેવા જતી નથી.” કહી તે
હસવા ગઇ પણ હસી શકી નહિ. લીંડલીના મોહપર હાસ્ય ફરકે એ
સહજ વાત નહોતી.

થોડીક પળ પુનઃ મૌન છવાયું. દરેક મિનિટ પછી એક દાઢએ
આવી ગુપચુપ લીંડલીને એક સ્ત્રીની પ્રસવ વેદનાની વાત કરી અને
લીંડલી તરત આર્ચરની મારી ચાલી ત્યાંથી ચાલી ગઇ.

આર્ચર એકલો પડ્યો. ફરનાન્ડા પાસે એલીનર નકામે સમય
ગૂમાવવા ગઇ છે એમ તેને લાગ્યું તે અનિમિષ આ દાયાનો ઓરડો
જેવા લાગ્યો. ધીમે ધીમે લેમ્પ બળતો હતો. પ્રકાશ બહુ ઝાંખો
હતો. ઇટન આ સ્થળે બેસી બેસીને કંટાળી ગયો. તે ઉભો થયો
અને ઓરડામાં લટકાવેલી નામીયા ડોક્ટરોની છબીઓ જોતો જોતો
એક દીવાલમાંના એક ટાકા પાસે ગયો તેમાં એક મોટું બાઇબલ

પડ્યું હતું અને ધાત્રીવિદ્યા તથા જડીભુદ્રીના પ્રયોગોની જૂની ચોપડીઓ હતી. આ ટાંકાને લીંડલી હાથેશાં આવી મારી રાખતી અને આવી પોતાની પાસેજ રાખતી. આ વખતે કળની અંદરજ આવી રહી ગઇ હતી. તે એક પુસ્તક વાંચતી બેઠી હતી. એવામાંજ ડેસબરોની કાઉન્ટેસ આવી પુગવાથી આવી કળમાં રહી જવા પામી હતી. આર્થરે દીઘ બહેલાવવા માટે ટાંકામાંથી એક ચોપડી કાઢી. તે ખોલવા જતાં એક જરી પુરાણો કાગળ જમીન પર પડી ગયો. આર્થરે તે તરત ઉપાડી લીધો અને તે પરના અક્ષરો વાંચ્યા: “વારસોનો મિત્ર.” તે અજબ થયો. લેમ્પ પાસે જઈ તેણે એ કાગળ વાંચી બેઠો. તેમાં કોઇ દવાની બનાવટ લખી હતી પણ કયા રોગની દવા હતી તે તે સમજી શક્યો નહિ. લાચારીથી તે એ કાગળ પેલી ચોપડીમાં પાછો મૂકવા જતો હતો એવામાં એક બીજો એવોજ કાગળ નીકળી પડ્યો. તેના પર “વારસોના મિત્રનો ઉતાર” એવા શબ્દો લખ્યા હતા. “ઉતાર” શબ્દે તેને બડકાવી મૂક્યો. તેનું શરીર કંપી ઉઠ્યું. આ દાયા દાયાના ધંધા ઉપરાંત કોઇ ભયંકર ધંધો કંઈ છે એવી તેને શંકા થઇ. તેને લાગ્યું કે પહેલી દવા કોઇ જાતનું ઘેર છે અને બીજી તેનો ઉતાર છે, તેણે જલદીથી બન્ને દવાઓની બનાવટ એક કાગળ પર લખી લીધી અને પેલા જૂના કાગળો ચોપડીમાં મૂકી, ચોપડી ટાંકામાં મૂકી દીધી. આર્થર ખુરશી પર બેસી ગયો અને બીજીજ મિનિટે લીંડલી પાછી આવી. આવતાંવાર તેની નજર ટાંકા પર ગઇ. ટાંકામાં આવી પડેલી જોઈ તેનું મ્હોં ઉતરી ગયું. આર્થરનો શક પ્રબળ થયો. લીંડલીને આર્થર કંઈ બેદ જાણી ગયો છે એવી શંકા ઉપજી હતી પણ તેની આત મુદ્દા જોઇ તે ખુરશી પર બેસી ગઇ. આર્થરને લાગ્યું કે પેલી દવાઓમાં કંઈ ભયંકર બેદ છે.

થોડીવારમાં એલીનર આવી ને તેને જોઇ લીંડલી ખંદાર ચાલી ગઇ. દાર બધ થયા પછી એલીનરે કહ્યું: “ફરનાન્ડા તમને મળવા માગે છે પણ તેને લગ્ન માટે તૈયાર કરવાનું કામ મુશ્કેલ લાગે છે. હું એક કલાક તર્કવિતર્ક કરી આવી પણ એ માનતી નથી. તમે એને મળી તો આવો.”

“હું એકલો જાઉં ?”

“હા. ચાલો, હું તમને તેની ઝોરડી સૂંધી મૂકી જાઉં.”

ખન્ને ઉપર ગયાં અને એક મિનિટમા આર્થર ફરનાન્ડાની નજર સામે જઈ ઉભો.

ફરનાન્ડા ગરમ કપડાં વીંટાળી તકીયાને અઢેલી પલંગપર પડી હતી. તેની આંખો લાલ ઘૂમ થઈ ગઈ હતી. તેમાં અગ્નિ ભભુકતો હતો. એક હાથ માથાપર રાખી તે વાળ પકડી બેઠી હતી. જાણે ઉદ્વિગ્ન હૃદયને સ્થિર કરવાની કોશિષ કરતી હોયતી તેમ ! પીજે હાથ પલંગપર પડ્યો હતો. તેની છાતી ઉંચીનીચી થતી હતી અને તે પરથી તેના દીલમાં ભયંકર તોફાન ચાલતું હતું એવી પ્રતિતી થતી હતી.

ખંનેની આખો મળી. ઇટન થાકી ગયો હતો. ફરનાન્ડાનો લયાનક દેખાવ જોઈ તે કંપી ગયો. વગર કહે ખુરશીપર બેસી જઈ તે તૂટ્યા અવાજે બોલ્યો: “ફરનાન્ડા ! આખર આપણે મળ્યા...”

“હા. આટલે દિવસે મળ્યા તો ખરા—” ધીમા પણ ગુસ્સાભર્યા અવાજે ફરનાન્ડા બોલી. આજ પ્યારી માથૂકનો મધુર સ્વર એકવાર આર્થર ઇટનને પાગલ કરી નાખતો હતો. પણ આજે એ સ્વરમાં તે માધુર્ય નહોતું એ આંખોમાં તે પ્રજળ સ્નેહ-ભરી મસ્તી નહોતી. એ દીલમાં પેલી મીડી મહોબતની લહરી નહોતી આજે ફરનાન્ડા વિકરાળ, હૃદયહીન, અંડિત અને ગમ્મત હતી. મળ્યાં તો ખરા પણ કંઈ જગ્યાએ ? કેવી સ્થિતિમાં ? તે જુઓ ? એકવાર આ ઝોરડી પર નજર કરો અને પછી કહો કે એ મારે રહેવા લાયક છે ? કેવા ભયંકર ઘરમાં મારે રહેવું પડે છે તેનો ખ્યાલ કરો અને કંપિ ઉઠો. આવા પાપી અડ્ડાની હસ્તીની મને કદિ ખપ્પર હતી ? આ મકાનમાં મારે આવવું પડશે એવું સ્વપ્નુંય મને આવ્યું હતું ? પુરૂષોની કામ વાસના અને હૃદયહીન નીચતાનો ભોગ થનારી હૃદયભાગિનીઓના પાપ ટેમ્સના ઉંડા જળમાં ઘટી દેનાર આ સ્થાન છે ! આ ઘરની માલીકણીની સુરત જોઈને ? કેતા સુંદર બાઈ છે !...બોલો, કોને પાપે, કોના દોષથી મારે આ પતીત મકાનમાં આવું પડ્યું ?”

આર્થરના મ્હોમાંથી એક શબ્દ પણ ન નીકળ્યો. ફરનાન્ડાનો એકે એક ખોલ તેની છાતી વીધી નાખતો હતો. તેની માથુક તેના પર આજે ભયંકર જવાલામુખીનો લાવા રસ ફેટી રહી હતી. તેની ઉચ્ચમુર્તિ જોઇ આર્થરનું જીભ ચરચરી ગયું હતું.

“કેમ ? ખોલતા કેમ નથી ? અહિં શા માટે આવ્યા છો ? મારી આવી દુર્દશા જોઇ તમારી આંખો ટાઢી કરવા આવ્યા છો ? તમેજ મને અનત-અગાધ પ્રેમનાં વચન આપ્યાં હતાં ને ? એ પ્રેમની પરાકાષ્ઠા બતાવવા આજે અત્રે પધાર્યા છો ? માફ દુઃખ જોઇ સુખી થવાને અત્રે આવવાની તમે તકલીફ ઉઠાવી છે ? જો એવાજ હેતુથી પધાર્યા હો તો તમારી મનોકામના સફળ થઇ છે જેના એક મીઠા ખોલને માટે તમે ટળવળતા હતા, જેના રનેહ વિના તમને એક વાર સંસાર ખારો લાગતો હતો તે આજ ફરનાન્ડા છે. એની કમનસીબી જુઓ અને તમારૂં કલેજું શાંત કરો.”

ફરનાન્ડાની મર્મદાહક-હૃદય વિદારક વાત સાંભળી આર્થર ગભરાઇ ગયો. તેની માથુકના ખોલ તેને તીરની પેઠે ભેદી રહ્યા હતા. તે જેમ તેમ બોલ્યો : “ફરનાન્ડા ! મને આવા તીવ્ર વચન બાણો મારી તારે પાગલ કરી નાખવો છે ? તારા દીલમાં દયાનો અંશ પણ નથી ? શું મારા પર હવે તલમાત્ર ભાવ નથી રહ્યો ? ફરનાન્ડા ! એકવાર મને પૂરી રીતે જોઈ લે. હું કેવો હતો ને કેવો થઇ ગયો છું. હું કાઠ ભેદી, અસાધ્ય રોગનો ભોગ થઇ પડ્યો છું. કાઠ આ રોગ પીછાની શક્તિ નથી. જે દિન જાય છે તેમાં મોત કદમ ભરતું નજીક આવે છે. હું પાંચ છ મહિનાથી વધુવાર આ દુનિયામાં રહેવાનો નથી. તેથી હું મારા પાપનું પ્રાયશ્ચીત કરવા-તારી મારી ચાહવા આવ્યો છું. મારાથી શું થઇ શકે ? કાઉન્ટેસે તને કહ્યું હશે...”

“હા. કાઉન્ટેસ કહેતાં હતાં કે તમે મારી સાથે લગ્ન કરવા માગો છો. એ બિચારી બલી બાઇએ મને સમજવવાની ધણી કોશિષ કરી પણ હું સાબળું ત્યારે ને ? વધાતા પણ મને સમજાવી શકવાનો નથો આખર કાઉન્ટેસે એકવાર તમને મળવાનું મને કહ્યું.

પ્રથમ તો મેં સાફ ના પાડી પણ પછી વિચાર આવ્યો કે જો તો ખરી ! તમારે માટે જે વાત મેં સાંભળી છે તે સાચી છે કે જૂઠી તેની ખાત્રી તો કરી લઉં—”

આ શબ્દો સાંભળી આર્થરે સ્તબ્ધ થઈ ગયો. તેના વદનપરના ભાવ બદલાઈ ગયા: “તું મારી અસાધ્ય બીમારી જોઈ રાજી થાય છે ?”

“તમારે ખરી વાત જાણવી છે ?” અત્યંત નિરસ્કારથી ઇટન સામે જોઈ તેની માગૂક બોલી.

“નહિ. નહિ. મારે કંઈ સાંભળવું નથી. હું ચાલ્યો જઈ છું. મેં અહિં આવવામાંજ ભુલ કરી. તું મને ધિક્કારે છે, એ હું નહોતો જાણતો. ફરનાન્ડા ! હું જઈ છું.” ફરનાન્ડાની વિકરાળ મૂર્તિ જોઈ આર્થરે જવા તૈયાર થયો.

“સખુર, કયા જગ્યાએ ? આવી રીતે છોડીને તમે નહિ જઈ શકો.” કેલ્થ અને સત્તાભર્યા અવાજે ફરનાન્ડા બોલી. આર્થરે ઉભો રહી ગયો અને બીજી પળે લથડતે પગે ખુરશીપર બેસી ગયો: “સાંભળો આર્થર ! તમે મારા હૃદયકુસુમને છુદી છુંદીને કરમાવી નાખ્યું છે. એકવાર તેમાંથી સ્વર્ગીય પ્રેમની સુગંધ આવતી હતી. મેં નિઃશંક એ પ્રેમમય હૃદય તમને સમર્પી દીધું હતું અને તમે મારાપર અસીમ પ્રેમ રાખવાની પ્રતિજ્ઞા કરી હતી. હું તમારાપર યાગલ થઈ ગઈ—સંજોગે અનુકૂળ જોઈ તમે વાસનાના ભૂખ્યા થયા અને મેં તમારા વચનપર વિશ્વાસ રાખી મારી લાખ રૂપીઆની લાજ તમને સોંપી દીધી. હું પોતે પણ સંસાર મુખ માટે ઉન્મત્ત થઈ ગઈ હતી પણ સ્ત્રીઓ કદિ પુરૂષોને ફસાવતો નથી. પુરૂષજ સ્ત્રીનું સત્યાનાશ વાળી નાખે છે જ્યારે હું તમારી થઈ ચૂકી, જ્યારે તમારી તુલ્ય વાસના પૂરી થઈ ગઈ ત્યારે તમે મારી ખામીઓ શોધવા લાગ્યા અને મને ચંચળ મનની કહી ઉઠાવવા લાગ્યા. પણ તમને ખબર છે કે જ્યારે મને મારી ભૂલ સમજતી ત્યારે આંસુઓનો વરસાદ વરસાવીને હું તમારી માથે માગતી હતી. હા, કેલ્થવાર નજીવી

બાપતમાં મેં તમને ચીઢવ્યા હશે. પણ એજ વખતે જો કોઇ તમારું અપમાન કરત તો હું તેનું ગળું દાખી દેત ! આનું હૃદય ક્યારી નાખવા જેવું હતું ? આ દુનિયામાં સમ્પૂર્ણ નિર્દોષ કોણ છે ? તમે મારા સતીત્વનો નાશ કયો-મારે માથે કલંકનું ટીલું કર્યું અને હવે તમે મારી ભૂલો શોધો છો ? મારી નજીવી ભૂલો મારા પ્રગાઠ પ્રેમ આગળ તુચ્છ નહોતી ? તમે પુરૂષો સમજો છો કે સ્ત્રીનો પવિત્ર પ્રેમ પુરૂષોનું રમવાનું રમકડું છે. અને એકવાર પોતાની નીચ વાસના તૃપ્ત થયા પછી તેને લાતથી ચઘદી નાખે છે. બિચારી સ્ત્રીઓ વેર લઇ શકતી નથી તેથી તમે લોકો ફાટી ગયા છો. પુરૂષોના દગાનો ભોગ બનતી સ્ત્રીઓ એકાંતમાં આંસુ સારી સારીને અંતે મરી જાય છે. તે દુઃખથી કરમાઇ જાય છે પણ પોતાના આશક પર વેર લેવાનો ખ્યાલ કરતી નથી. પણ મને એવી ન સમજતા. હું એમ સહેલાઇથી માની જનારી સ્ત્રી નથી...” તે થાકથી થોડીવાર થોભી અને પાછી બોલવા લાગી: “એકવાર હું તમારી પત્ની થવાને કાલા-વાલા કરતી હતી. તમારા છત્રને સ્વર્ગીય સુખ સમજતી હતી પણ હવે ? હવે તમને હું મારા દુરમન સમજું છું. તમારી આ ભયંકર ખીમારી જોઇ મને આનંદ થાય છે. તમે કપરમાં જશો તે દિને હું ઉત્સવ ઉજવીશ. જાઓ ! તમારૂં કાળું મ્હો અને ફરીથી ન બતાવતા...”

આ કડોર શબ્દોએ રોગી આર્થરને હતાશ કરી નાખ્યો. તે રોગથી નબળો પડી ગયો હતો આ કુર શબ્દો તે સાંભળી શક્યો નહિ. આથી તે બેભાન થઇ ગયો અને અચેત જોડે જમીન પર તૂટી પડ્યો ફરનાન્ડા ગભરાઇ. તેણે આર્થરના ઠંડા શરીર પર હાથ સુક્યો અને તેણે ચીસ પાડી. આર્થર મરી ગયો હોય એમ તેને લાગ્યું. તેણે ગભરાટમાં ઘડી વગાડી અને એક સ્ત્રીને પ્રસવ કરાવવા બાબુના ઓરડામાં આવેલી મીસીસ લીડલી સફાળી દોડી આવી.

“શું છે ?”

“આ જોને !—”

મીસીસ લીડલીએ આર્થરને તપાસ્યો અને તરત તેને શુદ્ધીમાં લાવવા માટે તેના મ્હો પર કોલોવોટર છાંટ્યું પણ તેની ખીલકુલ

અસર થઇ નહિ. ફરનાન્ડા પણ તેને સાવધ કરવાની કોશિષ કરવા લાગી.

“એ આવી રીતેજ અચાનક મરી જશે. મને લાગે છે કે એ મરીજ ગયો છે—” મિસીસ લીડલી વધુ ઉપચાર કરતી બોલી.

“નહિ. નહિ. હજી હું એને મરવા દેવા માગતી નથી. મારું વેર હજી વળ્યું નથી.” ફરનાન્ડા બોલી.

“જો એને જીવાડવો હોય તો એને “વારસોના મિત્રના ઉતાર” ના થોડાંક ટીપાં આપવા પડશે.”

“હાલે જ. એ ઝેરનો ઉતાર લઇ આવ.” ફરનાન્ડા બોલી. આ પછે તે અસાર સુધી લેવાયલા ઉપચારથી જરાક શુદ્ધિમાં આવ્યો હતો તેથી તેને કાને ઉતાર સ્ખન્ધ સાંભળતાજ તે ચોકચો અને જાણી જોઇને આખ મીચી પડી રહ્યો. એ ત્રણ પળમાં મિસીસ લીડલી દવા લઇ આવી પુગી. અને તેણે આર્થરના મ્હોમાં ત્રણચાર ટીપાં દવા નાખી. આર્થરમાં અચાનક વીજળી જેવી અસર થઇ. તે મનમાં સમજી ગયો કે તેને કોઇ ઝેરના ઉતારની દવા આપવામાં આવી છે. આ દવાને તેના ખીસામાની દવાની સાથેજ સળધ હશે એમ તેને લાગ્યું પણ અત્યારે તે જાણે કાંઇ જાણતોજ ન હોય તેમ થોડીકવાર ચૂપ પડી રહ્યો અને પછી દવાની અસરથી શુદ્ધિમાં આવ્યો હોય તેમ તેણે આખો ઉઘાડી.

થોડીક મિનિટમાં તે પૂર શુદ્ધિમાં આવ્યો અને ફરનાન્ડા તરફ એક વિચિત્ર નજર નાખી બહાર ચાલ્યો ગયો.

ઓનરેબલ આર્થર ઇટન-ફરનાન્ડાનો આશક અને લોર્ડ માર્ચ-મોંટનો એકનો એક પુત્ર હોવાને સ્કવેરમાંના પોતાના આલીશાન મહેલમાં જઇ બદમાસ દાયા લીડલીના મકાનમાં બનેલા બનાવ વિષે વિચાર કરવા લાગ્યો. તેણે ફરનાન્ડા તથા લીડલીની વચ્ચે “ઝેરના ઉતાર” વિષે કંઈક વાત સાંભળી હતી. તેને દવા પાવામાં આવી હતી એપરંથી તેણે કલ્પના કરી કે તેને “ઝેરનો ઉતાર” આપવામાં આવ્યો

હોતો એટલે તેને જરૂર એર આપવામાં આવ્યું હશે. ફરનાન્ડાના એરીક્સ સ્વભાવથી તે માહિતગાર હતો. વળી લીડલીના ઘરમાંથી તેણે પેલા પુસ્તકમાંથી બે દવાઓ લખી લીધી હતી તે પણ બેદીજ નજીવતી હતી. જો ખરેખર તેને એર આપવામાં આવ્યું હોય તો તે કોણે આપ્યું હશે ? ફરનાન્ડા તો દાયાના ઘરમાં છૂપી રીતે સૂવાવડ કરવા ગઇ હતી. લીડલી આર્થરને ઘેર કદિ આવી ન હતી આર્થરને પોતાના મુખ્ય નોકર વીલીઅમ ડડલી પર શક ગયો તે નોકર ઘણા જૂનો હતો. તેનો સ્વભાવ પણ ઉમદા નજીવતો હતો. આર્થરની બેદી બીભારીની વેદના જોઈ તે ઘણીવાર રડી પડ્યો હતો. શુ એ જૂના અને વફાદાર માણસે એર આપ્યું હશે ? રાતે અગીઆર વાગે વીલીઅમ ડડલી આવ્યો. તેણે પલગપર બીછાતું તૈયાર કર્યું અને હંમેશના ધારા પ્રમાણે એક પુસ્તક, એક પ્યાલુ અને પાણીનો કૂળો મૂકી તે ચાલ્યો ગયો. આર્થરે તેના મહેરા પર આજે ખારીક લક્ષ આપ્યું પણ નીલીઅમ ડડલીના વદનપરથી તેને કંઈ નજીવું નહિ. આર્થર રાતે ખૂબ પાણી પીતો હતો. કોઈ કોઈવાર તે આખો કૂળો ખાલી કરતો. તેણે મિસીસ લીડલીને ત્યાં પીધેલી દવાનો રંગ જોયો નહોતો પણ તેનો કંઈ સ્વાદ નહોતો એટલી તેને યાદ હતી. જો એ દવાનો કંઈ રંગ પણ ન હોય તો સહેલાઈથી તે પાણીમાં બેળવી તેને આપી શકાય એમ હતું એમ લાગવાથી તેણે રાતે પાણી પીધું નહિ. સહવારે ઉઠતાં વાર તેણે પાણી પીધું છે એમ બતાવવા મારે પ્યાલામાં થોડુંક પાણી ભરી મૂક્યું અને કુળમાંના પાણીમાંથી એક ગાટલી ભરી તે કચ્છાટના ખાનામાં છૂપાવી દીધી.

આર્થરે પોતાનો સદેહ દૂર કરવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો. આથી તે તરતજ કપડાં પહેરી ડોક્ટર એડ્ડર્ડ પાસે ગયો. ડોક્ટર એડ્ડર્ડ તેના ભયંકર રોમથી વાકેફ હતો. આર્થરે મિસીસ લીડલીના પુસ્તકમાંથી ઉતારી લીધેલી બે દવાઓ ડોક્ટરને બતાવી અને ડોક્ટર એ રાસાયનીક દવાની બનાવટો જોઈ તાજુબ થઇ ગયો. તેણે આર્થરને ખાત્રી આપી કે એ દવાઓમાં એક કાલિસ એર ને બીજી તેના ઉતાર છે. આર્થરે તેને “એરના ઉતાર” વાળી દવા બનાવી આપવાની

અરજ કરી. ડોક્ટરે તે ક્યુલ ક્યુલ અને આર્થર અચાનક મળી ગયલી
આ દેવી દવા માટે પરમાત્માનો આભાર માનતો ઘેર આવ્યો. તેણે
કુળમાંનું પાણી રાતે પીધું ન હતું અને ગાંઠ કાઢે મીસીસ લીંડલીએ
તેને ઝેરના ઉતારની દવા તેની બેભાની ટાળવા માટે આપી હતી તેથી
આર્થરની તબિયત આજે હંમેશ કરતાં જરા સારી જણાતી હતી.
તેના અંતરાત્માની ખાત્રી થઈ ગઈ હતી કે ડોક્ટર બ્રેડફીડ તેને ઝેરના
ઉતારની દવા બનાવી આપશે તે પીવાથી તે જરૂર મોતના પંજામાંથી
બચી જશે.

પ્રકરણ ૪૨ મું.

પ્રિન્સની પત્ની કે રખાત ?

રહવારે અગિયાર વાગવા આવ્યા હતા. પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સ કાર્લટન હાઉસના એક ભવ્ય દિવાનમાં એક સુદરી સાથે નારતો લેતો બેઠો હતો. પ્રિન્સની સખી અત્યંત સુદર હતી. તેની ચામડી સંજે મરમર સાથે સ્પર્શ કરી રહી હતી. તેનું સ્વરૂપ એવું હતું કે કોઈ ચિત્રકાર તેની આબેહુલ છબી ચીતરી શકતો નહિ. એના ગોરા ગોરા ગાલ પર ગુલાબી રંગત છાંય રહી હતી. તેનાં વાળ લુરા હતા અને તે પર સૂર્ય કિરણ પડતાં જાણે સોનેરી વાળ હોયતી એવા લાગતા. તેના વાળ કર્લીંગ હતા. પ્રિન્સના રાજા સોળમા પુષ્પના સમયથી કર્લીંગ વાળની ફેશન પડી હતી કેમકે લુધ એવા વાળ પર મુઝ થઈ જતો હતો. તેનાં તેજસ્વી નીલાં નેત્રોમાં જ્યવંત પ્રેમ અને કોમળતા ઝળકી રહ્યા હતા પણ કોઈ કોઈ વાર તેમાંથી તીવ્ર જ્યોતિ પણ નીકળતી અને એવી ગુસ્સા ભરી આંખો જોનારના દીલને તાબે કરી લેતી. એની સ્નેહાળ આંખો હંમેશાં હસ્યા કરતી અને પ્રિયતમ સાથે આખો મીઠાવતાં તેની મસ્તી ઔર મનોહર થઈ જતી. તેનું નાક પાતળું અને સુડોળ હતું. ઓઠ પાતળા અને મિંચાફળ જેવા ભાલ હતા. દાંત મોતીને શરમાવે એવા હતા. આથી તેનું વદન અત્યંત મોહક લાગતું હતું. તે બહુ લાંબી નહોતી તેમ ટુંકી પણ નહોતી. સામાન્ય સ્ત્રી જેવું તેનું કદ હતું. પ્રૌઢ વય થવા છતાં તેની યુવાની અને સુંદરતા કરમાઈ ગઈ નહોતી. તેની ખુલ્લી આંધી, અધખુલા પીન પરોધરો, હંસણી જેવી નાજુક ગરદન અને એના માંસલ દેહની મોહકતા કામીઓના દીલને તકડાવવાને શક્તિવાન હતાં.

પ્રિન્સની આ જ્હાલી રખાતનું નામ મિસીસ ફીટ્ઝ હર્બર્ટ હતું. તેની ઉંમર ઓગણત્રીસ વર્ષની હતી. પ્રિન્સના શયનગૃહમાં આવવા પહેલાં તે બે વાર લગ્નના બળરંમાં જઈ આવી હતી. પણ હજી સુધી તેને સસતીથી વેળ લીગી નહોતી. તે રોમન કેથોલીક પંથની હતી. આ પંથપર તેને અંધ

અધેશ હતી. હંમેશાં તે મોજમજાહ અને અયશઆરામમાં પડી રહેતી. તેનું ચારિત્ર્ય સારું નહોતું એ બીના મારકિવસ ઓફ બેલો દ્વારા પ્રકાશમાં આવી ગઈ હતી.

એ પ્રિન્સ સાથે હાલમાં ખુલ્લી રીતે કાલંટન હાઉસમાં રહેતી હતી. સાંજ તે પોતાના મિત્રોને મિજબાની આપતી અને ડીનર યા નાયની પાર્ટીમાં ‘ધરવાળી’ બની બેસતી. તે પ્રિન્સની પત્ની જેવોજ દરજ્જો ભોગવતી હતી. ફક્ત નામ ભેટી વખતેજ પ્રિન્સ તેને એને નામે બોલાવતો હતા.

પ્રિન્સ તેની સાથે નાસ્તો લેવા બેઠો હતો. બન્નેના મ્હોપરની ઉદાસિનતાથી જણાતું હતું કે મીયાં બીબીમાં કંઈક ઝઘડો થયો હતો આથી બન્નેની ખટપટ કોઈ સાબળા ન શકે તે માટે બધાં દાસદાસીઓને બહાર કાઢી ચૂકવામાં આવ્યા હતા.

“મહારાજની એવી મરજી છે એવી તમને ક્યારે ખબર પડી?” થોડીકવાર પછી પ્રિન્સની માથૂંકે પૂછ્યું.

“કાલે રાતે—” પ્રિન્સે જવાબ આપ્યો. “કાલે અહીં અને કાઉન્ટેસ ઓફ ડેસબરો લંડનમાં આવવાથી હું તેમને મળવા ગયો હતો ત્યાંથી પાછા ફરતાં એક મિત્રે મને એ વાતની ખબર આપી મહારાજ મારી સગાઈ કરવા માગે છે તે માટે વિચાર કરવાને કાલે પ્રધાનમંડળની બેઠક મળી હતી અને આ વાત હવે આખું વેસ્ટ એન્ડ જાણી ગયું છે—”

“જેના લગ્ન થનાર છે તેને કંઈ ખબર ન પડી અને તેને આખી અગત્યની વાતની એક મિત્રે ખબર આપી?” મીસીસ શીટઝ હર્ષદ્વિત્તે જરા વક્ર સ્વરે બોલી.

“હા. બહાલી ! એ ખબર મને મારા બની દોસ્ત—”

“પેલો બદમાશ ટીમ મીમ્સ કની ?” પ્રિન્સની માથૂંકનું મ્હો મઢી ગયું: “પ્રિન્સ !” તે ગંભીર સ્વરે પાછી બોલી.

“તમે એની દોસ્તી રાખો છો તે મને ખીલકુલ ગમેતું નથી.”

ડીમ ઘોડેસ્વાર થઈ પ્રિન્સના ભવન તરફ જતો હતો.

(પા. ૭૭.)

આ મનોમુગ્ધકર ચિત્રમાં ચિત્રકારે ઘોડાના શરીરમાં બે રમણીઓ
છપાવી દીધી છે।

•
•

આત્રી કરો કેનિચેના પુસ્તકો તમારી લાયબ્રેરીમાં છે.

તથા બહાર પડેલાં પુસ્તકો

	કીમત
દોવાની કે શાણી ભા. ૧-૦	૮-૮-૦
ભક્ષ્મનો ભોગ (કીટકકીવ વાર્તા)	૪-૦-૦
વિંપત્તિનુ વાદળ (..)	૩-૮-૦
સોતેરી ટોળા ભા. ૧-૨ (..)	૪-૮-૦
અદ્ભુત સુદારો ભા. ,, (..)	૩-૮-૦
સ્નેહલગ્નની મુંઢરી ભા. ૧-૦	૩-૮-૦
દુર્ભાગીદારા ખડ ૧-૨-૩	૩-૮-૦
પાટલી પુત્રની પડતી	૪-૦-૦
ચાલોસ ચહેરાનો માણસ	૪-૦-૦
વીચીત્ર જગત ભા. ૧-૨	૬-૦-૦
ચમત્કારીક પુત્ર	૨-૮-૦
આચારો અજનો	૨-૮-૦
શેરલોક હોમ્સના સાહસ કર્મો	૨-૮-૦
ભયંકર ભેદ	૨-૮-૦
વેર વમુલ ભા. ૧-૨	૬-૦-૦
પ્રેમની ખુમારી ભા. ૧-૨	૬-૦-૦
પચાસરનો જય શીખરી ભા. ૧-૨	૬-૦-૦
સોનંદર જવાળા ભા. ૧-૨	૩-૮-૦
સફેદ ડગ	૧-૮-૦

તે સીવાય દરેક જાતના ગુજરાતી પુસ્તકો છુટક તેમજ જથ્થાબદ્ કીશાયત ભાવથી મળશે. લાયબ્રેરીઓને સાડાં કમીશન મળશે.

તા. ૦૭-કોઠ પછી ગુજરાતી પુસ્તક ખરીદ કરતા પહેલાં અમારી દુકાને ભાવ પુછવાથી જરૂર ફાયદો થશે.

મળવાનું ટેકાણું.—

મોહનલાલ પીતાંબરદાસ.

બુકસેલર એન્ડ કમીશન એજન્ટ.

કાલ્યાણેવી રોડ, મુઅમ્મ નં ૨.

“વાહ! તુ પણ ભલી માણસ છે! એના વિના મને પણ પણ ચાલે એમ નથી. બહાલી! મી. મીગલ્સ તારે માટે અત્યંત માન ધરાવે છે. એના પરનો તારો પહેલાનો અભાવ ધણો ઝોઝો થઈ ગયો છે એમ સમજીને મેં આજે એને તારાજ રૂમમાં જમવા બોલાવ્યો છે. વળી લગ્નની—”

“લગ્ન?” પ્રિન્સની પ્રિયતમા ગુસ્સે થઈ વચ્ચે બોલી: “બ્યોર્ન! તમે સ્વપ્નમાં પણ લગ્ન કરવાનો ખ્યાલ કરો છો ખરા? શું તમે તમારા પિતાની મરજી પ્રમાણે ચાલવા માગો છો?”

“બહાલી! હું તો તારા પ્રેમનો—તારી કૃપાનો બીખારી છું.” પ્રિન્સ દીન સ્વરે બોલ્યો.

“મારો પ્રેમ? મારી કૃપા?” ગુસ્સાથી ઉભી થઈ મીસીસ શીટ્ઝ હર્બર્ટ બોલી: “મારા પ્રેમની તમને કદર હતી તેટલા માટે તમે આ ભાડૂતી લગ્ન—”

“બહાલી! શાંત થા. કૃપા કરી ધીમે બોલ. કોઈ સાંભળશે તો આપણી ફજેતી થશે. તું ખાત્રીથી માન કે તારી સલાહ વિના હું કંઈ કરવાનો નથી. રાજગાદી શિવાય તારે માટે ગમે તે ભોગ આપવાને હું તૈયાર છું—”

“તમે મને વચન આપ્યું હતું કે બસે રાજગાદી પણ જાય પણ મને તમે દેવો દેવાના નથી.”

પ્રિન્સ જવાબ આપે તે પહેલાંજ દ્વાર ઉઘડી ગયાં અને દીમ મીગલ્સ અંદર આવ્યો આવતાંવાર તે સમજી ગયો કે મીયાં બીબીની દાળ આજે ખાટી થઈ છે! પણ તે સમયસરક માણસ હતો. જાણે કંઈ સમજ્યો ન હોય તેમ શાંત અદાથી તેણે મિસીસ શીટ્ઝ હર્બર્ટને શીર નમાવી સલામ કરી અને પ્રિન્સ સાથે શેકહેંડ કરી. પ્રિન્સની માથૂંક દીમને નમન કર્યા વિનાજ સોફા પર બેસી ગઈ અને દીમને બેસવાની ઇશારત કરી બોલી: “નાસ્તો લીધો?”

“હા. ધણીવાર થઈ ગઈ. હું ચારે બાજુ ફરી પ્રિન્સની—” તે અટક્યો.

“બોલો, બોલો, પ્રિન્સની કોઈ વાત મારાથી છૂપી નથી—”
મિસીસ શીટ્ઝ ગંભીર થઈ બોલી.

“પ્રિન્સ!” દીમ પાછો બોલ્યો: “ગઈ કાલની વાત તદ્દન સાચી છે. મહારાજાએ પ્રધાન મંડળને કહેવડાવ્યું છે કે આન્સલીકની પ્રિન્સેસ કેરોલાઇન સાથે તમારા લગ્ન કરવાની તેમની સમ્પૂર્ણ મરજી છે કાલે પ્રધાન મંડળે આ વાત પર ચર્ચા કરી થોડાક દિવસ સૂધી એ ખીના જાહેર નહિ કરવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો પણ કોણ જાણે કેમ એ વાત આખા શહેરમાં ફેલાઈ ગઈ છે—”

“હું પણ કેવા વાપનો બેટો છું જો!” પ્રિન્સ ગુસ્સે થઈ બોલ્યો: “મેંજસ્ટ્રેટ ગુનેહગારને સુધારવાને કેદમાં મોકલે છે તેમ વડા પ્રધાન પીટે અને સુધારવા માટે મારે ગળે લગ્નની જાંજીર નાખવાનો દરાવ કર્યો અને પિતાજી તેમાં સમંતી આપી બેઠા—”

“આ અપમાન તમારી નમ્રતાતુ પરિણામ છે. તમને કેશ માત્ર ખબર પડ્યા વિના આ વાત આખા શહેરમાં ફેલાઈ ગઈ એ શું કહેવાયા?” પ્રિન્સની માથુકતો ક્રોધ પણે પણે વધવા લાગ્યો.

“આવું અપમાન અસહ્ય છે. હીક મીગલ્સ! ખીજી શી વાત છે? સાચી વાત કરજો. મિસીસ શીટ્ઝ તેથી તારા પર ગુસ્સે નહિ થાય—”

“પ્રધાન મંડળમાં તમારા ખાનગી જીવનની ચર્ચા પણ થઈ હતી—” દીમ બોલ્યો.

“શાની?”

“તમારું કરજ ચૂકવવા માટે પીટે ખીજા પ્રધાનો સાથે મસલન કરી હતી અને પાર્લામેન્ટ ખુલશે ત્યારે તે માટેની ઑટ મંજુર કરાવવામાં આવશે.”

“આ વાત તે શી રીતે જાણી?”

“સરકારના સાંજના છાપાનો અધિપતિ મારે મિત્ર છે આજે હું તેને મળ્યો હતો અને જાહેર પ્રગ્નની જાણુ માટે આજે સાંજે તે એક લેખ પ્રગટ કરનાર છે.”

પ્રિન્સ વધુ વિરક્ત થઈ બોલ્યો: “આવી વાત મારાથી પહેલાં જાપાના ફૂતરાઓને કાને જાય છે? આવી ચાલાકી મેં કદિ જોઈ નથી.”

“રાજકુમાર! મારા મિત્ર મી. પરસી બુથ નીચ માણસ નથી. સંગીત અને ડાંડાયાજીમાં તે ઉસ્તાદ છે—” ટીમ મીગલ્સે પોતાના મિત્ર માટે પ્રિન્સે વાપરેલા અપમાન ભર્યા શબ્દો સાંભળી જરા ક્રોધિત થઈ કહ્યું.

“મી. મીગલ્સ! પ્રિન્સ તમારા મત્રનું અપમાન કરવા માગતા નથી.” મીસીસ શ્રીટઝ હર્બર્ટ બાજુ સંભાળી લીધી.

“મારા મિત્રનું અપમાન નજ થવું જોઈએ—વાર. હવે એ વાત જવા દો. પ્રિન્સ! ફ્રાંસથી એક ઉમરાવ નાસી આવ્યો છે તે તમને મળવા માગે છે—”

પ્રિન્સે વિચાર કર્યો કે માર્કિવંસ કોની પેઠે આ ફ્રેંચ ઉમરાવ પણ તેને પૈસા ધીરી રાજી કરવા માગતો હશે.

“હા. બધા ફ્રેંચ ઉમરાવો રાજબકિતને માટે દુઃખ સહન કરી રહ્યા છે. હું એ ઉમરાવને જરૂર મળીશ તેનું નામ શું છે?” પ્રિન્સે પૂછ્યું.

“માર્કિવંસ ઓફ બેલો—” ટીમ બોલ્યો અને છૂપી નજરે આ શબ્દોની પ્રિન્સની માથૂંકપર કેવી અસર થાય છે તે જોઈ રહ્યો.

માર્કિવંસ ઓફ બેલોનું નામ સાંભળતાંજ શ્રીટઝનું વદન ઉતરી ગયું. તેના આખા શરીરને કંપ થયો અને તે જમ તેમ શાંત થઈ દીન નયને ટીમ મીગલ્સ તરફ જોઈ રહી. બનેની આંખો મળી. મીસીસ શ્રીટઝ હર્બર્ટ ગળાને હાર સમારવાનો હોંગ કરવા લાગી. ટીમે હવે પ્રિન્સ પર નજર કરી પણ તે તો તેના ચનારા લગ્નથી ભારી ચિંતામાં પડી ગયો હતો અને તેને મીગલ્સ અને મીસીસ શ્રીટઝ હર્બર્ટના મનોભાવની જરા પણ ખબર પડી નહોતી.

“એ માર્કિવંસ લાગે છે તો ભલો માણસ!” મીગલ્સે મીસીસ શ્રીટઝને પોતાની સત્તામાં લેવાના હેતુથી વાત આગળ ચલાવી: “પ્રથમ તે ફ્રાંકફુર્ટ પુવાન લાગતા હતા પણ હવે તેમનું મ્હો જરા

બગડી ગયું છે તેમને જીગારનો ચરસ હોય એમ લાગે છે. જો એમ હશે તો અગ્રેજ જીગારીઓને સુદર શિકાર મળશે”

મિસીસ શીટ્ઝ હર્બર્ટ માર્કિવસ ઓફ બેલોને ગ્રહસ્થ માનતી હતી. તેણે પોતાની ગુપ્ત વાત ટીમને કહી નહિ હોય એમ માની તે બોલી: મી મીગલ્સ ! આપણે ખીજીજ વાત કરતા હતા ને !”

“જો આપની એવી મરજી હોય તો પાછા પ્રિન્સના લગ્નની વાત કરીએ પણ મને માર્કિવમ કહેતા હતા કે ઘણા વખત પર તમે પેરીસ ગયા હતાં ત્યારે તમે તેમને મળ્યાં હતાં—” ટીમ શીટ્ઝના વદન પર નજર રિચર કરી બોલ્યો

ખલાસ ! મીસીસ શીટ્ઝના હોંસ કોસ ઉડી ગયા તેનું ખુન ઠંડું થઇ ગયું. મ્હો પીળું પડી ગયું અને કપાળ પર પ્રસ્વેદના બીડું નીકળવા લાગ્યા તેની ખાત્રી થઇ ગઇ કે પોતાની ગુપ્ત મહોબતની વાત ટીમ મીગલ્સ જાણી ગયો છે !

જેમ તેમ મીસીસ શીટ્ઝ શાંત થઇ. જાણે સ્વપ્નમાંથી જાગી હોય તેમ તેણે પ્રિન્સ તરફ એક નજર કરી પણ પ્રિન્સ પોતાનીજ ચિતાર્માં નિમગ્ન થઇ ગયો હતો. તે પોતાની માશુકના મ્હોપરના ભાવ પરિવર્તન જોઇ શક્યો નહોતો તે જોઇ શીટ્ઝ રાજી થઇ અને પછી શાંત બાવે ઉભી થઇ મીગલ્સ પાસે ગઇ. મીગલ્સ પણ તેને નજીક આવેલી જોઇ ઉભો થયો.

“મી. મીગલ્સ ! આજ સૂધી લોકોને મ્હોડે તમારી નિંદા સાંભળી મારું મન તમારા તરફ ઉદાસિન થયું હતું પણ પ્રિન્સે આજે કરેલી તમારી તારીફથી મારું દીલ પ્રસન્ન થયું છે. હવે તમને હું મારા પરમ મિત્ર ગણીશ—” એમ કહી તેણે પોતાનો સુંદર હાથ મીગલ્સ તરફ લાંબાવ્યો મીગલ્સે તે પર ચુંબન કર્યું. પણ તે એમ બની જાય એવો નહોતો. મીસીસ શીટ્ઝ તેના તરફ એકદમ મીઠી કેમ થઇ ગઇ તેનું કારણ તે બરાબર સમજતો હતો પણ હવે તે આ વાત આગળ વધારવા માગતો નહોતો તેની જીત થઇ હતી. પ્રિન્સની અભિમાની માશુકનો દર્પ તેણે ચૂરી નાખ્યો હતો. તેનો સ્વભાવ દેખી

મ્હેતો પણ વિના કારણ કોઈ તેનું અપમાન કરે તે તે સાંખી શકતો નહિ. આથી તેણે મિસીસ શીટઝનો હાથ પકડી કહ્યું: “બાનુ ! હું વગર કારણે તમારી સાથે બગાડવા માગતો નથી.”

આ શબ્દો તે બહુ ધીમેથી બોલ્યો. પ્રિન્સ કંઈ સાંભળી શક્યો નહિ. મિસીસ શીટઝની શંકા દુર થઈ અને પુનઃ પ્રિન્સના લગ્નની વાતો થવા લાગી.

પ્રિય વાંચનાર ! હવે આ નવલકથાના ઉભરાઈ જતા રસ સાગર વિશે તને કંઈ શંકા રહી છે ? પ્રિન્સનું આ નવું રમકડું મિસીસ શીટઝ હર્બર્ટ વળી કોણ છે ? દીમને મ્હેતો માર્કિવ્સ ઓફ બેલોનું નામ સાંભળી તે શા માટે થયરી ગઈ ? પ્રિન્સે નિર્દોષ ઓક્ટોવિયાના શા હાલ કર્યા ? સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પર્ડની બેંકમાં ધોગળો કરી, તેની પત્નીના ખૂન અને બાગનો આરોપ સર રીચર્ડ પરજ ઠોકી દેનાર બદમાસ રામસેનું શું થયું ? બીગ બેગરમેને તેને નદીમાં નાખી દીધા પછી તે “મરીનર્સ આર્મ્સ” માં પડ્યો હતો અને ત્યાં કેરોડીપોલ તેની બૈરી બની ગઈ હતી ત્યાર પછી મેગ્સમેન માર્ટીન અને રામસેની બદમાસ ટોળીએ શું કર્યું ? વળી પેલા નવા મીયાં બીબી પેગ અને જીલીયા લાઇટપુટના શા હાલ છે ? સર રીચર્ડ બદમાસેને કેદખાનામાં બેસાડવાને શું કરવા માગે છે ? પ્રેમની પૂતળી પોલીન લોર્ડ ફ્લોરેમલ સાથે સ્નેહ સન્નિધિમાં સ્નાન કરે છે કે તેને વા ખાતો છોડી દે છે ? પોલમેલની પેલી પ્રખ્યાત કપડા વાળી—પ્રિન્સની માથૂક અને બદમાસ મેગ્સમેનની પરણેતર મિસીસ બ્રેસની દુકાનમાં બીબી કેવાં કેવાં કારસ્થાનો ગાય છે ? પેલી બદમાસ દાયા મીસીસ લીડલીના ઘરમાં છૂપી રીતે સુવાવડ કરી જનારી કેરોલાઇન અને ફરનાન્ડા પોતાના દગાબાજ આશકો પર શી રીતે વેર લે છે ? ઝોનરેબર આર્થર ફરનાન્ડાના કાલિલ ઝેરની અસરથી બચે છે કે નહિ ? બાવા તો એક હન્ટર ને એક લેફ આ વારતામાં સમાયા છે અને તે બધાના રહસ્યો બપ્પા શિવાય પ્રિય વાંચનાર ! તને એનું પડવાનું છે ?

પ્રકરણ ૪૩ મું.

નાચની પાઠી.

ગયા પ્રકરણમાં વર્ણવેલા બનાવ પછી પદર દિવસ બાદ રાતે આઠ વાગે આર્થર ઇટનના અમીર પિતા લોડ માર્યમેન્ટના હોનોબર સ્કવેરમાંના અમીરી ભવનમાં ભારી ઠાઠમાઠ થઇ રહ્યો હતો. દરવાજા આગળ ગાડીઓની અલગાર લાગી હતી. આખો મહેલ રોશનીથી ઝગઝગી રહ્યો હતો અને બારીઓ પર લટકતા કિમતી પરદામાંથી બત્તીનો પ્રકાશ બહાર ડોકિયાં કરી રહ્યો હતો.

લોડ સાહેબનો આજે સોનાનો દિવસ હતો તેનો એકનો એક પુત્ર આર્થર અસાધ્ય બીમારીમાંથી તદ્દન સાજો થઇ ગયો હતો અને તેથી વૃંધ્વ હિમરાવના આનંદની સીમા રહી નહોતી. આર્થરની બીમારી પછી આ મહેલમાં નાચગાન બધ પડ્યાં હતાં આજે ફરીથી વેસ્ટ એન્ડના શોખીન અમીરો અને અમીરમદીઓ માટે લોડ માર્યમેન્ટનું તલ્યભવન ખુલ્લું મુકાયું હતું. આ આનંદભવનની અટારીઓમાં આજે આનંદની છાજ ઉડતી હતી. દિવાનખાનામાં મનોહર સુગંધ છાઇ રહી હતી. અનેક લેમ્પો જ્વાલળી રહ્યા હતા અને દિવાલો પરના મોટા મોટા ચાચનામાં આ દીપમાલાના પડતાર પ્રતિબિમ્બની શોભા અપૂરે થઇ નહીં હતી પુરૂષોની છાતી પરના ચાદો અને સ્ત્રીઓના હીરાજડિત આભુપણે રોશનીમાં ચકચકી રહ્યાં હતાં. મુઠ્ઠીઓ અનેક જાનના વાદો સાથે મધુર આલાપથી રમ્ય સંગીત લલકારી રહી હતી.

લોડ માર્યમેન્ટ વૃંધ્વ થઇ ગયો હતો. પણ તેનું અભિમાન ગયું નહોતું. જૂના જમાનાના અમીરોની પેઢે તે અને તેના પુત્ર પૌત્રાદી સત્તા ચલાવવાનેજ જનમ્યા છે એવી તેની માન્યતા હતી. તેના પુત્ર આર્થર ઇટન-ફર્નાન્ડના આશક-ની તબીયત ધણી સુધરી ગઇ હતી. હજી તેનું શરીર જરા અશક્ત જણાતું હતું છતાં તે રોગી જણાતો નહોતો તેની ઉંડી ઉતરી ગયેલી આંખો હવે તેજસ્વી થઇ હતી. હાલના ચાલનાં તેના હાથ પગ કપના નહોતા. તે

પોતાના પિતાની સાથે હર્ષિત વદને ઝાલ રમમાં ફરતો ફરતો મહેમાનોનું સ્વાગત કરી રહ્યો હતો. બોલ રમની આસપાસના ઝોરડાઓ શ્રીમંત નરનારીઓથી ચીકાર ભરાઇ ગયા હતા. આર્થરે બધાય મહેમાન પર નજર કરી અને પછી પોતાના પિતાને પૂછ્યું: “પિતાજી ! મી. કલેરંડન કેમ જણાતા નથી ? એમને આમંત્રણ કયું છે કે નહિ ?”

“એટા ! વૃંધ અમીર બોલ્યો: “મી. કલેરંડનને આમંત્રણ કયું છે અને તે પોતાની બન્ને પુત્રીઓ સાથે જરૂર આવશે હું જાતે ગઇ કાલે તેમને ઘેર જઇ તેમને આજે અત્રે પધારવાનો આયત્ન કરી આવ્યો હતો.

“સારું કયું પિતાજી ! એ આપણા કુટુંબી છે આપણે એમના તરફ આજસુધી જે બેદરકારી બતાવી હતી તેથી મને પસ્તાવો થાય છે.”

આ વખતે મી. કલેરંડન ઝોકટેવીયા અને પોલીન સાથે લાં આવ્યો. પોલીન અને ઝોકટેવીયા અલગ સુદર વસ્ત્રોમાં સજ્જ થઇ હતી. તેમને જોતાંજ બધાની નજર તેમના સૈન્ય પર ચોટી ગઇ. ઝાઝાને આ બે બહેનોની દૃષ્ટી આવી. પુરૂષો એક બીજા સાથે આ પરીઝદીઓની ખુબસુરતીની તારીફ કરવા લાગ્યા.

લોર્ડ માર્ચમોન્ટ અને આર્થરે આગળ જઇ ત્રણે જણનું સ્વાગત કર્યું. અભિમાની લોર્ડ માર્ચમોન્ટ તરફથી આવા સન્માનની કલેરંડન કુટુંબે આશા રાખી નહોતી. ઝોકટેવીયા અને પોલીન જાણે પોતાના ધરનીજ કન્યાઓ હોય તેમ આર્થર તેમની સાથે હસી હસીને વાત કરવા લાગ્યો અને મી. કલેરંડનને પોતાના પિતા સાથે વાત કરતો છોડી તે બન્ને બહેનોને બગલમાં લઇ દિવાનખાનામાં ગયો. જતાં જતાં તે બોલ્યો:—“મીમારીને લીધે હું તમને અત્યાર સુધી મળી શક્યો નહોતો તે માટે મને માફ કરજો. હવે હું તમારે લાં આવતો જુઓ રહીશ. એટલે બધો આવીશ કે તમે કંટાળા જશો.”

“મી. ઇટન !—”ઝોકટેવીયા માનથી બોલી.

“જો ઓકટેવીયા ! તુ મને મીસ્ટર કહેવાની હોય તો હું તારી સાથે નથી બોલવાનો. આપણે કુટુંબીઓ છીએ. એવા સંબંધીઓમાં વળા માન મર્યાદા શી ?”

“તમારો આભાર આર્થર !” પોલીન બોલી.

“આભાર આભાર કંઈ નહિ ! ચાલો, હવે હું નાચ માટે તમને કોઈ ભાગીદાર શોધી આપુ. હું તદ્દન સાબો હોત તો કોઈને શોધવાની જરૂર પડત નહિ. આવો, આ સોફાપર બેસો. હું હમણાં આવુ છું.”

બન્ને બહેનો આર્થરની સજ્જનતાથી મુગ્ધ થઈ સોફાપર બેસી. આર્થરે ઓકટેવીયા સાથે નૃત્ય કરવાને એક મૃદસ્થ શોધી કાઢ્યો તે તેની ઓકટેવીયા સાથે પીછાન કરાવી દીધી. હવે તે પોલીન માટે જોડીદાર શોધવા નીકળ્યો. ચારે બાજુ નજર કરતાં તેની નજર લોડ ફ્લોરેમલપર પડી. બન્ને મળ્યા. બન્નેએ શેકહેંડ કરી પોલીન પોતાના પ્યારને આર્થરની સાથે આવતો જોઈ અત્યંત પ્રસન્ન થઈ. પણ તે નબળા મનની ન હતી. લોડ ફ્લોરેમલ સાથે આર્થરે તેની પીછાન કરાવી ત્યારે તે તદ્દન શાંત થઈ ગઈ પણ ઓકટેવીયા એ યુવાન અમીરને જોઈ ગભરાઈ ગઈ. બીજાજ પળે તેને વિચાર આવ્યો કે એ બહો ઉમરાવ તેનું કલક કોઈ સમક્ષ પ્રગટ કરવાનો નથી. આવા ખ્યાલથી ઓકટેવીયા પોતાના સાથી સાથે હર્ષપૂર્વક નાચવા ચાલી ગઈ.

“બહાલી !—” ફ્લોરેમલે ધીમે સ્વરે પોલીનને કહ્યું : “આજે તારી સાથે યોગ્ય રીતે પીછાન થવાથી મને કેટલો આનંદ થાય છે તે હું વર્ણવી શકતો નથી. આર્થર યા લોડ માર્યમોટ દ્વારા તારા પિતા સાથે પીછાન કરવાની હું કોશિષ કરતો હતો પણ આર્થરની ખીમારીને લીધે મારી આશા સફળ થઈ નહોતી.”

પોલીન કંઈ ન બોલી. તેણે સ્નેહાળ નજરે ફ્લોરેમલપર એક દષ્ટિ ફેંકી. એ મીઠી નજરે લોડ ફ્લોરેમલને હર્ષવેલો કરી નાખ્યો.

“પોલીન ! હું તને મળ્યો ત્યારથી મારું જીવનજ અદલાઈ ગયું છે. તે મારા દીલમા ગાઢ અનુરાગ પેદા કર્યો છે.”

“હા. પણ તે માટે તમને અનુતાપ તો નથી થતો ને ?”

“નહિ. લેશ માત્ર નહિ. પેલી રાતની યાદ આવતાં હવે મને શરમ ઉપજે છે. તેં મને માણી આપી તે માટે હું તારો ઝણી છું”

“છટ ! આવી વાત ન કરો. ચાલો, બાલ રમમાં—”

બન્ને નાયગૃહમાં ગયા. દરેક યુવાન પોતાની સાથીદાર સાથે એવી રીતે ઉભો હતો કે પોલીન અને ફ્લોરેમલની જોડીને ઓક્ટેવીયાની પાસેથી જવું પડ્યું પણ ફ્લોરેમલ જાણે તેને ઓળખતોજ ન હોય તેમ પસાર થઈ ગયો. નાયતી વખતે તેણે પોલીન સાથે તદ્દન વિવેકી વર્તન ચાલુ રાખ્યું અને તેથી નાય જોનારા આર્થર કે ક્લેરંડનને કોઈ જાતની શંકા ઉપજી નહિ. પોલીન સાથેનો નાય પૂરો થયા પછી લોર્ડ ફ્લોરેમલે ઓક્ટેવીયાને પોતાની સાથે નાયવાની વિનંતી કરી. પોલીન આથી ઘણી ખુશ થઈ. ફ્લોરેમલે ઓક્ટેવીયા સાથે નાયતી વખતે તેના ગુપ્ત પ્રેમ વિષે લેશ માત્ર વાત ન કાઢી. તે એટલુંજ બોલ્યો કે પોલીનની રજાથી હવે તે ક્લેન્ડીશ સ્કવેરમાં બન્ને બહેનોને મળવા આવી શકશે. ઓક્ટેવીયા આ વાતથી પ્રસન્ન થઈ.

નાય પછી બધા મહેમાનો ડીનર લેવા બેઠા. ભાત ભાતની સ્વાદિષ્ટ વાનીઓ અને અનેક જાતના શરાબોથી સર્વ તૃપ્ત થયા. ડીનરના ટેબલપર આર્થરની પાસે ઓક્ટેવીયા બેઠી હતી. અને ફ્લોરેમલ પાસે પોલીન બેઠી હતી. ડીનર લઈ બન્ને બહેનો મોટા અમીર ઉમરાવોમાં ફરવાના આ પહેલા લઢાવાથી આનંદ પામતી પોતાના પિતા સથે ઘેર ગઈ અને આ રીતે પાર્ટી પૂરી થઈ.

પ્રકરણ ૪૪ મું.

જુલીયાની ચાસાડી.

આર્યર ઇટન અસાધ્ય રોગમાંથી મુક્ત થયો તેની ખુશાલીમાં લોર્ડ માર્ચમેન્ટના ભવનમાં થયેલી નાચપાટી પછી બીજે દિને સાંજે પેન્જની નવી જૈરી અને પેલા બુઢા લાઇટપુટની પુત્રી જુલીયા મવાલી સ્ત્રીના જેવા મેલાં થેલાં વસ્ત્રો પહેરી ચેક્સ કોર્ટમાં ગઇ. જુલીયાનો આપ અહિં એકવાર રહેલો હતો. વાંચનારને યાદ હશે કે એજ ઘરની બાબુના ઘરમાં બદમાસ મેક્સમેને રેટેમ્પ્ડ મિરોનેટ અને પેન્જને કેદ કર્યા હતા અને એ બંને જણા તે મકાન તોડી જુલીયાના આપના ઘરમાં ઉતર્યા હતા. જુલીયાનો આપ તે વખતે ભરવાની અણીપર હતો અને પેન્જે એજ બુઢાના ભેદી કાગળો હાથ કરી જુલીયાને પોતાની પત્ની બનાવી હતી.

જુલીયા પોતાના આપના ઘરની બાબુના ઘરમાં યાને બદમાસોના અડાવાળા ઘર આગળ ગઇ અને તેણે બારણુ ખખડાવ્યું. તરતજ હાથમાં ફાનસ લઇ બ્રીગ્સ બહાર આવ્યો અને ફાનસના પ્રકાશમાં જુલીયાનું મ્હો જોઇ તે તાબુખીથી બોલ્યો: “કોણ જુલીયા ? તું ક્યાથી ? તખીયત કેમ છે ? આવ, અદર આવ.”

જુલીયા બ્રીગ્સની પાછળ એરડામાં જઇ બેઠી. પછી બ્રીગ્સ તેના ફાટયા તૂટયા વસ્ત્રો જોઇ બોલ્યો: “તારી હાલત સારી જણાતી નથી: આટલા દિવસ ક્યા હતી ? જરા ચરાબ પીશે ?” તરતજ તેણે જુલીયાને એક પ્યાલી ભરી આપી ને પોતે સુરાદેવીને પેટમાં હોમી પાછો બોલવા લાગ્યો: “તું મને છેલ્લી ક્યારે મળી હતી ? હં હં ! મને યાદ છે. પદર દિવસ પહેલાં તું તારા આપની દફનક્રિયા કરવા આવી હતી ત્યાર પછી તું આજેજ જણાઇ. તે વખતે તું કહેતી. હતી કે તને કોઇનો આશરો મળનાર છે. તારું મ્હો પણ ખુશમાં જણાતું હતું તારી આશા ફળી કે નહિ ?”

“અરે ! એ વાતજ જવા દો. મારી બધી આશા ધૂળમાં મળી ગઇ ને હું જોડીને તેવીજ રહી ગઇ. મહેનત મજુરી કરી પેટ ભરવાની ઘણી કોશિષ કરવા છતાં કંઇ ન વળવાથી હું પાછી અહિં

આવી છું.” જુલીયા હુઃખદ અવાજે બોલી. તે પેજની ધરવાળી થઈ બેઠી હતી એ ખીના ક્ષિપ્તથી તેણે છૂપી રાખી હતી.

“અફસોસ ! બોલ, તારે માટે હું શું કરું ?”

“હું શું જાણુ ? તમે ઘણા જાણુને ઝાળખો છો એટલે તમે મને ક્યાંક ઠેકાણે પાડશો એવી આશાથી હું અહિં આવી છું. મેક્સમેન, મેલોઝ વીડો, બેગરમેન, કીચીનગ્રેન્ડ વીગેરે તમારા હાસ્તો છે—”

“એ ખરૂં પણ મેક્સમેન મારો નોકર થોડો છે ? ઉલટો હું તેનો નોકર છું. તું ધારત તો ક્યારની અમારા મંડળમાં બળી ગય હોત. જાણુ અમે ખરાબ માણસ હોઈએ તેમ તું વર્તતી હતી—” ક્ષીગ્સ બોલ્યો.

“ત્યારે બાપા જીવતા હતા એટલે મને કોઈની જરૂર ન પડે એમ હું સમજતી હતી.” ગરીબડા અવાજે જુલીયાએ જવાબ આપ્યો : “મારી ભૂલ થઈ. મને માફ કરો. હવે તમે કહેશો તેમ કરીશ. હું બહુ હુઃખી છું. મારી પાસે કાણી કોડી નથી ને રહેવાની ચાર શીટ જગા પણ નથી. જો તમે મદદ નહિ કરો તો મારે આપઘાત શિવાય રસ્તોજ નથી.” કહી જુલીયા રોવા લાગી.

“જુલીયા ! રડ ના. અમે જીવતા છીએ ત્યાં સુધી તું ભૂખે મરવાની છે ? હું તો એમ સમજ્યો હતો કે તું શહેરમાં જઈ વેશ્યા બની હશે.”

“વેશ્યા બનવા કરતાં હું મોતને બહેતર ગણુ છું. શું તમે મને એટલી બધી નીચ સમજો છો ? નહિ. નહિ. થેમ્સ નદીના ઉંડા જળમાં ડૂબીને મરી જઈશ પણ એવો પાપી પેશો કદી કરીશ નહિ. હું અહિં હતી ત્યારે અઝાલ્યા મરદો સાથે મને સહેલ કરતી જોઈને તમે મને ખરાબ ધારી લીધી હશે. હું રોખીન છું ખરી પણ તેથી હું છેક વેશ્યા બની જઈશ એમ ન ધારતા.” જુલીયા ગુસ્સે થઈ બોલી.

“નહિ. નહિ. તું નારાજ ન થા. આપણે કેવા વીંટી પરના નંગ છીએ તે તો તું જાણુ છે એટલે મને એ વાત સૂઝી આવી. હવે એ વાત જવા દે. બોલ, તારો બાપ કઈ મૂકી ગયો છે કે નહિ ?” ક્ષીગ્સે મુદાની વાત ઉપાડી.

“જેમ તેમ દફનનું કામ ચાલ્યું. હવે એક પાછ પણુ નથી.”

“વારૂ, કાગળ પત્રો ક્યાં છે ?”

“મને તો કંઈ મળ્યું નથી. શોધતા શોધતાં હું હેરાન થઈ ગઈ પણુ સ્ત્રીચરં પણુ ન મળ્યું.” હડે પેટ જીલીયાએ જવાબ આપ્યો.

“તે પેલી ચકચકતી ગીનીઓ ?”

“તપ્પોદ જાણ એ ગીનીનું ! મને તો એકે મળી નથી.”

“અફસોસ ! હું તો ધારતોતો કે બુઢો થેલીની થેલી ભરી ગયો હશે.”

“મેં આખું ઘર શોધ્યું પણુ કંઈ મળ્યું નથી.”

“કાગળો ગૂમ થયા તે ભારી દુઃખની વાત છે.”

“હાય ! કાગળો મળ્યા હોત તો હું આટલી હેરાન શા માટે થાત ?” જીલીયા પુનઃ રડવા જેવી થઈ બેઠી.

“હવે તમે મને ડોકાણે નહિ પાડો ! થું હું તમને કંઈજ કામની નથી ?”

“તારા જેવી સ્ત્રી અમને ઘણી ઉપયોગી છે પણુ અમારે બહુ સાવધાનીથી કામ લેવું જોઈએ”

“ તમે જાણે. હા કે હું વશ્વાસ પાત્ર છું. તમારી કેટલીક વાતો હું જાણુ છું. માગ આપા સાથે તમે નકલી સીકકાનો વેપાર કરતા હતા ને એલ્સબરીના બેંકરો સાથે જે ગોઠવણ થઈ હતી તેની પણુ મને ખબર છે. આ વાત મેં ડ્રાઈને કહી છે. તમારી વાત જાહેર કરવા પહેલાં હું મારી છબ ડ્રાપી નાખીશ.”

“વારૂ, હું તને અમારી ટોળીમા દાખલ કરું છું. મેંસમેન તેથી નારાજ થવાનો નથી. પૂરો વિશ્વાસ રાખી બેસવા લાગ્યો.

“એલ્સબરીના બેંકર ! તમે મી. રામસે ને માર્ટીનની વાત કુરો છો ?”

• “હા. તારાથી છૂપાવવાની કંઈ જરૂર નથી. રામસે પંદર દિવસ અથવા આ મહાનમા રહે છે. એ નાસખ સંજોગે નદીમા ડૂબતો ડૂબતો તે રાતે બાર વાગે આહ આવવાનો છે કેમકે એલ્સબરીના બેંકરો સાથે આજે અમારી મસજત થવાની છે.” ટ્રીગ્સ જીલીયા પર

જવ્વી ગયો મેગ્સમેન એને “મરીનર્સ આમ્સ”માંથી આલું લઇ આવ્યો હતો. ફાસી ઘાટને કિનારે “મરીનર્સ આમ્સ” છે તે તે જન્યુ છે ને ?”

“હા. પણ એ રૂબી કેવી રીતે જતો હતો ?”

“બેગરમેને એને ગીનીઓની લાલચે નદીમાં ફેંકી દીધો હતો પણ સારે નર્મીએ કોઇ એને બચાવીને “મરીનર્સ આમ્સ”માં લઇ ગયું હતું. મેગ્સમેનને એ વાતની ખબર મળતાં તે તેને અહિં લઇ આવ્યો. આ દગ્ગા માટે રામ્સેએ બેગરમેનને માફી આપી છે. કારણ કે આપણા શિવાય એતુ ટટ્ટુ ચાલે એમજ નથી.”

“તે સાજો થઇ ગયો ?”

“હા. પણ દબ્બુ એક બે દિવસ એને અહિં રહેવું પડશે. માર્ટીન લડનમાં છે. આજે તે અહિં આવવાનો છે ને રાતે અમારી કમીટી મળવાની છે.”

આ વખતે કોઇએ દરવાજો ખખડાવ્યો. બ્રીગ્સ ઠાર બોલવા ગયો અને માર્ટીનને જોઇ અજબ થઇ બોલ્યો. “કેમ મીં. માર્ટીન ? કંઇ નવા જૂની થઇ કે શું ?”

માર્ટીન ગુપચુપ અંદર આવ્યો પણ એક અજાણી સ્ત્રીને જોઈ તે અચક્યો. બ્રીગ્સ તે જોઇ બોલ્યો: “મીં. માર્ટીન ! એ આપણી ટોળીની છે એની સમક્ષ વાત કરવામાં હરકત નથી.”

માર્ટીન ઠંડો પડ્યો ને થાકી ગયેલો હોવાથી ઓવરકોટ કાઢી ખુરશી પર બેસી ગયો. “મીં રામ્સે ઉપર છે ?”

“હા. બોલાવુ ?”

માર્ટીને ડોકુ હલાવી હા પાડી. બ્રીગ્સ રામ્સેને બોલાવી લાવ્યો. નીચે આવતાંજ જુલીયાને બતાવી તેણે રામ્સેને કહ્યું: “સાહેબ, આ લાઇટકુટની દીકરી છે. એનાથી કોઇ વાત છૂપાવવાની જરૂર નથી.”

રામ્સે માર્ટીનને ગભરાયેલો જોઇ પૂછવા લાગ્યો “શું છે ? તમે બહુ ગભરાયેલા લાગો છો ?”

“ગભરાવાનું પુછો છો ? મેં સર રીચર્ડને લાંડનમાં જોયો—” નિરાશા અને ગંભીરતાથી માર્ટીન કહ્યું. એ શબ્દો સાંભળતાંજ રામ્સેના ચહેરા પરનું દુર ઉડી ગયું: “તેણે સતાવાળાઓ સાથે સલાહ કરી લાગે છે, નહિ તો એને પરહેજ કરવા માટે વોરંટ અને ઇનામ નીકળેલા હોવા છતાં એ શહેરમાં શી રીતે ફરી શકે ?

“અરે ! એની ઘેરીએ બધો ભેદ ફેાડી દીધો લાગે છે.” માર્ટીન ગભરાઈને બોલ્યો.

“નહિ. નહિ. એ વિષે તો નિશ્ચિત રહો. હું કસમ ખાઈને કહું છું કે મારી માથુક મને કદી ફસાવવાની નથી એ સારે નસિએ બચી ગઇ છે ને થોડા દિવસમાં સાજી થઇ જશે.”

“તમે શું બકો છો ? એ તો મરી ગઇ” માર્ટીન બોલ્યો.

“મરી ગઇ ? ક્યારે ? તમને કેમ ખબર પડી ?” રામ્સેના રામ મરવા લાગ્યા

“પરમ દહાડે સહવારે લેડી સ્ટેમ્ફર્ડ મરી ગઇ. આજના છાપામાં એ ખીના પ્રગટ થઇ છે.”

“ત્યારે મરતી વખતે તેણે બધા પાપોને એકસર કરી દીધો હોય એ સંભવીત છે અફસોસ ! મેં એને બધી વાત કહીને નકામી બલા વહેારી લીધી. હશે. હવે ડરવાથી કંઇ વળવાનું નથી. તમે સર રીચર્ડને ક્યાં જોયો ? તે લાંડન આવવાની ખબર તમને શી રીતે મળી ?”

“મેં મારી આંખોએ એને જોયો છે. બ્લેકમેન સ્પીટના એક હોટલમાં બેસી મેં લેડી સ્ટેમ્ફર્ડના મરણની ખબર વાંચી ને ત્યાંથી બહાર નીકળતાં સર રીચર્ડને સેન્ટ જેમ્સ ચર્ચની પાસેના એક મકાનમાં જતો જોયો. તેની મારા પર નજર પડી નહોતી. તે ઘરમાંથી બહાર નીકળે છે કે નહિ તે જાણવા માટે હું થોડીવાર થોબ્યો પણ તે બહાર ન નીકળ્યો. તેને જોતાંજ આપણા પર આક્રમ આવવાનો સંભવ છે એમ ધારી હું તમને ચેતાવવાને અહિં ફોડી આવ્યો.”

“કંઇ શીકર નહિ. એ તે ઘરમાં રહેતો હશે ને નહિ રહેતો હોય તો એ તે મકાનમાં આવતો જતો હશે.” રામ્સે અર્થસૂચક નજરે માર્ટીન તરફ જોઇ બોલ્યો.

“સાહેબ !” બ્રીગ્સ વચ્ચે બોલ્યો: “તે એ મકાનમાં રહે છે કે નહિ તે જાણવાની ઘણી જરૂર છે. વળી તેની સાથે કેટલા જણ રહે છે તે જાણવાની પણ આવશ્યકતા છે.” પછી જરા ધીમે અવાજ કરી તે બોલ્યો: “કેમકે આપણે અચાનક એ મકાનમાં ઘુસી જઈશું તે કામ જલદી સિધ્ધ થઈ જશે. કેમ ?”

“હા. તમારી યુક્તિ સારી છે. પણ એવી ખાત્રી કેણુ કરી આવે ?”

“જુલિયા ! તું આ કામ કરી શકશે ?” જુલિયા તરફ ફરી બ્રીગ્સે પૂછ્યું.

જુલિયા સમડી પર જૂકીને તાપી રહી હતી અને જાણે તેમની વાત સાંભળતીજ ન હોય એવો ડોળ કરી રહી હતી. વસ્તુતઃ તે એકે એક બોલ લક્ષ્ય પૂર્વક સાંભળતી હતી. બ્રીગ્સનો અવાજ સાંભળી તે બોલી “મને બોલાવો છો ?”

“હા. તારે હજણાં એક કામ કરવું પડશે.” કહી બ્રીગ્સે તેના હાથમાં ગાડી બાડાના પૈસા મૂક્યા. “એક ગાડી કરી તું સીધી બ્લેકમેન સ્ટ્રીટમાં જા. મી૦ માર્ટીન તને કહે ને ઘરમાં જઈ સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડ ત્યાં રહે છે કે નહિ તથા તે મકાનમાં બીજા કેણુ કેણુ છે તેની માહિતી લઈ આવ.”

“ઓહો ! એમાં શું ઘાડ મારવાની છે ? મી. માર્ટીન ! એ મકાન ક્યાં છે ? તેનો નંબર શો ?”

માર્ટીન તેને તે મકાનનો પ-તો લખી આપ્યો.

“રાતે બાર વાગ્યા પહેલાં પાછી આવી રહેજો.” બ્રીગ્સે જુલિયાને સૂચના કરી.

“વાઈ” કહી જુલિયા “ટાવર હીલ” પર ગઈ ને સાંથી ગાડી બાડે કરી લંડન બીજ વટાવી બ્લેકમેન સ્ટ્રીટની પાસેના મકાનમાં જઈ પહોંચી. પેજ જુલિયા સાથે આજ મકાનમાં રહેતો હતો.

પ્રિય વાંચનાર, જુલિયા બદમાસોને જાળમાં ફસાવવાની યુક્તિ રચી રહી છે તેનું પરિણામ શું આવે છે તે જાણ્યા વિના તને ચાલશે ? આવા તો કંઈ કંઈ ભેદો આ વારતામાં નજરે પડશે.

પ્રકરણ ૪૪ મું.

પોલીસ ઓફીસ.

દિવાનખાનામાં જુલીયા ગઇ ત્યારે તેનો ધણી પેજ સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પર્ડ સાથે ખાનગી વાતચીત કરવામાં નિમગ્ન થઇ ગયો હતો. જુલીયાને જોતાં અને ચૂપ થઇ તેના તરફ આગુર નઝરે જોવા લાગ્યા. જુલીયા ઓવરકોટ ઉતારી હસતી હસતી બોલી: “ફતેહ ! ફતેહ ! બધા બદમાસો આજે જેલમાં રાત ગાળશે. રામ્સે ને માર્ટીનના હાથમાં પણ એડીઓ પડશે.”

“શાબાશ મીસીસ પેજ ! પણ તમે ખાત્રીથી કહી શકો છો કે બદમાસો આજેજ હાથમાં આવશે ? તમે તેમને માટે કેવી જાળ ખીંચાવી છે ?” સર રીચર્ડે પૂછ્યું. તેના વદન પર ગમગીનીની લાગણી હતી અને તેણે તેની પત્નીના મરણના શોકમાં કાળા વસ્ત્રો પહેર્યા હતા.

“એ બધું મને ન પૂછો. મેં એકવાર કહ્યું હતું કે હું કોઇ પણ રીતે બદમાસોમાં મળી જઈ એવી છું. હું ત્યાં એસીને વાત કરતી હતી એવામાં માર્ટીન આવી લાગ્યો—”

“મેં પણ તેને લાંડનમાં જોયો હતો. મી. પેજ ! એક્સપ્રીમાં જે ખબર મળી હતી તે સાચી નીકળ્યું ?”

“હા.” પેજે ટૂંકમાં પતાવ્યું.

“આજના છાપામાં લેડી સ્ટેમ્પર્ડના મરણની ખબર વાંચીને માર્ટીન એ વાત રામ્સેને કહેવા માટે ઓફીસને ત્યાં આવ્યો હતો.” જુલીયાએ વાત આગળ ચલાવી. “તમારી સ્ત્રીએ તમને મરતી વખતે કંઈ ગુપ્ત વાત કહી દીધી હશે એવી ધારણાથી બનેના મૌતીઆ મરી જાય છે.”

“સ્વભાવિક છે. તમે જાણો છો કે મારી સ્ત્રી મને બધી ખીના કહીને સ્વર્ગવાસી થઇ હતી.”

“આજે માર્ટીન તમને આ મકાનમાં દાખલ થતા જોયા હશે

તેથી તમે અહિં રહો છો કે અહિં કોઇને મળવા આવો છો તેની તપાસ કરવા માટે મને જાણસુસ તરીકે મોકલવામાં આવી છે.”

“વાહ ! પાછી ?”

“આજે મધરાતે મેક્સમેન, બેગરમેન, ગેલોઝ વોડે, ફેરેટી પોલ, રામસે અને માર્ટીનની એક સભા મળશે અને મને એક બે વાત પરથી એવો શક ઉપજ્યો છે કે એ સભામાં તમારે ખૂન કરવાની ચર્ચા થશે.” જુલીઆએ વાત પૂરી કરી.

“જોઈએ પ્રભુ શું કરે છે ? હવે મને વિશેષ નિરાશ થવાનું કારણ નથી. મારી આગલી મીલકત તો પાછી મળશે પણ મારી આજ્ઞને નિષ્કલંક કરવા માટે મારે પુરાવા રજૂ કરવા પડશે.”

“તમારું ચારિત્ર્ય એની મેળે નિષ્કલંક થઈ જશે.” પેન્ડે હિંમત આપી. “ખીજું કંઈ કહેવું છે ?”

“હા. બાર વાગ્યા પહેલાં મારે એકવાર બદમાસોને રિપોટ આપવા જવું પડશે.”

“વહાલી ! હવે હું તને ત્યાં મોકલવા આગતો નથી.”

“ત્યાં મને શાનો ડર છે ? હું ત્યાં જઈશ તો બદમાસોને ગીરફતાર કરાવવામાં ઘણી ઉપયોગી થઈ પડીશ.”

“એ વાત અમલે પર છોડ. ચાલો, આપણે બોસ્ત્રીટમાં જઈ અમલેને મળીએ. સર રીચર્ડ ! તમારો શો વિચાર છે ?”

“આજે રહવારે હું મેજસ્ટ્રેટને બધી બીના કહી આવ્યો છું. તેમણે મને એક કોન્સ્ટેબલ સોંપ્યો છે અને તેને મારા કહેવા પ્રમાણે કરવાની આજ્ઞા કરી છે.”

“તે એજ માથુસ પીટર અમલે ! એ બદમાસોને જાળમાં પકડવામાં ઉસ્તાદ છે. ચાલ, જુલીયા, કપડાં બદલી નાખ.”

“નહિ. મારા ગંદા વસ્ત્રોને લીધે તો હું બદમાસોના દળમાં ભળી શકી છું. હમણું નવા વસ્ત્રો પહેરવાની જરૂર નથી.”

“ચાલો ત્યારે વખત બરબાદ કરવાની જરૂર નથી”

તરત ત્રિપુટી તૈયાર થઇ અને ગાડીમાં બેસી ત્રણે જણ પોલીસ ઓફીસ પર ગયા. ત્યાં જઇ સર રીચર્ડે ગુપ્ત દ્વાર ખખડાવ્યું ખુદ અમલે દ્વાર ખોલવા આવ્યો અને સર રીચર્ડેને પીછાની ત્રણે જણને અંદર લઈ ગયો. ઓરડામાં સગડી પાસેના ટેબલ પર શરાબની બાટલી પડી હતી. અને અમલેના હાથમાં ચીરટ હતી. તેણે ત્રણે જણને બેસવાની ઇસારત કરી ને પછી મુલાકાતનું કારણ પૂછ્યું,

“મી. અમલે !” પેન્ને વાત શરૂ કરી : “આજે તમને અમર થવાની સેનેરી તક છે. આજે જો તમે ધારો તો મેક્સમેન, ક્રીગ્સ, રામસે, ગેલોઝવીડો, માર્ટીન વિગેરે બધા નામચીન બદમાસો તમારી બળમાં માછલીની પેટે ફસી જશે.”

“તેઓ આજે શું કરવાના છે ?”

“મધરાતે સર રીચર્ડના ખુન માટે મશગલ કરવાના છે. અને આ મારી સ્ત્રી રાતે ત્યાં જવાની છે.” પેન્ને જુલ્મીયા તરફ જોઇ કહ્યું.

“મીસીસ પેન્ન ! તમે ત્યાં જઇ શું કરશો ?”

“બદમાસ માર્ટીને સર રીચર્ડને મારા મકાનમાં દાખલ થતા જોયા હતા તેથી મને બસુસી કરવા મોકલી છે. હવે જો હું ત્યાં જઈને એમ કહું કે સર રીચર્ડ ત્યાંજ રહે છે અને થોડાક જણને ગુપ્તગુપ્ત એ મકાનમાં દાખલ કરી દેવાની કબુલાત આપું તો તેઓ જરૂર મારી સાથે આવશે ને પછી તમે તેમને પકડી લેજો.” જુલ્મીયાએ જવાબ આપ્યો.

“એમ નહિ. બધા બદમાસોનું એક સાથે કામ નથી.” અમલે બોલ્યો : “મીસીસ પેન્ન ! તમે ત્યાર વધુ પહેલાં ત્યાં જાઓ. ત્યાં જઇ એવી ચાલાકીથી વાત કરો કે આજે રાતેજ ખુન કરવાને

કેટલાક જણ નીકળી પડે. કંઈપણ ખેંચાતું કરી તમે તેમની સાથે રહેજો. રસ્તામાં મારા માણસો તેમની ખબર લેશે. હું થેકર્સ કોર્ટ પાસે સંતાઈ રહીશ અને તમે થોડાક જણને લઈ નીકળી જશો પછી બદમાસોના ઘર પર હુલો કરી બાકીના બદમાસોને પકડી લઈશ.”

“વાર.”

“જાઓ ત્યારે દશ વાગ્યા.”

જુલિયા તૈયાર થઈ. અમલે તેને દરવાજાની ખદાર મૂકી આવ્યો અને મજસ નામના કોન્સ્ટેબલને બોલાવી આજની બાજુ અથથી ઇતિ સુધી સમજાવી દીધી. પેજ અને સર રીચર્ડ પણ આ સાહસમાં ભાગ લેવા તૈયાર થયા.

બધી ગોઠવણ કર્યા પછી પીટર અમલે શરણની પૂજા કરવા લાગ્યો અને દારની લહેરમાં પોલીસના પરાક્રમો ગાવા લાગ્યો. સર રીચર્ડ અને પેજને તેણે ખબર આપી કે પેલો મજસ નામના કોન્સ્ટેબલે છ વર્ષ પહેલાં પોતાની સ્ત્રીને નદીમાં નાખી દઈ પોતાના પુત્રનું ગળું કાપી નાખ્યું હતું. તેના કેસમાં તાજની જૂલ એટલી થઈ કે તેની સ્ત્રીનું નામ મેરી લખાયું હતું જ્યારે ખરું નામ મેરીઆ હતું ખુનની જગ્યા “લેમ્બેથ” ગણાવી હતી પણ જે જગ્યાએ ખુન થયું હતું તે મકાનનો અરધો ભાગ લેમ્બેથમાં ને અરધો સાઉથ પાર્કમાં આવ્યો હતો. આથી કોર્ટે તેને છોડી દીધો હતો અને સાર પછી એ ખુની પોલીસ કોન્સ્ટેબલ બન્યો હતો.

આવી આવી વાતોમાં સાડા દશ થયા અને પીટર અમલે બદમાસોને પકડવા જવા તૈયાર થયો તેણે એક મોટો ઓવર કોટ પહેરી લઈ તેમાં બે પીસ્તાલો અને એક છૂરી છૂપાવી દીધી. હાથમાં જડી સોટી લીધી અને પછી પેજ અને સર રીચર્ડને સાથે લઈ તે એક ગાડી બાંહે કરી મેદાને પડ્યો.

પ્રકરણ ૪૬ મું.

ખુનની તૈયારી.

રાતે બાર વાગવાને થોડીકવાર હતી. ચેક્સકોર્ટવાળા બદમાસોના મકાનમાં મેગ્સમેન, બેગરમેન, જેલોઝ વીડો, બ્રીગ્સ, માર્ટીન અને રામ્સે કંઈ ગુપ્ત મસલત કરી રહ્યા હતા. રામ્સેને ટેમ્સ નદીમાં ફેંકી દેવાનો ફગો કરનાર બેગરમેન સાથે તેણે લાચારીથી સલાહ કરી નાખી હતી કેમકે બદમાસ રામ્સેને આ મવાલીઓ સિવાય આલે તેમ નહોતું.

“જુલીયા લાઈટફુટ પાછી ન આવે ત્યાં સુધી કંઈ ચમ શકે એમ નથી. બ્રીગ્સ ! એ અહિં આવી ગમ તો આપણું કામ ઘણું મહેતું થઈ ગયું હો !” બદમાસોની આ સલાનો પ્રમુખ મેગ્સમેન બોલ્યો.

આ પણ બારણું ખખડ્યાં.

“લો જુલીઆ આવી પહોંચી.” બ્રીગ્સ બોલ્યો અને બારણા ખોલવા ગયો.”

“શુ ખબર છે ?” રામ્સે તરત બોલી ઉઠ્યો.

“સર રીચર્ડ રોમ્ફર્ડ તેજ મકાનમાં રહે છે. એ કલેજ એ મકાનમાં આવ્યો પણ હમેશાં ત્યાં રહેવાનો નથી. મેં નોકરી શોધવાને બહાને મકાનવાળી બાપ સાથે વાતચીત કરી અને જુહું ઠેકાણું આપી મને નોકરીની જરૂર છે એમ કહી મેં તેને મળવાનો વાયદો કર્યો છે.” જુલીયા બેધડક બોલી ગઈ.

“સારું કર્યું” કહી જેલોઝ વીડો—નીચ મેગ્સમેનની માશૂક વિકટ હાસ્ય હસી.

“હુ ઉભી હતી એટલામા સર રીચર્ડ બહાર ચાલ્યો ગયો. તે લાંબો ને કઠાવર માણસ છે. મ્હો સુંદર અને ગંભીર છે. પગમા ડુસીઅન ખુટ પહેરે છે—” જુલીઆ આગળ બોલવા લાગી.

“એજ એજ ! હવે એ બદમાસ આપણા હાથમાંથી છટકવાનો નથી.” માર્ટીન વચ્ચે બોલ્યો.

“બહાર આવી તેણે ધરવાળી પાસે મુખ્ય દરવાજાની ચાવી માગી કહ્યું કે તેને બે સ્ત્રીની પોલીસ ઓપીસમાં જરૂરી કામ હોવાથી રાતે ત્રણ વાગ્યા સુધી તે આવવાનો નથી...”

“એ હવે આપણી સાથે લડાઈમાં ઉતરવા માગે છે. વાડ પછી?” રામ્સે બોલ્યો.

“મકાનવાળી તેને ચાવી આપવા ગઈ પણ અચાનક તેના હાથમાથી ચાવી પડી ગઈ અને ક્યાંક સરકી ગઈ હતું ચાવી શોધવા લાગી. મને ચાવી મળી ગઈ પણ તે ગુપત્યુપ સંતાડી દઈ હતું ચાવી શોધવાનું બહાનું કરવા લાગી આખરે ચાવી ન મળી ત્યારે મકાનવાળીએ નિરાશ થઈ સર રીચર્ડને કહ્યું કે તે રાતે આવશે ત્યાં સુધી તે જાગતી રહેશે. આ પરથી તેનો ઉપકાર માની મને ચાલી શોધવાની મહેનત માટે અરવો કાઉન ઇનામ આપી સર રીચર્ડ ચાલ્યો ગયો—”

“વાહ! તું તો બડી ઉસ્તાદી કરી આવી. ચાવી ક્યાં છે?” મેગ્સમેન ખુશી થઈ બોલ્યો,

“આ રહી.” કહી જુલીયાએ ગાઉનમાથી ચાવી કાઢી મેગ્સમેનના હાથમાં આપી.

“એ મકાનમાં કેટલા માણસ રહે છે?”

“હમણા તો એકલી ધરવાળી છે. નોકર ચાકર પણ નથી.”

“સોના કરતાં પીળું! પ્રીન્સ, મેગરમેન, જુલીયા અને હું ત્યાં જઈ કામ પૂરું કરી નાખીશું. જુલીયા મકાન બતાવશે, ચાવીથી ઘરમાં દાખલ થઈ શકાશે, મકાનવાળીના હાથ પગ બાંધી તેને એક ઓરડામાં કેદ કરતાં વાર લાગવાની નથી. રાતે સર રીચર્ડ આવી બારણાં ખખડાવશે ત્યારે જુલીયા નવી દાસીનો ઢોંગ કરી દ્વાર ખોલશે ને સર રીચર્ડ અંદર આવતાંજ અમે તેને જહન્નમમાં મોકલી દઈશું” મેગ્સમેને ખુની બાજુ ખુલ્લી કરી નાખી.

“ત્યારે તમે પાછા ફરો ત્યાં સુધી હું અહિંજ રહું ?” ગેલોઝ વીડોએ પૂછ્યું.

“હા અને આ ગૃહસ્થો પણ અહિંજ રહેશે. અબરાહમ પર શરાબની બોટલો પડી છે તે પીને મઝા કરજો. ચાલો, હવે વખત ગૂમાવવામાં સાર નથી.” મેક્સમેન બોલ્યો. અને ગજવામાંથી બે પીસ્તોલો કાઢી તે બરેલી છે એવી ખાતરી કરી લીધી. બેગરમેને પણ પોતાની પીસ્તોલો તપાસી લીધી. બ્રીક્સે મોટા ઓવરકોટમાં પોતાની રિવોલ્વર છુપાવી દીધી. આ બચકર શસ્ત્રો જોઈ જુલીયા કંપી ગઈ. બે તેની ચાલખાણ જાહેર થઈ ગઈ તો આજ પીસ્તોલો તેનો જનન લેશે એવો ભય પેદા થતાં તે કંપી ગઈ. તેના કંપ પર ગેલોઝ વીડોની નજર કરી પડી તે જુલીયા તરફ તીક્ષ્ણ નજર કરી બોલી: “જુલીયા ! ડર લાગે છે ?”

“નહિ.” જુલીયા હિમ્મતથી તેની સામે જોઈ બોલી.

“લીજી ! શું છે ? મેક્સમેને પૂછ્યું.

“કંઈ નહિ. કોણ જાણે કેમ જુલીયા મરતી કંપી ઉઠી હતી.” ગેલોઝ વીડોએ જવાબ આપ્યો.

“હું કંપી ગઈ ? ક્યારે ? અને માની લો કે મને કંપ થયો હોય તો તેથી શું થઈ ગયું ? આ પીસ્તોલો આજે કેવું ભયંકર કામ કરી આવશે એવા ખ્યાલથી કંપ થાય એમાં કંઈ નવાઈ છે ?” જુલીયા ગુસ્સે થઈ બોલી. આ સાંભળી ગેલોઝ વીડોનો સદેહ નષ્ટ થઈ ગયો. તે જુલીયાની પાસે જઈ બોલી: “જુલીયા ! મેં તને અન્યાય કર્યો તે માટે હું દિલગીર છું. મને લાગ્યું કે કોઈ ખાસ કારણથી તું ડરી ગઈ હશે.”

“જો તને મારા પર શક હોય તો તુંજ સર રીચર્ડની દાસી બનીને આ કામ કરવા શા માટે જતી નથી ? હું આટલું કામ કરી આવી તેની શાખાશી તો ઘેર ગઈ પણ અહિં તો ઉલટી મારી લાલેશી થાય છે. હાશમાં માખણ જાય ને વહુ પુવડ કહેવાય એવું શા માટે જોઈએ ?” જુલીયા પોતાનો લાગ જોઈ વધુ ગુસ્સે થઈ બોલી.

“જવા દો એ વાત—” મેગ્સમેનનો કરડો અવાજ સંભળાયોઃ
 “તમે અને લડો એ ઠીક નથી. લીજી ! તારું દીલ હમણાં હમણાં
 બહુ શંકીલું થઇ ગયું છે ને જુલીયા ! તું શા માટે ડરે છે ?”

“હું તો કંઈ ડરતી નથી.” જુલીઆ બોલી.

“એક વાર પેલા પેજની વાત યાદ કરો પછી મને કપકો આપજો.
 ગમે તેમ હોય પણ મને હવે જુલીયા પર શક રહ્યો નથી.” ગેલોઝ
 વીડો બોલી.

“હું પણ હવે તમારા પર ગુસ્સો કરતી નથી. મીસીસ વોરન !
 આવો, શેક હેન્ડ કરો,” કહી જુલીયાએ ગેલોઝ વીડો સાથે હિમ્મતથી
 સ્થિર હાથે શેકહેન્ડ કરી. ગેલોઝ વીડોની થંકા હવે તદ્દન નાબુદ થઇ
 અને મેગ્સમેન, બ્રીગ્સ, બેગરમેન અને જુલીયા એક એક પ્યાલી
 શરાબ ઉડાવી, સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડનું ખૂન કરવા માટે પહાર નીકળ્યા.

પ્રકરણ ૪૭ મું.

બદમાસો ગીરફતાર.

ઘોર અંધારી રાત હતી. મુશળધાર વરસાદ વરસતો હતો. રસ્તા બચકર થઇ ગયા હતા. આ પરથી જુલીયાને લાગ્યું કે આવી વખતે પોલીસના માણસો ગમે ત્યાં છૂપાયલા હશે તોપણ બદમાસોના પગલાંનો અવાજ સાભળતાંજ તેઓ તેમના પર તૂટી પડશે. બ્રીગ્સ અને બેગરમેન જરા આગળ ચાલતા હતા. તેમની પાછળ જુલીયા મેગ્સમેનની સાથે ચાલતી હતી. કોઇ કંઇ ખોલતું નહોતું. તેઓ ગલીને નાકે ગયા અને સાથી બીગ્સ રસ્તા પર ફરવાની અણી પર હતાં એજ પળે અચાનક ચાર કોન્ટ્રેબોલો બ્રીગ્સ અને બેગરમેન પર તૂટી પડ્યા. બદમાસોને સામા થવાની તક પણ ન મળી. બંને મવાલીઓ પોલીસના હાથમાં ગીરફતાર થયા.

“હો, બદમાસ !” કહી મેગ્સમેને જુલીયાની સામે પીસ્તોલ ધરી. પણ તે પ્રથમથીજ સાવચ હતી આગળ ચાલતાં બે બદમાસો પર હુમલો થતાંજ તે પાછળ હસી ગઇ હતી. મેગ્સમેન તેને જમને હવાલે કરે તે પહેલા મજસે પાછળથી આવી મેગ્સમેનને-લડનના મવાલીઓના સરદારને પકડી લીધો અને બીજા માણસે આવી તેના હાથ બાંધી લીધો. મેગ્સમેન લાયાર થઇ ગયો પણ તે દાદાઓનો દાદો હતો. જમીન પર સૂઇ જઇ તે કોન્ટ્રેબોલોને બે ત્રણ લાત મારી પણ તેમા તેનું કંઇ વળ્યું નહિ. કોન્ટ્રેબોલોએ તેને સડેલાઇથી સીધો કરી નાખ્યો. થોડેક દૂર એક ગાડી ઉભી હતી. પોલીસે બ્રીગ્સ અને બેગરમેનને ક્યારનાએ ગાડી પર ચઢાવી દીધા હતા. મજસ મેગ્સમેનને લઇ ગાડીમા બેઠો અને બદમાસો તરફ જોઇ કરડા અવાજે બોલ્યો. “જો જરા હાલ્યા ચાલ્યા તો આ પીસ્તોલથી ખોપરી તોડી નાખીશ.”

• બીજી પળે ગાડી કેદખાનાને રસ્તે ચાલવા લાગી.

ત્રણ મવાલીઓને કેદખાના તરફ જતા છોડી આપણે હવે “થેકર્સ કોર્ટ” માં અદમાસોના અડામાં થું બન્ધું તે જોઈએ. મેક્સમેન ગયા પછી જેલોઝ વીડોની છાતી ધડકવા લાગી. તેની ડાબી આંખ ફરકી રહી. તે ગભરાઈ, તેને આ બધી અપશુકનની નિશાની જણાઈ. જુલ્મીઆનો તેને જેમ જેમ વિચાર આવતો ગયો તેમ તેમ તેના આગ્રક સાથે દગાખાજ થયું એવી શકા પ્રબલ થતી ગઈ. તેનો ચિંતાતુર ચહેરો જોઈ રામ્સે બોલ્યો “તમે ઉદાસ કેમ છો?”

“તમે શા માટે અહિં આવ્યા? તમારું કામ તમે તમારે હાથેજ કેમ ન કર્યું?” જેલોઝ વીડો જરા ચુસ્તે થઈ બોલી.

“તમે ચુસ્તે શા માટે ચાઓ છો? તમને શાનો ડર લાગે છે?” માર્ટીન જાણે તે અદમાસ બલાને પટાવતો હોય એવા અવાજે બોલ્યો.

“મને જુલ્મીઆનું વર્તન ખટક્યા કરે છે. હું એ લોકોની પાછળ જવા માગુ છું. મને લાગે છે કે મારી શંકા ખોટી છે તોપણ—” અમાનક આ બીના સાંભળી રામ્સેનું શરીર ધ્રુજી ગયું. તેને એમ લાગ્યું કે જો આ બક્ષા અહિંથી ચાલી જશે તો અમે એજ જણ રહી જઈશું અને પોલીસ કદાચ અમને ગીરફતાર કરી ભેગો. આવા વિચારથી તે બોલ્યો “અમે પણ તમારી સાથે આવીશું. તમારી પાસે કંઈ હથિયાર છે?”

“નહિ. તમારી કંઈ જરૂર નથી. તમે મારી સાથે હશે તો નકામી પીડા થશે. તમે અહિંજ રહેજો.” જેલોઝ વીડો જાણે દુકમ કરતી હોય તેમ બોલી.

“હીક,” માર્ટીન બોલ્યો.

“જુઓ, જે કંઈ દગો હશે તો તુરત માણુમ પડી જશે. હું ચાર પાંચ મીનીટમાંજ પાછી આવીશ”

તરત અદમાસ મેક્સમેનની માથુફ લીજી અથવા જેલોઝ વીડો ધરમાથી બહાર નીકળી તે મલીને નાકે ગઈ. તે ત્યાં પહોંચી ત્યારે તો કેન્સ્ટેબલો અદમાસોને ગીરફતાર કરી આપ્યા ગયા હતા. જેલોઝ

વીડો ઝડપથી માર્ગ કાપવા લાગી. તે આંખ ફાડી ફાડીને જોવા લાગી પણ કંઈ જોઈ શકી નહિ. થોડેક દૂર ગયા પછી તેને કાને કોઈના ઝડપી પગલાંનો અવાજ સંભળાયો. તરત તે એક જગ્યાએ ધૂપાઈ ગઈ. બીજી પળે એક સ્ત્રી તે રસ્તાપર આવી, જુલીયા બહાસોને પકડાવી પેજ, સર રીચર્ડ અને ગ્રમલેને શોધતી હતી. અંધારું હોવા છતાં ગેલોઝ વીડોની બીલાડી જેવી આંખો જુલીયાને પીછાની શકી. બીજી પળે તેનો હાથ જુલીયાના ખભાપર પડ્યો અને તે કરડા સ્વરે બોલી. “ક્યાં જાય છે?”

જુલીયા સ્તબ્ધ થઈ ગઈ. તે કંઈ બોલી શકી નહિ.

“છે શું? તું એકલી કેમ છે? બોલ, જલદી બોલ” બક્ષા ગુસ્સાથી બોલી.

“એ વાતો પૂછવાની તારે કંઈ જરૂર નથી.” કહી જુલીયા જીવ લાંબને નાહી. ગેલોઝ વીડો તેની પાછળ પડી. થોડે દૂર જતાં તેણે જુલીયાને પકડી પાડી અને વિકરાળ અહેરે તે બરાડી: “જલદી બોલ; નહિ તો તારો જીવ લાંબા.”

જુલીયા પણ જેવી તેવી નહોતી. તે સામી થઈ. બંને સ્ત્રીઓ જીવપર આવી લડવા લાગી. એજ પળે ત્યાં ગ્રમલેની ટોળા આવી લાગી. જુલીયા જમીનપર પટકાઈ પડવાથી ચીસ પાડી રહી હતી. પેજ તેનો અવાજ ઝાળખી પહેસો દોડી આવ્યો. “કોણ છે?”

“શંક! તેં દગો કર્યો” જુલીયાનું માથું પથ્થરપર પછાડી આટલા શખ્તો બોલી ગેલોઝ વીડો બાગી ગઈ. ગ્રમલેએ તેને પકડી પણ ખુબ જોર કરી તે તેના હાથમાંથી છટકી ગઈ. કોન્સ્ટેબલો તેની પાછળ પડ્યા પણ આ બંધાના પગમાં હમણાં વીજલી આવી હતી.

આ બાબત પેજ જુલીયાને સંભળવા લાગ્યો. માથામા જખમ ઘ્રવાથી તે થોડીકવાર ચૂપ પડી રહી પણ થોડીવારમાં શુદ્ધી આવી તેણે પેજને કહ્યું. “એક્સમેન, ફ્રીગ્સ ને બેગરમેન ગીરફતાર થયા છે.”

ગ્રમલે આ સંભળી મલકાયો.

“હવે વિલખ કરવામાં સાર નથી, ચાલો, આપણે બદમાસેના મકાનપર હલ્લો કરીએ.” સર રીચર્ડ બોલ્યો.

“ચાલો.” અમલેએ કહ્યું.

બ્રીક્સ જે મકાનમાં રહેતો હતો અને જ્યાં પેજ તથા સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડને કેદ કરવામાં આવ્યા હતા તે મકાન આમળ પોલીસ જઇ પહોંચી. દ્વાર ખખડાવવામાં કંઇ સાર નથી એમ ધારી અમલેએ જોરથી લાત મારી દરવાજો તોડી નાખ્યો. તરત પોલીસ અંદર ધુસી. માર્ટીન અને રામ્સે પોલીસને જોઇ આભા થઇ ગયા. અને તરતજ ગીરફતાર થયા.

“જો કંઇ બકબક કરશો તો તે તમારી વિરુદ્ધ પુરાવા તરીકે રજુ થશે. ચુપચાપ ચાલો.” અમલેએ બંને કેદીઓને હુકમ કર્યો.

“ચાલો. પણ કૃપા કરી અમને ચુપચુપ લઇ જાઓ.”

“વાર.” કહી બંને જણે હાથ કડી પહેરી લીધી.

“સર રીચર્ડના કાનમાં એક વાત મને કહેવા દેશો?” માર્ટીન દીન બવાજે અમલેને અરજ કરી.

“નહિ.” પોલીસ અમલદાર બોલ્યો.

“હું પણ વાત કરવા માગતો નથી.” સર રીચર્ડે કહ્યું.

આ વખતે ગેલોઝ વીડોને પકડવા ગયલા કોન્ટેબલો પાછા આવ્યા. તેમણે એક જણ બોલ્યો: એ તો નાસી ગઇ.”

“જવા દે, એના બધા સાથીઓ ગીરફતાર થયા છે.” કહી અમલે હસ્યો અને આખું સરલસ બહાર નીકળ્યું. આ ઘરમાં થયેલી ધાંધલથી આસપાસના લોકો જાગી ગયા હતા અને અનેક જણ તમાસો જેવા બેગા થયા હતા. રામ્સે અને માર્ટીનને નીચી મુડીએ પોલીસ સાથે જવું પડ્યું. પ્રેક્ષકો જાતજાતની વાત કરવા લાગ્યા,

“કોન્ટેબલ ! કેટલા જણ પકડાયા ?” એક જણે પૂછ્યું.

“પાંચ” અમલે બોલ્યો.

“અધા ફાંસી જશે?”

“હા.”

“તો તે: ઘણી મઝા પડશે.” પેલો માણસ બોલ્યો: “ઘણા દિવસ થયા ફાંસી જેવાની તક મળી નથી. એકી સાથે પાંચ જણને ફાંસીએ લટકતા જેવાનો દેખાવ મજેદાર થઈ પડશે.”

પોલીસ આરોપીઓ સાથે ચાલી ગઇ અને ગલીના નાકા પર ઉભેલી ગાડીમાં બેસી અધા કેદખાના તરફ ગયા. પેજ બુલીયા અને સર રીચર્ડ સાથે પોતાના મકાન પર ગયો અને આ રીતે બદમાસો ગીરફતાર થયા. પણ તેઓ કેદમાં રહેશે ખરા? તેમને સજા થશે ખરી? નાસી છૂટેલી ગેલોઝ વીડો પોતાના આશકને ફાંસી પર લટકવા દેશે? આ સવાલોના કેવા વિચિત્ર ભેદભર્યા જવાબો મળે છે તે હવે પછી જણાશે.

પ્રકરણ ૪૮ મુ.

રગમાં લંગ.

જે રાતે બદમાસો ગીરફતાર થયા ત્યાર પછીના પ્રભાતે આઠ વાગે પોલ મેલતી પ્રસિધ્ધ કપડાં વાળી મીસીમ બ્રેસની ઉંઘ ઉડી ગઇ. આજસ મરડી તે ઉડી ને પલગ પરથી ઉતરી પગમાં સ્લીપર પહેરી, ગાઉથી શરીર ઢાંકી તેણે બારી પરનો પરદો હટાવી બહાર નજર કરી. સખત હડીને લીધે રસ્તાપર બરફ બાઝી ગયો હતો. કકડતી હડીની દરગાર કર્યા વિના તેણે વાળ સમાર્યા અને પછી તે બાજુના હાથગાળામાં ગઇ. સ્નાનાગારમાં ઠંડું પાણી બહુ હતું. મિસીસ બ્રેસે પોતાની સુંદર દેહ પાણીમાં નાખી દીધી. તે પડતાંની સાથે નાની નાની બરફની કટકોએ તૂટી ગઈ અને પાણીમાં સેકડો પુલ્કણ નાચવા લાગ્યા. અત્યંત શરદી હોવાથી ઠંડા પાણીમાં પડતાં તે કંપી ગઇ. છતાં તે શરીર યોગી યોગીને ન્હાવા લાગી. સ્નાન કરતાં તેના શરીરમાંથી ઉન્હી વરાળ નીકળવા લાગી. ત્રણ ચાર મીનીટ પછી તે પાણીમાંથી બહાર નીકળી મોટા ટુવાલથી શરીર લુંછવા લાગી. હવે તેના આખા શરીરમાંથી ગરમ બાફ નીકળવા લાગી. તેના ગાલ લાલ લાલ ચમક ગયા અને આમડી આરસપહાણના પત્થર જેવી રમણીય જણાવા લાગી. સ્નાન કરી ગાઉન ઓઢી તે પાછી શયનગૃહમાં ગઇ. સુગંધી સાબુથી મોઢો ઘોઘ મોતીના મંજનથી તેણે પોતાના દાડમ કલિ જેવા દાંત સાફ કર્યા અને પછી પાતળા મોહક વસ્ત્રો પહેરી તે પલગ પર પડી.

આ વખતે તેની દાસી હેરીઅટ અંદર આવી ને બ્રેસને હળુ સૂંઘી સૂતેલી જોઇ અજબ થઇ. તેને જોઇને બ્રેસ બોલી : “હેરીઅટ ! મારી તમીચત ઠીક નથી તેથી હું પલગ પરજ નારતો લઇશ. નવ વાગે લોડ ફોરેમલ આવશે. તેમને અહિં મોકલજે.”

“હ” કહી દાસી ચાલી ગઇ ને થોડી વારમાં સ્વાદિષ્ટ નારતો લઇ પાછી આવી. આંદીના ખુમઆમાં નારતાની સામગ્રી હતી. આંદીના એક બ્લાસમાં કોકોનટ (નાળિયર) નો ગરમ ગરમ સુપ (આસવ) હતો

બીજા ચાંદીના ખ્યાલામાં ગરમ દુધ હતું અને બાજુમાં માખણ ચોપડેલી ગરમ રોટી હતી. એસ જેવો નાસ્તો લેતી હતી તેથી સારો નાસ્તો ડચેસ પણ નહિ ખાતી હોય !

હેરીઅટ ગયા પછી સુવાળા તકીયાને અઢેલી એક બેડી અને તેણે સુપના બે ત્રણ ચમચા પીધા એટલામાં પોલીનનો આશ્ચક લોડ ફ્લોરેમલ ત્યા આવી પહોંચ્યો.

“વ્હાલી ! તારી તબિયત નરમ હોવાની વાત સાંભળી મને દુઃખ થયું છે તને શું થયું છે ? ક્યારથી તબિયત બગડી ?” આવતાં વાર હૈર અને એવરકાટ ઉતારી તે યુવાન અમીરમદો બોલ્યો.

“આજ રહવારથી જરા માથું ભારી લાગે છે. બેસેને ! હું તો હમણું સારી થઇ જઇશ. તમને શયનગૃહમાં બોલાવવા પડ્યા તે માટે માફ કરશે.” અધખુલી આંખે ફ્લોરેમલ તરફ મીડી નજર કરી એસ બોલી.

“તારા શયનગૃહમાં આવવાનો આ કંઈ પહેલો પ્રસંગ છે ?” ફ્લોરેમલ આટલું કહી હસ્યો.

“નહિ. પોલીનનો પ્રેમ જીતવા જતી વખતે તમે આજ જખ્યાએ સ્ત્રી વેષ ધારણ કર્યો હતો.”

“નહિ વ્હાલી ! તેં જાતે તારે હાથે મને સ્ત્રી વેષ સમજવો હતો.”

“હા. તે વખતે તમે બહુ મસ્તીખોર થઇ ગયા હતા.”

“ખરું મને કપડાં પહેરાવનારી બાદુગરણને મેં તે વખતે બે ચાર સુગંધ લઈ લીધાં હતાં. તે વખતે હું પૂરેપૂરો શયતાન હતો. હવે મારો સ્વભાવ બદલાઇ ગયો છે. હવે હું ગમે તે સ્ત્રીના શયનગૃહમાં જાઉં તો પણ મારાથી કોઇએ ડરવાની જરૂર નથી.” ફ્લોરેમલે કહ્યું.

“એમ ! તમે સુધરી ગયા છો એમ ! થોડાક દિવસથી તમે તદ્દન નવાજ માણસ થઇ ગયા છો.” એસ હસી.

“શું કહું ? વ્હાલી ! પોલીન જેવી રૂપવતી, મુણવતી, શીલવતી સ્ત્રીને જોઇ હું સુધરી ન જાઉં એ બને ખરું ?”

“પણ તમારું દીલ કેટલો વખત આવું રહેશે ? પોલીન સાથે લગ્ન થઈ ગયા પછી તમે આ તરફ રંગરાગ ઉડાવવા ન આવો એમ ?”

“શું કહું ? પુરૂષના મનનું કેકાણું નથી. મારું મન ચંચળ છે એ વાત ખરી. પણ મને લાગે છે કે એક બે વર્ષ સુધી તો પોલીન શિવાય અન્ય સ્ત્રી પર મારું મન લલચાવાનું નથી. હું પોલીનને લાયક થવા માટે મારાથી બનતો પ્રયત્ન કરી રહ્યો છું. બહાલી ! જો તારી સાથે મને ગાઢ પરિચય ન હોત તો હું આજે તારા શયન મહામાં આવવાનું સાહસજ ન કરત !”

“એટલે તમે એમ સમજો છો કે હું ગમે તે યુવાનને લલચાઉં છું !—” એસ મ્હો ચઢાવી બોલી.

“નહિ. નહિ, તું ગુસ્સે થાય છે ત્યારે તારું રૂપ ઔર વધી જાય છે તું મારી વાત ન સમજી. હું એમ કહેતો હતો કે તારું રૂપ લાવણ્ય એવું મોહક છે કે તને એકાંતમાં મળવું તે બચકર સાહસ ખેડવા સમાન છે.”

“તમે સાધુ થઈ ગયા છો તે છતાં મારા રૂપની તારીફ કરી શકો છો તે માટે હું તમારી આભારી છું.” કહી એસ પોતાની સુંદર દત્તપંક્તિ બતાવતી હસવા લાગી.

“સુંદર રમણીઓના સૌન્દર્યની તારીફ કરવાને હું હમેશાં તૈયાર છું પણ મેં મારા મનને એટલું બધું વશ કરી લીધું છે કે હવે ઉન્નત ઉરજ ને મદીલી આખોના પ્રલોભન મને વશ કરી શકતા નથી. હું તને મારી પરમ મિત્ર સમજું છું તેથી બે ખટકે તારા શયનમંદિરમાં આવ્યો આવ્યો છું. તું આટલી ખુશ સુરત ન હોત—જો તારી સુંદરતા જરા પણ ઓછી હોત તો કદિપણ આ સ્થળે ન આવત. ખરેખર, તું હમણું ધણીજ મોહક લાગે છે. અરે ! ગાલ કેવા ચુલાખી છે ! જાણે કોમળ ચુલાખની પાંદડી ! અ.ઓ કેવી મદીલી છે ! જાણે શરાબની મસ્તી છલકતી હોયની !”

“એ તો તાવને લીધે એમ લાગે છે.”

“નહિ.” તેનો હાથ પકડી ફ્લોરેમલ બોલ્યો: “તારા હાથ તો અત્યંત ઠંડા છે. બોલ, મને શા માટે બોલાવ્યો હતો?”

“બેસો, કહું છું.” કહી બેસ તકીયે અઢેલીને બેસી હતી તે સુધી ગઇ અને તેણે પોતાનો સુંદર હાથ એવી અદાથી માથા નીચે મૂક્યો કે કમળ ઠાંડી જેવો તેનો હાથ ખુલ્લો દેખાવા લાગ્યો નહિ. બેસ જાણી જોઇને આવા ચાળા કરતી હોય પણ જાણે કંઈ જાણતીજ ન હોય તેમ તે હસીને બોલવા લાગી: “કાલે રાતે એક મુઘ્ધા કાળાં વસ્ત્રોમાં સજ્જ થઈ મારી પાસે આવી હતી. તેનાં માથાપ હમણાંજ મરી ગયા છે અને એ બિચારીને ગુજરાનની ચિંતા પડી છે. તેની પાસે થોડાક પૈસા છે પણ તે તે ગુમાવવા માગતી નથી. તેને સીવનાં ભરતાં આવડે છે ને મહેનત મજૂરીથી પેટ ભરવા ચાહે છે. આ હેતુથી તેણે બધી કપડાંની દુકાનોની યાદી બનાવી અને ફરેક દુકાને નોકરીની તલાશ કરવા જવાનો તેનો દરોહો હતો. મગળા ચરણુ મારી દુકાનથી ચયું, મેં તરન તેને નોકરી પર રાખી લીધી. તે આજે રાતેજ અહિં રહેવા આવશે.” બેસે ફ્લોરેમલ સમક્ષ બયંકર લાલચ રજુ કરી.

“એટલા માટે મને બોલાવ્યો હતો? નહિ. હવે મારે એવી પરીઓની જરૂર નથી.” ફ્લોરેમલે ટૂંકો ને ટચ જવાબ આપી દીધો.

“જેરી તમારી મરજી! મેં તમને એ બીનાની બબ્બર આપી મારી ફરજ બજાવી—”

“અગાઉ તે મારા પર એવા અનેક ઉપકારો કરી અને અનેક અદ્ભુત અધરોનો રસ રાહ ચપ્પાડ્યો હતો તે માટે હું તારો આભારી છું. પણ હવે હું મુઘ્ધ મેહિનીએથી દૂર નાસુ છું. પોર્લ ન સાથે મારો પરિચય ગઢ થતો જાય છે. લોડે માર્યમોટને ત્યાં અમે સાથે નૃત્ય કર્યું હતું. પોલીસની અતુલ્યમ રૂપકાથી નૃત્યભવનની શોભા ઐર વધી ગઇ હતી. તે મારા હૃદયની રાણી થઇ ચૂકી છે. હવે તેનો વિશ્વાસઘાત કરે તો મારા જેવો અધમ કોણુ? લોડે ફ્લોરેમલે હૃદયના બાવ વ્યક્ત કર્યા.

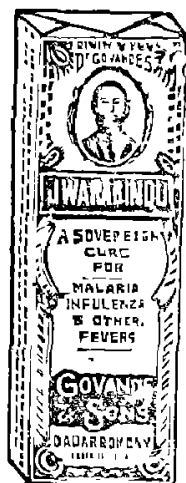
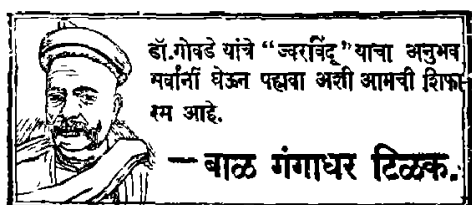

ત્રણ ચાર મીનીટ પછી તે પાણીમાથી બહાર નીકળી.

(પા. ૧૦૫૬)

∴
•

तावना दही ओने ऐक वरदान.

लोकमान्य तीलक तथा भीम नाभांकित गुरुस्थोत्रे

भलाभाषु करेली तावपर ऐकळ दवा

डॉ. गोवंडेनुं ज्वरपीडु

डॉ. गोवंडे ऐन्ड सन्स,

भैरव रोड, दादर, मुंबई.

DR. GOVINDA'S

JWARA BINDOO.

BEST FOR ALL FEVERS.

એસે અત્યંત ચાતુર્યથી અંગ મરડ્યું. તેના પીન પયોધર કંઈકે સ્પષ્ટ થયાં. તે મુરકેરાતી બોલી: “હું તમારી પોલીસને હો જો દેવાનું ક્યાં કહું છું? હું તો એટલુંજ કહું છું કે એ નવી પરી આજે રાતે અહિં આવનાર છે. એવી મનહર, રૂપવતી, સોળ વર્ષની કમળનયની, ચંપકવરણી રમણી તમે કદિ જોઈ નહિ હોય. તમને સોળ વર્ષની ઉમ્મર પર અત્યંત મોહ છે. એની આંખો કાનિલ અને મોહ ભરી છે, બાલ રેશમ જેવા નરમ અને મુવર્ણ જેવા ચમકીલા છે.

“એ વાત જવાદે. મારે વધુ સાંભળવું નથી.” લોર્ડ ફ્લોરેમબલું મન અશાંત થવાથી તે ગભરાઈને બોલ્યો.

“સાંભળો ફ્લોરેમબલું!” આંખોનો કટાક્ષ કરતી દલાલા બોલી: “તમે પોલીસ પર મોહી તેને વફાદાર રહેવાની પ્રતિજ્ઞા લઈ બેઠા છો પણ એવી પ્રતિજ્ઞા તમારાથી પળાવાની છે? તમે જો ચાર મહિના સુધી તો પરણી શકવાના નથી. લોકાચારને લીધે પણ તમારે થોડીકવાર ચોભવું પડશે. પછી તમારે પોલીસના પિતાની મંજૂરી લેવી પડશે. તે આડો થવાનો નથી પણ તમારા જેવા અમીર સાથે પોલીસના અચાનક લગ્ન થઈ જાય તે લૌકિક નજરે વિચિત્ર ગણાયો એટલે તમે ત્રણ ચાર મહિના સુધી બેઠલા થવાના નથી તે ચોક્કસ. ત્યાંસુધી તમે સાધુ થઈ રહેવાનો છો? હું માનતી નથી. હમણા તમે સ્વતંત્ર છો. પોલીસની સત્તા હમણાં તમારા પર ચાલવાની નથી. લગ્ન થયા પછી તે તમારા વર્તનનો હિમાય માગવાને મુખ્યાર્થશે. ત્યાં સુધી સ્વતંત્રતાનો દલાવો લઈ લો.”

“અસ કર એસ! જસ કર. મને ના લલચાવ. હું તને ચરજ કર છું કે મારા કલ્યાણને ખાતર મને આવા પ્રલોભનની વાત ન કર.” એસના મુલાયમ હાથ પકડી લોર્ડ ફ્લોરેમબલું બોલ્યો.

“વર જવા દો.” ફ્લોરેમબલું હાથ દાખી તે બોલી: “પણ એક વાત કહું? તમે જાણો છો કે તમે મને મળ્યા ત્યાંથી હું મારો પ્રાણ તમારા પર ન્યોછાવર કરું છું. સાચું બેલવાંમાં કરમ શાની?...પણ નહિ નહિ. તમે મારી મસ્કરી કરશો,” કહી તે બદમાસ બસા રોવા લાગી.

“આ શું ? તું રહે છે શા માટે ? બોલ, શું છે ?” બહાલથી એસના ગળામાં હાથ નાખી યુવાન અમીર બોલ્યો.

“નહિ.” તમે મારી મસ્કરી કરશો.” કહી એ માયાવી સ્ત્રીએ લોડ ફ્લોરેમલને એવી રીતે નજીક ખેંચ્યો કે એસના માલ સાથે ફ્લોરેમલનો માલ સ્પર્શી ગયો.

“હું તારી મસ્કરી કરું ? કદિ નહિ. બોલ, શું છે ?”

“હું તમને દીલ હમ બેઠી છું.” અતિ મૃદુ સ્વરે એસ બોલી.

“જો એમ હોય તો તે દુઃખની વાત છે. તું જાણે છે કે મારું દીલ પોલીન છતી ગઈ છે.” ખિન્ન સ્વરે ફ્લોરેમલે કહ્યું.

“ફ્લોરેમલ ! બહાલા ! ઉમ્મરમાં હું તમારાથી મોટી છું. એટલે તમારો પ્રેમ મેળવવાની આશા રાખવી તે મૂર્ખતા છે— દીવાનાપણું છે. પણ તમે કેટલીવાર મારી સાથે અટક્યાળા કર્યા હશે—કદિ યુવનથી કદિ આલિંગનથી તમે મારું મન લોભાવ્યું હશે—પછી મારા દીલમાં પ્રેમાગ્નિ સળગે તેમાં નવાઈ છે ? તમે કેવા સુદર યુવાન છો. તમે નારાજ થાઓ તે કદિ મારાથી સહન થતું નથી.” કહી એસે ફ્લોરેમલના ગળામાં હાથ નાખી તેના ઓઠ સાથે પોનાના ઓઠ મીલાવી દીધા.

ફ્લોરેમલની દશા અસહ્ય થઈ ગઈ. તેની પ્રતિજ્ઞા તુટવાની પણ આવી. એ જોડુગરી એમના જોડુની જળમાં ફસી ગયો હતો. આવી સ્થિતિમાં કોણ સ્થિર રહી શકે ? ફ્લોરેમલ ચળિત થયો. તેની પ્રતિજ્ઞા હવામાં ઉડી જવાની પણ આવી. પણ કોઈ ગેખી શક્તિ તેને બચાવવા ચાહતી હતી. એજ પળે ખારણા ખખડ્યા. ખારણા ખખડતાં ફ્લોરેમલ એસના આલિંગનથી મુક્ત થઈ ખુરશી પર જઈ બેઠો અને એસ વસ્ત્રો સમારી બોલી : “કોણ છે ? અંદર આવો.”

ખીજ પળે હેરીઅટ એક ચીડી લાઇ અંદર આવી. ફ્લોરેમલને બચવાની ખારી મળી. તેણે ચિન્ત શાંત કરી એસને કહ્યું :

“હાલો ! હું જઈ છું. તને પણ કામ છે, તારા કામમાં હું વિશ્ન નાખવા માગતો નથી.” તરત તે જવાને તૈયાર થયો. એસના કાલિજ કટાણેની તેણે દરકાર ન કરી. પોતાની આશા ધુળમાં મળવાથી એસ મુઝાઈ. તે દાસી પર ગુસ્સે થતા જતી હતી એવામાં કંઈ વિચાર આવવાથી તે બોલી: “કાની ચીઠી છે ?”

“કોઈ વિધવા જેવી બાઈ છે. હું તમને ખસલ ન કરત પણ એ બાઈ કહે છે કે બહુજ જરૂરી કામ છે”

“સાવ જોઈ ! એ બાઈ હજુ ઉભી છે ?”

“હા. આગલો દરવાજો ખોલતાં તે તરત અંદર ધુસી આવી અને જલદીથી દરવાજો બંધ કરી ગભરાયતી જેવી ધરમાં આવી.”

“ઠીક છે.” કહી એસ ચીઠી જોવા લાગી. તેને શક ગયો કે કદાચ એ પત્ર તેના સ્વામી મેગ્સમેનનો હશે એસ એ પત્ર વાંચવા લાગી. મેડમ સાહેબા,

આ સમયે તમને કોઈ મળવા આવે તો તમે ચોકખી ના પાડી દો, તે હું જાણું છું તેથી આ પત્ર મોકલી હું તમારા ધરમાંજ ઉભી છું. વોરન સંત્રધી હું અગત્યની વાત કરવા માગું છું. તે બારી આકતમાં છે ને મારાથી તેને બચાવી શકાય તેમ નથી. તમારે તેને ગમે તે રીતે બચાવવોજ પડશે. આ માટે હું તમને મળવા માગું છું. જો તમે મને નહિ મળો તો હું મારી મરજી પડશે તેમ ક્રીશ પછી પાછળથી ગને ઠપકો ન દેતા.

લી૦ તમારી,

એલીઝાબેથ માક.

આ પત્ર વાંચતાં વાંચતાં એસના ચહેરા પરના આ બાવ બદલાઈ ગયા. તે ગમરાવા લાગી. સારે નસિબે લોર્ડ ફોર્સેમલ આ વખતે ચાલ્યો ગયો હતો.

“એને અંદર બોલાવ.” એસે હુકમ કર્યો પોતે ડેસ્ક ટેબલ પાસે ખુરશી પર બેઠી પેલી ચીઠીવાળીની રાહ જોવા લાગી.

ઘોડીવારમાં હેરીઅટ કાળા વસ્ત્રોમાં સજ્જ થયેલી એક સ્ત્રી સયનગૃહમાં મુકી ચાલી ગઇ, તે ગેલેઝ વીડો-મેક્સમેનની માથુક હતી.

“એમ. તું કોણ છે ? શું કામ છે ?”

“એમ સાહેબ ! પહેલી વાત એ છે કે વોરન હમણાં જલમાં છે. અમે બંને આશક માથુક છીએ-” તેણે જરા પણ સરમાયા વિના જવાબ આપ્યો.

“વારું.”

“તમારે એક કામ કરવું પડશે. શું તે પ્રસંગ આવ્યો કહીશ. તમે તેમ કરશો તો વોરન સહેબાઈની જલમાંથી નાસી જઇ શકશે; નહિ તો તેને ફાંસીએ બટકવું પડશે.”

એસ કંપી . ગઈ. તેના ઘણી ફાંસીએ જાય તેની તેને દરકાર નહોતી. પણ મેક્સમેન જેવા જલમાંસની તે પરણેતર છે એ વિચારથી તેણે આખું શરીર કંપી ઉઠ્યું.

“એમ સાહેબ ! તમારા સ્વામી કુતરાને મોતે માર્યા જાય તેથી તમને દુઃખ નહિ થાય ?” ગેલેઝ વીડોએ કાતિલ આજુ માયું.

“આઠી તેડી વાત જવા દે. તું બધું જાણતી લાગે છે” એસ ખીજવાઈ.

“વોરન મારાથી કંઈ છુપાવતો નથી. મયા સ્વીચારે તે તમને અહિં મળવા આવ્યો ત્યારે પરદા પાછળ પ્રીન્સ છુપાયલા હતા.”

“ચુપ-” એઠ પર આંમળી મુકી એસ બોલી. “એના પર શાને આરોપ છે ?”

“આરોપ ? અરે ! એણે કયો ગુન્હો કર્યો નથી ? ખુન, ચોરી, બદમાસી-બધી વાતે અમે પૂરા છીએ. તમારાથી કોઈ વાત છુપી નથી. જો એ જલમાંથી નાસી નહી શકે તો જરૂર ફાંસીને લાકડે બંધે. મને પણ પોલીસ જુએ તો તરત ગીરફતાર કરશે. મારાં

વસ્ત્રો પ્રજ્વલિત થઈ નથી કે નોંધી આપરદાર સ્ત્રીમાં ખપી ભઈ !
ખોલીસના કરથી નવાં વસ્ત્રો ખરીદવા જવાની મારી હિમ્મત ચાલતી
નથી.” જેનોઝ વીડો ખોલી.

“હું તને વસ્ત્રો આપીશ એક વ્હત યાદ રાખજો કે આ
જાખતમાં પ્રિન્સની મદદ મળશે એમ જો તું ધારતી હોય તો તે
તારી જીવ છે.” એસ ખોલી.

“હું એવી મુર્ખા નથી કે એવું માની બેસું. ગમે તેમ થાય
પણ તમારે વોરનને માટે કંઈ યુક્તિ કરવીજ પડશે. એણે લોકોને
રંગકવામાં કંઈ કયાસ રાખી નથી. ખોલીસ અને પ્રમ્મ જન્ને દાંત
કચકચાવીને તેને ફાંસીને લાકડે ચઢાવવાને તલખી રજાં છે. આજેજ
ઓલ્ડમેરીની કોર્ટમાં તેને હમો કરવામાં આવશે. માલ્સ્ટ્રેટ તેને
સેશન્સ કમીટ કર્યા વિના રહેવાને નથી એટલે આજે રાતે તમારો
સ્વામી ને મારો આશક ન્યુગેટ જલમાં મુશે. ત્યાંથી તેને છોડવાનું
કામ તમારું છે. સેશન્સમાં કેસ ચાલે તે પહેલાં એ કામ થવું
સંદેશો મોકલવાને આવુર છું. માટે તમારો શો વિચાર છે તે
જલદી કહો.” જેનોઝ વીડો હુકમ કરતી હોય તેમ ખોલી ગઈ.

તું એમ કહેવા માગે છે કે હું તેને ન્યુગેટ જલમાંથી
નસાડવામાં મદદ કરું ? ”

“હા.”

“શી રીતે ? ”

“તે પછી કહીશ. પણ પ્રથમ તમે એ કામ કરવાને રાજી છો
કે નહિ તે કહો.”

“બસી મર.” એસ ખીજવાઇને ખોલી.

જેનોઝ વીડોએ ધીમે સ્વરે તેને કંઈ કહ્યું તેણે એસના કંભમાં
કેવો બચકર મંત્ર ડુક્યો તે ખત્યારે અમે કહેતા માગતો નથી
વાંચનારને આ વારતા સીલ સીલાખંધ આગળ વધતાં તે આપો
આપ માણ મ પડી જશે. એસ ગુરસે થઈ-તેણે જેનોઝ વીડોને

ધમકી આપી-વૈસા આપી તેને પોતાનો પીચ્છો છોડવાની અરજ કરી. પણ ગેલોઝ વીડો એકની બે ન થયો. તે મેગ્સમેનની વફાદાર માથું હેાય છે. અદમાસેના દીલમાં પણ એકાદ જથ્થું મારે વફાદારની લાગણી હેાય છે. ગેલોઝવીડો ગમે તે ભોગે પોતાના દુષ્ટ આશકને પાછો મેળવવા માગતી હતી. જોસે લાચારીએ તેના કહેવા પ્રમાણે કરવાનું કયુલ કયું અને ગેલોઝ નવા વસ્ત્રો પહેરી મલકાતી મલકાતી એસનું મકાન છોડી ગયો.

થુ મેગ્સમેન કાયદાને લાલ મારી, ન્યુગેટ જોશના લોખંડી દરવાજાઓ તોડી. ફાંસીને લાકડે લટકતો બચી જશે ? આ બચકર સવાલનો જવાબ હવે પછીના પ્રકરણો આપશે.

પ્રકરણ ૪૯ મું.

પાપનો ઘડો !

જે વખતે ઐસના શયનગૃહમાં ધુસી જઈને ગેલોઝ વીડો તેને મેગ્સમેનને કેદમાંથી નક્કાડી મૂકવા માટે સતાવી રહી હતી તે સમયે ઓનરેબલ આર્થર ઇટન પણ આક્ષતો ફાર સ્ટ્રીટ તરફ જતો હતો.

વાંચનારને યાદ હશે કે આર્થરે ફરનાન્ડા એમરને દગો દઈ તેને ગર્ભવતી હાલતમાં તજી દીધી હતી. એ ફરનાન્ડા એરી નાગણ્ય હતી. તેણે આર્થરને ફાર સ્ટ્રીટમાંની પેલી બદમાસ દાયા લીડલી પાસેથી લઈ કાલિલ એર અપાલ્યું હતું. કર્મ સંજોગે આર્થર રોગી થઈ, મોતના ઘાકથી પરતાઈ ફરનાન્ડા સાથે લગ્ન કરી તેને કલંકમાંથી ઉગારવા તૈયાર થયો. તે કાઉન્ટેસ ઓફ ડેસબરે સાથે ફરનાન્ડાને મળવાને લીડલીને ત્યાં ગયો અને ત્યાં તેને ઝેરનો ઉતાર મળી ગયો. ઝેરના ઉતારથી તે તદ્દન સાજો થઈ ગયો. હવે પણ આલીને લાંબી મજલ કાપતાં તે ચાકી જતો નહોતો. તેના ગાલપર લાલી આવવા લાગી હતી અને પ્રભાતની ઠંડી હવા તેને રફૂર્તિ આપી રહી હતી.

ફાર સ્ટ્રીટમાં જતાં આર્થરને લીડલીનું મકાન ખોળતાં તકલીફ પડી નહિ. તે કાઉન્ટેસ સાથે આજ્યો હતો તેજ વખતે તેણે આ મકાનને લક્ષપૂર્વક જોઈ લીધું હતું મકાનના દરવાજા પાસે જઈ તેણે દાર ખખડાવ્યા. યુકી દાયા લીડલી દાર ખોલવા આવી અને આર્થરને જોઈ ચોંકી. અચાનક આતંકથી તે એક બે ડગલાં પાછી હઠી મઠ પાણુ પછી સાવધ થઈ આર્થરનું સ્વાગત કરવા લાગી.

તેણે આર્થરને એક ઓરડીમાં લઈ જઈ એસવાને પુરશી આપી અને પોતે પોતાની બીલાડી સાથે પ્યાર કરવા લાગી. જાણે આર્થર ત્યાં હોયજ નહિ તેમ પુરશી પરથી વાંકી વળી બીલાડીને રમાડતી તે મ્યાંઉ મ્યાંઉ કરવા લાગી.

;

“હું મિસ એમરને મળવા માણું છું.” થોડીકવાર પછી આર્થરે વાત શરૂ કરી,

“મારા લોડ ! એ તો કાલે અહિંથી ચાલી ગઇ.” દાયાએ જવાબ આપ્યો.

“ચાલી ગઇ ? ક્યારે ?” અન્યથ થઇ આર્થર બોલ્યો.

“કાલે સાંજે પાંચ વાગે.”

“એના કાકા કાકીને એ વાતની ખબર નથી. કાલે રાતે નવ વાગે હું અહીં ઓફ ડેસબરોને મળ્યો હતો.”

“તે જે હોય તે ! એ અહિં નથી એ વાત ચોક્કસ છે,”

“અન્યથ જેવી વાત છે. એ ક્યાં ગઇ હશે ?”

“તેની મને ખબર નથી.”

“સાચું બોલો.” આર્થરે જરા દમ આપ્યો.

“તમારે જોઇએ તો ધર શોધી લો.”

“અચાનક એ શા માટે ચાલી ગઇ ?”

“એને અહિં ગમતું નહોતું ને શરીરમાં જરા શક્તિ આવી ગઇ હતી.”

“હજી તો એના પ્રસવને પૂરા મહિનો પણ થયો નથી. કંઈ સમજ પડતી નથી. દાળમાં કંઈ કાળું જણાય છે. એ અહિંથી નીકળી પોતાના કાકા કાકી પાસે શા માટે ન ગઇ ! મેં ફરનાન્ડાને મળવા જવાની ગઇ રાતે તેમને વાત કરી હતી અને હું ફરનાન્ડાને શા માટે મળવા માગું છું તે પણ મેં અર્જને કહ્યું હતું.” આર્થર બોલ્યો,

“તમે શા માટે તેને મળવા માગો છો ?”

“તેનું તમરે શું કામ છે ? હું અહિં બે કામ માટે આવ્યો છું. ફરનાન્ડાને મળવા અને ખીચું તમારી સાથે ખાસ ખાતગી વાત કરવા.”

“મારી સાથે ?” હવે લોડલી ગબરાઇ, તેના દીક્ષમાં અનેક કુશંકાઓ પેદા થઇ અને તેથી તેને બચ પણ લાગ્યો.

“હા. તમારી સાથે.” કહી આર્થર તેના તરફ કરડી નજરે જોઇ રહ્યો.

“ધીમે બોલો. દીવાલોને પણ કાન હોય છે.” લય અને અન્યબીથી સ્તબ્ધ થઇ દાસા બોલી.

“મોટથી તો તું બોલે છે. મને યરાડ પાડવાની ટેવ નથી. સાંભળ, તારા ગુન્હાની મને ખબર પડી ગઈ છે. તારું પાપ ટુટી ગયું છે તોપણ તારે ડરવાની જરૂર નથી. હું તને સજા કરાવવા આવ્યો નથી પણ તારા દીલમાં પસ્તાવાની લાગણી ઉત્પન્ન કરવા આવ્યો છું. હજુ ફરનાન્ડાને આડે રસ્તે દોરી ગયો હતો તેથી હું તને માફ કરી છું. મારાથી ડરવાનું કારણ નથી પણ હું જે પૂછું તેના સીધા જવાબ આપ. જે જૂઠું બોલશે તો નાહક મરી જશે.” આર્થર સત્તાભર્યા અવાજે બોલ્યો. લીંડલીના હોંસકોંસ ઉડી ગયા. તેનું મોઢું સૂકાઈ ગયું અને આંખું શરીર ધ્રુજવા લાગ્યું.

“તમે શું કહો છો ? હું કંઈ સમજતી નથી. તમે કોઈ ગુન્હાની વાત કરો છો કે મારા સાંભળવામાં જૂલ થઈ છે.?” તે કપિત અવાજે બોલી.

“નહિ. જૂલ થઈ નથી. હું તારા ગુન્હાની—તારા પાપની વાત કરું છું.”

“ગુન્હો ?”

“હા. સાંભળ. આવજી પંદર દિવસ પહેલાં હું અહિં આવ્યો હતો. સારે પેલા કપાટમાંથી મને બે દવાના “પ્રીસ્ક્રીપ્શન” મળ્યા હતા. એક કાનિલ એર હતું અને બીજામા ઝેરનો ઉતાર હતો. એજ એર મને દેવામાં આવ્યું હતું અને એજ ઉતારથી હું સાંજે થયો છું. હવે તારું પાપ તને સમજાય છે ?”

તરત ખુદ્દી આર્થરને પગે પડી અને રડતી રડતી બોલી; “ઓ મારા લોડ ! મને ફાંસીએ મોકલશો ?”

“નહિ. જે સાચું બોલશે તો તને જવા દઈશ.”

“તમે દવાના સાગર છો. હું કંઈ છૂપાવીશ નહિ. પણ મને બચાવો—” લીંડલી કંઈક સ્વરે બોલી.

“હું પૂછું તેના જવાબ આપ. મને ઝેર આપવા માટે મારા નોકર ડડલીને તે તૈયાર કર્યો હતો?” આર્યે પૂછ્યું.

“વિલિયમ ડડલી મારો સંબંધી છે. જ્યારે મિસ એમરને ખબર પડી કે તમે તેની સાથે લગ્ન કરવા માગતા નથી ત્યારે તે નિરાશ થઈ તમારા પર વેર લેવાને તૈયાર થઈ હતી. તે વખતે તમે ડરખીશાયરમાં “માર્ચમેન્ટ કૅસલ” માં રહેતા હતા. અને ફરનાન્ડા પોતાના કાકાને ઘેર ડરખીશાયરમાં જ હતી. તેણે તમને ઝેર દેવા માટે ડડલીને દ્રવ્યની લાંચ આપી તૈયાર કર્યો. અને ડડલીને મારી પાસે મોકલ્યો. પછી ફરનાન્ડાએ પોતાની ગર્ભવતી દક્ષિણી ડેસમ્પરોના અર્લ અને કાઉન્ટેસને વાત કરી. આ પરથી અર્લે વર્તમાન પત્રોમાં કોઈ મોટા ધરતી કન્યા માટે અત્યંત નિર્જન અને એકાંત જગ્યાની જરૂર છે એવી જાહેર ખબર છપાવી. મે જાહેર ખબરનો જવાબ આપ્યો અને મિસ ફરનાન્ડા એમરને મારે ત્યાં રાખવાની ગોઠવણુ થઈ તમને ઝેર દેવાના કારસ્થાનની અર્લને કે કાઉન્ટેસને ખીલકુલ ખબર નહોતી. પછી સમય થતાં ફરનાન્ડા મારે ત્યાં આવી. અહિં આવતાં તેની ઇચ્છા પૂરી થઈ. તેની પાસે ખૂબ પૈસા છે અને મોટી રકમ આપી તેણે મને લલચાવી. મે તેને પેલા ઝેરની વાત કરી. પછી ડડલીને બોલાવવા માટે મે એક પત્ર લખ્યો અને ડડલી રજા લઈ લાંડન આવ્યો.”

“હા. એ મને યાદ છે. પછી?”

“લાંડનમાં તે મને મળ્યો. બધી વાત નકકી થઈ. ડડલી ઝેરની શીશી લઈ ડરખીશાયર ગયો અને પછી તમે ખીમાર થયા.”

“હા. બરાબર છે.”

“હું જુલું બોલતી નથી. મને બચાવી લેજો.”

“હું જુલું ન બોલે તેમાં જ તારું કલ્યાણ છે. વાર, હમણાં કોઈને એ ઝેર અપાય છે ખરૂં?”

“નહિ. હું કસમ ખાઈને કહું છું કે કોઈના પર પણ વિષ પ્રયોગ થતો નથી.”

“ડીક, એ એ દવાની બનાવટના કાગળો લાવ”

તરત ડોશીએ એ કાગળો કાઢી આપ્યા.

“તને તો મ્હોડે યાદ હશે. આ ભર્યંકર કાગળો તારી પાસે રાખવાની જરૂર નથી.” કહી આર્થરે બંને કાગળો બળતી સગડીમાં નાખી દીધા અને દાયા તેની રાખ થતી જોઈ રહી

“જો, આ વખતે હું તને માફ કરું છું. પણ હવેથી જુનું તારા પર બારીક નજર રાખતો રહીશ. જો ફરી આવી દુષ્ટતા બતાવે તો હું તને ફાંસીને લાકડે મોકલીશ” આર્થરે ધમકી આપી.

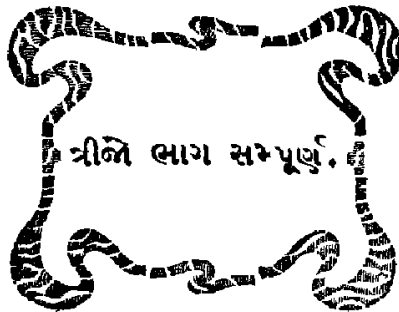
“નહિ. નહિ સાહેબ! હવેથી આવો. ધંધો મારે હરામ છે. તમે પરમ કૃપાળુ છો. મારા પર દયા કરજો.”

“તું સીધી રહેશે તો મારાથી ડરવાનું તારે કંઈ કારણ નથી. આ એ દવાની બનાવટો તને ક્યાંથી મળી?”

“લાઇટકુટ નામના એક વૃદ્ધ રસાયણી પાસેથી. હમણાંજ તે મરી ગયો છે એવી ખબર મળી છે.” દાયાએ જવાબ આપ્યો.

“વાર. હવે હું જાઉં છું. મારી ચેતવણી હ મેશ ધ્યાનમાં રાખજો. હવે પછી જો કોઈને ઝેર આપશે તો તું જીવતી રહેવાની નથી.”

દાયાએ તેને પગે પડી તેની માથી માગી અને આર્થર એ બદમાશ દાયાનું ઘર છોડી ગયો.

મહેરબાન ગ્રહસ્થો જોગ એક મહેર અપીલ.

અને
તીજરીઓના ભાવમાં મોટો ઘટાડો.
કેટલોગ મંગાવો.

અહીં ચોરોએ તિક્ષણ ઓળશેથી આખી રાત મહેનત કરવા છતાં તેઓ નાસી પાસ થયા છે.

ભયકર આગમાંથી સલામત નીકળી ફતેમંદી મેળવી છે.

અમારી બનાવટની તીજરીઓ ક્યાં ક્યાં વપરાય છે તેના થોડા નામો જાણુ માટે મુક્યા છે

૧. નામદાર હીઝ હાઈનેસ સર આગાખાન જી. સી. એસઆઇ.
૨. ધી પંજબ એન્ડ કેશમીર બેન્ક લીમીટેડ (રાવલપીન્ડી બેરા અને જલમની સાખાઓ)
૩. ધી સેન્ટ્રલ કોઓપરેટીવ બેન્ક લી. વીજપુર
૪. ધી નામદેવ બેન્ક લીમીટેડ, પુના.
૫. ધી ડ્રોંગ એડવર્ડ મેમોરીયમ હોસપિટલ, પુના.
૬. ધી પીપલ્સ બેન્ક એફ નોર્થન ઇન્ડયા લીમીટેડ, લાહોર.
૭. મેસર્સ લાલજી ઠાકરશીની કું. મુબઈ

તે ઉપરાંત ઝવેરીઓ મરચાંદો વીગેરે કેકાણે વપરાય છે.

ભાવ માટે લખો.

એચ વલ્લભરામ એન્ડ કું.

કારખાનું ફેકલાંડ રોડ મુબઈ.

શોરૂમ અખટુલ રહેમાન સ્ટ્રીટ મુબઈ નં ૩.

આંત્ય: નં ૩૫૬ બુધવાર પેઠ, પુના.

એન-સી બેંગલોર સીટી.

બાવન (૫૨)

વર્ષના
જુના

અનુભવી

પેન્ટર

ગુણનાથ

જે. કે. સી.

સાતરી. રૂપેરી તેમજ બીજા રંગના
હરેક જાતના રંગના પાટીયા લખનાર
નારકના પડદાઓ, તથા ચીત્રો ફેરો
અને રખરના સ્ટાંપો, લાખ ઉપર
મારવાની સીલો, ખોલોકો, સીપાઇના
પટ્ટાઓ. પીત્તળના બોર્ડો વગેરે
બનાવનાર.

કેટલોગ મફત-માટે લખો

ઠ. કાલબાદેવી રોડ-મુંબઈ.

ડા. એન. વી. કુલકરણી કૃત.

ચ્યવન પ્રાશ.

શક્તિ અને જીવન આપનારો અણુમાલ દવા.

ચ્યવન પ્રાશ વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિએ બનાવેલી આયુર્વેદીક શક્તિની દવા છે. તેમાં અશ્વક, કમ્બુરી, કેસર, સુવર્ણરોગ અંગ રસમીદુર, પ્રવાળ ચુક સન્ધ, વશોચન, અનારમ્બના આમળા નાસ્ત્રવ વિગેરે કિમ્તી રસાયનો અને વનસ્પતિનું મીઠાણ આવે છે. હજારો વર્ષ પૂર્વે આપણા પ્રખ્યાત ડૉ. ચ્યવન આગવે તે બનાવ્યું હતું તેથી તે અમને નામે પ્રસિદ્ધ છે.

ચ્યવન પ્રાશ ધાતુ સ્વાચ, ચ્યવન દોષ, જ્ઞાન તત્ત્વની નબળાઈ, નાભદંડ અને સઘળી જાતની અશક્તિને નાશ કરે છે.

ચ્યવન પ્રાશ આતરણના

દર્દો પીડના દુખાવા કળતર અને શરીરના નાધા માટે એક જ ખેતમુન દવા છે.

ચ્યવન પ્રાશ મગજને શાંત આપે છે થાકેલા મગજને પ્રયુક્ત બનાવે છે, અનાજ પચાવે છે અને તદુરસ્તી જાળવી રાખે છે.

ચ્યવન પ્રાશ લાંબી સુષારે છે અને સુસ્વાદુષના દરેક રોગને જરૂરમુજથી સાજા કરે છે.

અમારા ચ્યવન પ્રાશની જોડેજ નથી.

૧૦૪ મોટા માણસને ૦ થી ૧ તોસો દુધ સાથે.

” બાળકોને ૧/૮ થી ૦ તોસો.

પરેક-ભાગી પદ્ધતિ અને તળેલી ઝીંજે ખાવાની મનાઈ છે.

કીમત ૧ રૂપિયા એરડાઈડ ડબ્બાના ૩. ૫

બી. ૩. ૨-૮.

પેકીંગ અને ટપાલ ખર્ચ જુદું.

આયુર્વેદીક મેડીકલ વકસ.

મુખર્ષ નં. ૧૨.

સાખા ગીરગામ એકરોડ, પ્રાર્થના સમાજ પાસે.

